ISSN 1302 - 6938 59

GÜNEY

59

ocak • şubat • mart '12
çile • sebat • adâr '12
5 tl • 4 euro

ÜÇ AYLIK KÜLTÜR • SANAT • EDEBİYAT DERGİSİ

Halkların Dilleri

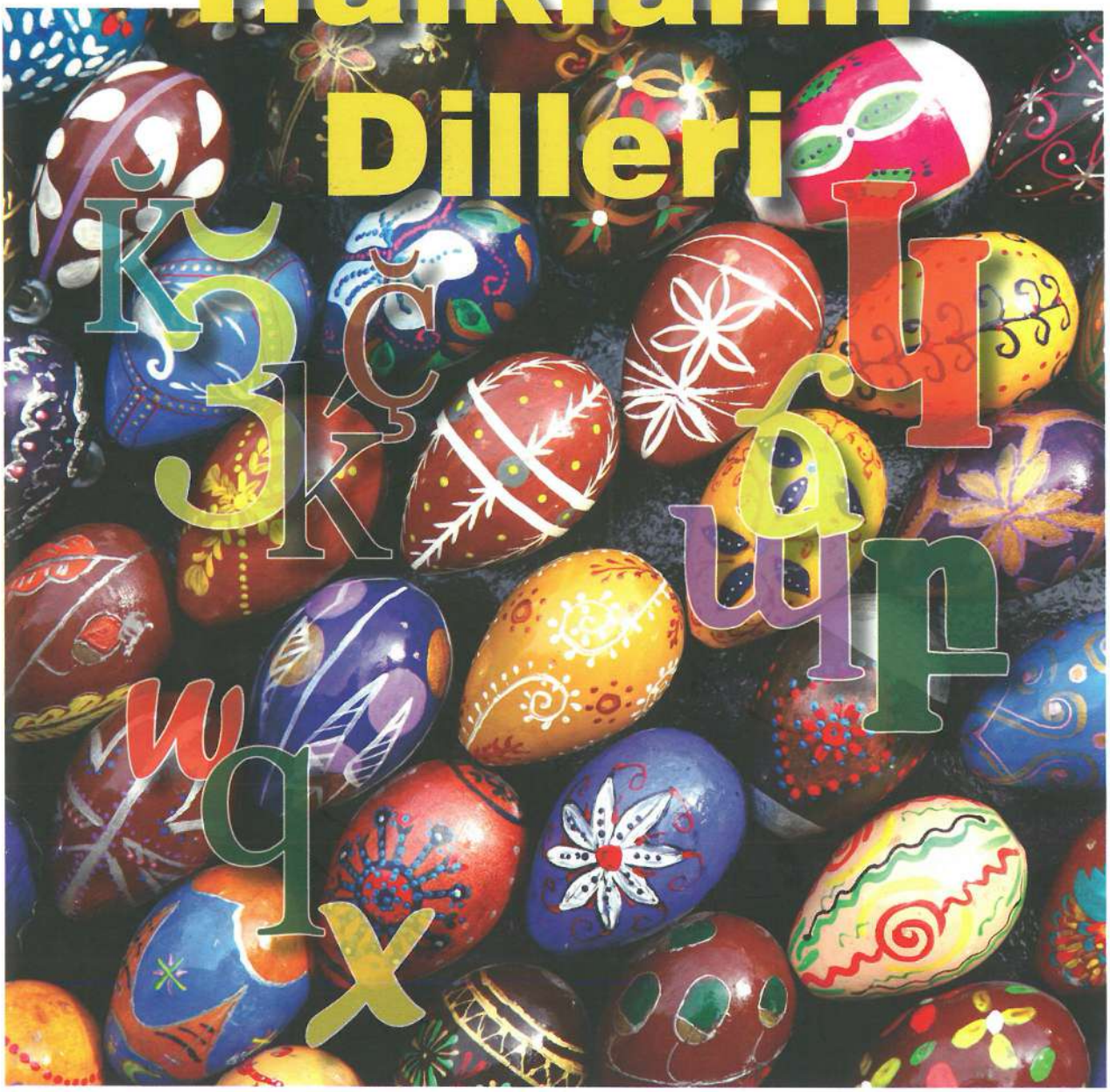

Jobs'un ardından... / Sanat(çı) Olarak Resmin (ve Ressamın) Soru(n)ları / Bu yıl insanlık için ne yaptınız? / Bilimin Tartışılmaz Doruğu Karl Marks ve Bakuninciliğin Çöküşü / Dinini... ve kitabını... iyi tanı!-XV

MURATSIZ ELİ KINASIZ BİR DAMADIN AHI

18 yaşındayım
Muratsız ve eli kınasızım
Zulümlere ölümlere gebe
Mazlum halkımın adına sizi asla affetmiyorum!

Karlar üstünde kaldı parçalarım
Anama söyleyin ağlamadan toplasın
Aç kapıyı ana
Ben geldim
Katırlar üstündeyim
Canlı değil ölüyüm

Kalk ana kalk
Ölümü kaldır
Bombalarla parçalandı bedenim
Parçalarımı sen topla
Kimse el atmasın
İstemem
Son arzum
Elin sıcaklığı
Bedenimde kalsın
Sana veda olmaz
Sen anasın cansın
Candan yanansın
Göz yaşlarında
Yanan ciğerinde
Ve
Hayallerinde düşlerinde
Yaşasın muratsız eli kınasız oğlun
Cihan durdukça...

18 yaşındayım
Muratsızım eli kınasızım
Ne ben damat
Ne gelin oldu sevdiğim
Komşular haber verin
Dikenli teller arkasında sevdiğime
Bugün düğündür yas değil
Taksın saçlarına kardelenleri
Çıkarsın karaları giyinsin kırmızı sarıları

Birsen İNAL 30.12.2011
Diyarbakır

2012 yılının ilk sayısı ile tekrar merhaba.

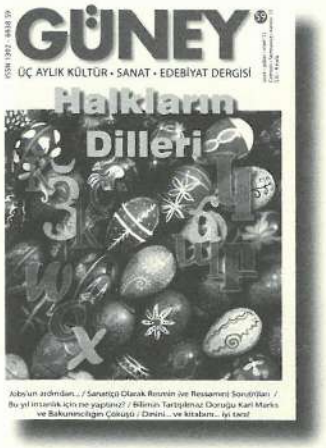

2012 yılının ilk sayısı ile tekrar merhaba.
Çok uluslu, çok kültürlü bir ülkede yaşıyoruz. Coğrafyamızda yüzlerce ayrı dil konuşuluyor. Ne yazık ki bu dillerin önemli bir bölümü yok olma tehlikesi ile karşı karşıya. Çok sayıda insanın konuştuğu birçok dil ise eğitimi, edebiyatı, yazılı basını vb. olmadığı için gelişemiyor, kendini değişen koşullara göre yeniden yaratamıyor. Dil canlı bir varlıktır. Bu canlılığını koruyabilmesi için eğitim, edebiyat, görsel ve yazılı basını olması son derece önemlidir. Ama hepimiz biliyoruz ki bırakalım farklı ulus ve milliyetlerin dillerinin yaşayabilmesini, insanlar bile bu topraklarda yaşamakta zorluk çekiyor. Ulus ve milliyetler sadece kimliklerinden, dillerinden ve kültürlerinden dolayı baskı görüyorlar. Tüm değişimlere rağmen ötekileştirme sürüyor. Kürtler, Araplar, Ermeniler, Lazlar, Çerkesler, Sinti-Romanlar ve diğer milliyetler. Tüm bu ulus ve milliyetler için bu topraklar hep acının ve baskının adı oldu. Kimi sürüldü, kimi katledildi, kimi haraca bağlandı... Ama hepsinin ortak kaderi sistemli bir asimilasyon ve Türkleştirme (ve yanında Sünnileştirme) oldu. Direnenler daha şiddetli baskılara uğradılar.
Bunun bilincinde olan Güney Dergisi bu konuda bir farkındalık yaratmak ve Türkçe yanında değişik dillerin yaşamakta olduğunu anımsatmak için Halkların Dilleri bölümünü açtı. Değişik dillerde yazılar, tanıtımlar vb. yayınlayacağız. Geçen sayıda bazı sayfalarımızı bu bölüme ayırmıştık. Bu ve gelecek sayılarımızda da bu uygulamamızı sürdüreceğiz. Sizler de Türkçe dışında olan ürünlerle bu bölüme katkıda bulunabilirsiniz. Bu sayımızın kapağını da Halkların Dilleri'ne ayırdık. Yaşanan Uludere katliamı yukarıda anlattığımız baskının, ötekileştirmenin hala nasıl sürdüğünün göstergesi değil mi?

GÜNEY

GÜNEY Kültür-Sanat-Edebiyat Dergisi

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Aziz Özer
Yayın Koordinatörü: İlyas Emir
Yönetim Yeri ve Adresi: Fatih Mah. Bahçeyolu Cad. Ülbeği İş Merkezi No: 9 Kat: 4 Esenyurt / İstanbul
Tel/Faks: 0212 - 620 67 57

www.guneydergisi.com
e-mail: mail@guneydergisi.com

Yayın Türü: Yerel Süreli
Dizgi & Grafik: Güney Grafik
Baskı:

ZUHAL OFSET®
0324. 237 49 00
www.zuhalofset.com
Zuhal Matbaacılık Turizm Reklam Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Çankaya Mah. 4723 Sk. No.6/A MERSİN
Tel./Fax : 0324. 237 49 00 pbx - 231 27 27

Banka Hesap Numaraları:

TL Hesabı İçin:
Garanti Bankası Adana/İnönü Caddesi Şubesi
Hesap No: 715-6629256
IBAN No: TR74 0006 2000 7150 0006 6292 56
AVRO Hesabı İçin:
Garanti Bankası Adana/İnönü Caddesi Şubesi
Hesap No: 715-9091896
IBAN No: TR63 0006 2000 7150 0009 0918 96

Abonelik ve İlan Koşulları:

Abonelik koşulları:
Yurtiçi: Yıllık (4 sayı): 25 TL
Yurtdışı: Yıllık (4 sayı): 20 Avro
(Posta Ücreti Dahil)

Aboneliğin başlatılması için; yıllık abone bedelinin banka hesap numaralarımıza yatırılması, daha sonra da web sitemizde bulunan Talep Formunun doldurulması gerekmektedir.

İlan koşulları:

Ön ve arka kapak içleri (renkli)
Tam sayfa: 2.000.- TL
1/2 sayfa: 1.000.- TL
İç sayfalar: (En fazla yarım sayfa)
1/2 sayfa: 500.- TL
1/4 sayfa: 250.- TL
(Yayınevi ve kitapçılara %30 indirim yapılır.)

Almanya Temsilciliği
Alleestr. 32 42853 Remscheid
Tel.: 02191 / 404 01
02191 / 694 64 80
Faks: 02191 / 694 64 49
Cep: 0177 / 522 40 28

Yurtdışı (Almanya)
Banka Hesap Numarası:
Sparkasse Remscheid
Konto Nr: 37325 · BLZ: 340 500 00

GÜNEY dergisinde yayınlanan tüm yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir.
Yazılar mailimize Word dosyası ve ataç olarak gönderilmelidir.
Yayına kapanış süresi: Her sayı için, sayı çıkmadan üç hafta öncedir.

GÜNEY

İçindekiler

		merhaba	GÜNEY
güncel	5	Jobs'un ardından...	Derya GÜMÜŞ
şiir	9	İlkbahar Haberleri	Rahime HENDEN
güncel	10	Sanat(çı) Olarak Resmin (ve Ressamın) Soru(n)ları	Temel DEMİRER
haber	16	2011 Ekim'i... Yaşayacak Ömürleri Varken	Hasan ERKUL
Karikatür	18	Karikatür	Mehmet Boğatekin
mektup	19	Sizlerden Güney'e	GÜNEY
mektup	21	Bir Keman Virtüözüne Mektup	Fatma AKYÜREK
şiir	23	Rosa	Mustafa Akyürek
haber	24	"Bir Lira"lık Fotoğraflar	GÜNEY
deneme	26	Ölümsüzlüğe İnanıyorum	Hakan BİLGE
şiir	29	Kirlettiniz	Akman GEDİK
güncel	30	Bu yıl insanlık için ne yaptınız?	Adil OKAY
araştırma	32	Bilimin Tartışılmaz Doruğu Karl Marks ve Bakuninciliğin Çöküşü	İbrahim GEZİCİ
öykü	35	Naftalinli Anılar	Murat SÜMBÜL
halkların dili	38	Toros Azadyan	Pakrat Estukyan
halkların dili	39	Kürt Dili ve Edebiyatı	Boran BERDAN
şiir	43	ZAROKÊN ŞER	Songül ATSIZ
eleştiri	44	"Dinini... kitabını... iyi tanı!..." yazı dizisine gelen eleştiri	Süleyman KAYĞAZ
dosya	52	Dinini... ve kitabını... iyi tanı!	GÜNEY
roportaj	70	Yönetmen İ. Serhat Karaaslan ile söyleşi	GÜNEY
şiir	72	Haset Madeni	Ayhan ÖZTÜRKOĞLU
sinema	73	Sinema Notları	Anuş Pazarcıyan
kitap	82	Felsefe Hesap Soruyor	M. Şehmus Güzel
kitap	84	Levent Uğur'dan "Dünya Alfabesi"	Güney Yılmaz
şiir	85	3.14	Nevin KOÇOĞLU
şiir	85	KIR ZİNCİRLERİNİ	Nesrin ERDOĞMUŞ
şiir	85	KALBİM	Metin FIRAT
karikatür	86	Kariktür	MERAY ÜLGEN

Jobs'un ardından...

Derya GÜMÜŞ

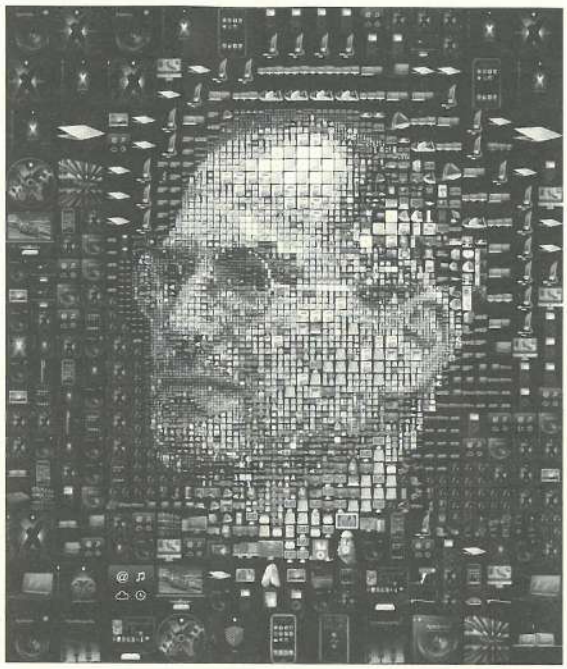

1 Steve Jobs üzerine yazı yazacağım hiç aklıma gelmezdi. Halihazırda kullandığım ve kullanmaya devam edeceğim o 'harika' ürünlerin 'yaratıcısı' Jobs'un ölümünün ardından başlayan tartışmaları okuyup kafa sallayacağımı da düşünmezdim...

Onun ölümünden sonra oldu ne olduysa....

Hayır, adamın suçu yok bu işte...

O sadece öldü!

'Suç' (eğer suç denirse buna!) arkasından konuşanların suçu!!! Tutturmuşlar; 'O bir melekti!', 'Hayır,bir şeytandı!' Cevap aranması gereken soru O'nun bir 'melek mi, yoksa bir şeytan mı?' olduğu sorusuydu!!!

O'nun ölümüne kadar ürünlerini kullanan ben, bu ölüm sonrasında başlayan tartışmalara kayıtsız mı kalacaktım? En azından daha düne kadar Apple ürünlerinin bedava propagandasını yapan, kendim kullandığım gibi başkalarının da kullanmasını sağladığım, girdiğim işyerlerinde hazır bilgisayar sistemlerini Apple ile değiştirdiğim için Jobs'un ardından başlatılan 'şeytan mı, melek mi?' tartışmasında söyleyecek bir sözümün olması gerekmez miydi?

(Bu arada dikkat ettiniz mi bilmem ama neden hep kendimden bahsediyorum? Bir Mac kullanıcısı olmak ayrıcalık mı? Saçma!!! Yoksa tam da Jobs'un'şeytanca' pazarlama taktiklerinin etkisinde fazla kalmışım da haberim mi yok?! Ya da başı ile başlayan ürünleri kullananlarda oluşan 'prestij' hastalığı bana da bulaşmıştı da bunu mu dışa vuruyordum?!!!)

2 'N'oluyordu?'

'Steve Jobs öldü!' Tamam... Onu anladık. Peki arkasından gelen (artık dünya görüşüne göre) 'Allah rahmet eylesin!' ya da 'Işıklar içinde yatsın! ' ya da 'toprağı bol olsun'a eklemlenen olumlu ya da olumsuz –ve ama büyük çoğunluğu abartılı– tespitler neyin nesiydi?

En azından rahatsız edici olmaya başlamıştı.

En son, daha düne kadar PC dizüstü bilgisayarı kullanan, benim 'reklamımla'MacBook Pro'yu keşfeden PC 'döneğinin'Steve Jobs'u öve öve bitirememesi ve tartışma içindeki karşi çıkıslarımı bile 'gericilik' olarak değerlendirmesi işin tuzu biberi oldu...

Demek ki neymiş? Jobs birilerine göre 'ilah','ikon', 'yeniliğin babası', 'cesur bir dahi', 'gerçek bir efsane', 'dünyanın teknolojiye bakış açısını değiştiren insan'... vs. vb.

Diğer taraftan Jobs, birilerine göre 'şeytan'dı!Çin'de çocuk sömürüsü üzerine kurulu Apple imparatorluğunun tepesindeki adamdı! Onlara göre 'astığı astık kestiği kestik, kırıcı ve çok direkt olan iletişim ve yönetim tarzından dolayı nefret edilen birisi; biraz magazin takılanlar açısından,'çocuklarıyla bir fotoğrafı dahi olmayan, Apple ürünleri dışında bir şeyden bahsetmeyen bir işkolikten'başka neydi ki Jobs?!

3 Bu kadar ayrışma ve müteveffanın ardından bu kadar tartışma da biraz 'garip'... Daha doğrusu tartışmanın bu ikilem içine sıkıştırılması ilginç! Demek ki seveniyle, sevmeyeniyle Jobs hakkında söyleyecek sözü olan epeyce insan var ve bunlar bir çesit Jobs'la, onun ürünleriyle tanışmışlar... Belki bunun üzerinde ağırlıklı durmak gerekirken daha alt düzeyde ve saçma sapan bir tartışmanın içinde debelenmenin anlamı ne?

Oysa daha 90'lı yılların başında dünyada bilgisayar kullananların ancak % 7-8'i (o da en iyi halde!)Steve Jobs'u tanıyordu. ('Artık cek, cak yok! Mac,Mac, Mac var' sloganıyla Mac'çi olan ülkem insanının oranı çok daha düşüktü!) Bu % 7-8 her an batma tehlikesiyle karşı karşıya olan ve ama direnen bir firmanın'inanmışlarından' oluşuyordu.

Ta ki i ile başlayan ürünler pazara gelene dek!Başinda i harfi olan ürünlerin pazara sürülmesi dengeleri değiştirdi.

Bu kez Apple ürünleri ezici bir üstünlük sağlamış durumdaydı. Örnegin Apple'ın tabletlerde dünya çapında pazarın yüzde 87.4'lük bir üstünlüğü olduğu söyleniyordu.

(Bkz. http://www.chip.com.tr)Yani Jobs da ürettiği ürünlerin pazarda yaygınlaşmasına paralel olarak 'büyüyen' bir şahsiyet olarak karşımıza çıkıyor. Ne kadar satarsan o kadar 'büyüksün!'Dün Jobs % 7 'değerli'ydi, bugün Jobs % 87'değerli', 'büyük', 'ilah', 'ikon' vs. vs.

4 Evet, Jobs başarılı bir kapitalistti! Bilgisayar endüstrisinin önde gelen başarılı isimlerinden birisiydi. Jobs öncülüğünde üretilen ürünlerin dünya çapında geniş bir tüketici kitlesi tarafından kullanılması ve bu tüketicilerin herhangi bir başka tüketim ürününe duydukları ilginin ötesinde bir ilgi/bağımlılık duyması başarıdır.Bunun nedenleri belki sosyolojik bir araştırmanın konusu olabilir. Ya da pazar açısından da önemli olabilir bu;ki rakipleri büyük olasılıkla pazarın kuralları bunu gerekli kıldığı için çoktaaan yapmışlardır bile!...

5 Jobs hakkında şimdi yürüyen ayrışmaya dönersek...Önce abartılardan uzak duralım derim...

6 Jobs'u yere göğe sığdıramayanlar; sizden başlayalım... Evet, Steve Jobs bilgisayar teknolojisinin öncülerinden birisiydi, bilgisayar teknolojisinde yeni bir sistem geliştirdi; piyasaya sürdüğü ürünler tüketici kitleler tarafından tutuldu, yaygın olarak kullanıldı. Bunların hepsi doğru olmasına doğru da bunu adlandırırken 'idol', 'ilah', 'dahi' vs.sıfatlarla anlatmanın gereği ne? Hayır bana göre hava hoş ama unutulmaması gereken başka gerçekler var.

Bilim ve teknoloji alanındaki her gelişme kendinden önceki birikim üzerinden yükselir. Yani kestirmeden söylersek iPhone gökten zembille inmedi, bu teknolojinin bir temeli var, tıpkı bunun sonrası olacağı gibi! Bir gelişme çizgisi olarak tasavvur edersek bilgisayar teknolojisini, bu çizgi üzerinde bir noktada Jobs ya da bir başkası devreye girerek, 'momenti yakalayarak'kendinden önceki bilgi birikiminin de etkisiyle/yardımıyla yeni bir soluk getiriyor. Bu sadece bilgisayar teknolojisinde yaşanan, yaşanacak bir gelişmede değil, teknolojinin her alanında bu şekilde bir gelişme yaşanıyor. Telefon, dizüstü bilgisayar ya da tablet... belki anda tüketici açısından cazip ürünler olduğu için Jobs ismi öne çıkıyor ama örneğin bir televizyon ya da çamasır makinesi teknolojisinde ne'devrimlerin' yaşandığını, hangi Jobs'ların olduğunu ne kadar biliyoruz?! Nano teknolojisinin Jobs'u ya da Jobs'ları kim? Ulaşım alanının, uzay teknolojisinin Jobs'larının hakkında kim ne biliyor?

7 Abartmayalım... Jobs pazar için ürünler tasarladı,onun öncülüğünde ekip/ler güzel

tasarımlarla bunların pazarda tutunmasını sağladılar.Bugün için bu ürünlerin hâlâ aktüel olduklarını da belirtelim. Ama her alanda olduğu gibi bu alanda da değişimi/gelişmeyi gözönünde bulundurarak, yarına ne kalacağını da hesaplamak gerekmez mi?. Dünün transistörlü radyosunun yaratıcısının ismini bugün kaç kişi biliyorsa, yarın Jobs ismini de o kadar kişinin bileceğini gözönünde bulundurarak değerlendirme yapmak gerekmez mi?!

Ha şunu da unutmamak gerekir elbette:Belki Jobs ismi bilinmeyecek, hatırlanmayacak ama onun getirdiği yenilikler yeni ürünlere, teknolojik yeni gelişmelere ilham kaynağı olacak. Sahiplenilmesi gereken bir şey varsa o da insanlığın binlerce yılda yarattığı bilgi ve teknolojik birikimdir, bu birikimin daha da ileriye taşınmasıdır. Yoksa kişileri tanrılaştırmak değil!

Kişileri tanrılaştırmak demişken bu arada geçerken bir şeyi daha belirtmek gerekir: Hayatın her alanında olduğu gibi teknolojik gelişimde de, örneğin Jobs olayında da değerlendirme yaparken Jobs'u yaptığı başarılı çalışmadan dolayı 'yüceltirken', emir altında çalışanların hakkını da teslim etmek gerekmez mi?

8 Jobs'u yerden yere vuranlar... Onun Çin'deki çocuk işçilerin sömürüsü üzerinden teknoloji imparatorluğu kurduğunu ileri sürerek yer yer ürünlerini kullanmayan, kullanılmamasını isteyen,bir bölümü solcu geçinen vatandaşlar... İnsanlık dışı koşullarda karın tokluğuna çalışmak zorunda kalan işçilerin yaşadıkları ağır hayata daha fazla dayanamayarak intihara sürüklendiklerini ileri sürerek i ile başlayan ürünlere tepki duyanlar, bu ürünleri kullanmayarak'tepkilerini' dile getirenler....

Evet, Jobs sizin de döne döne vurguladığınız gibi bir kapitalistti! Ve 'Sezar'ın hakkı Sezar'a' başarılı bir kapitalistti! Evet, yoğun sömürü ile, çocuk emeğinin kullanımıyla başarılıydı! Evet iPhone'lar, iPad'ler vd. işçilerin celladıydı; Jobs ise bu işçi katliamından muaf değildi! vb...

İyi de, ne bekliyordunuz ki?

Bir yandan kapitalist diyeceksiniz, diğer taraftan kapitalist dediğiniz kişinin kötülüklerini sıralayarak onun mallarını kötüleyeceksiniz... Yoksa temiz kalmış,işçisini sömürmeyen, ona ürettiğinin karşılığını ödeyen kapitalistler var da bizim haberimiz mi yok?

Haydi Jobs kapitalistti, yoğun sömürü ile, çocuk emeğinin kullanımıyla işini yürüttü. iPhone kullanmayalım! iPad neyimize?! MacBook boktan! Deyip almayalım!!! Peki giydiğimiz kot pantolonun üretiminde işçi sömürüsü yok mu? Okuduğumuz gazeteden, yediğimiz hamburgere kadar hangi metada sömürü yok?!

(70'li yıllardaki Marlboro sigarasına karşı çıkan, Birinci içilmesini öneren keskin solculuğu anımsadım nedense... Bazı şeyler genlere mi işlemiş ne?Değişmiyor!)

9 Evet, Jobs bir kapitalistti. Her kapitalist gibi pazarda kalabilmek, pazar payını arttırabilmek için üretti ve sattı. Her kapitalist gibi kâr, daha fazla kâr, en fazla kâr dürtüsüne uygun hareket eden ve bu amaçla çıktığı yolda yoğun, arsız, vahşi... sömürüyü mübah gören birisi olarak Jobs'un bu davranışı bu sistem içinde 'normal' olan bir durumdur! 'Normal'dir, çünkü zaten kâr üzerine,sömürü üzerine kurulu kapitalist sistemde, sistemin çarkının dışına çıkması 'normal koşullarda' mümkün değildir. E, durum böyle olunca onun ürettiğine 'tukaka' demenin mantığı nedir? Burada belirleyici olan, 'tukaka' olan Jobs'un tavrı değil, sistemdir ve bu sistemin içinde olan hiç kimse sistemin kötülüklerinden muaf değildir!

Eğer her meta sistemin kurallarına göre üretilmek zorundaysa, her metada emek sömürüsü varsa, ve buna dikkat çekmek gerekiyorsa o zaman yapılması gereken bir bütün olarak kapitalist sisteme karşı çıkmak olmalıdır. Yok eğer bu yapılmaz, sadece Jobs'un elmalı ürünlerine takılınır kalınırsa; kapitalizm Jobs üzerinden halledilmeye kalkılırsa kapitalist sistem yıkılmaz, tam tersine onun sürekliliğine destek olunur! Herhalde bu da kapitalizmi yıkmak derdinde olduğunu söyleyen ve ama kapitalizmi sadece Jobs'la eşitleyip onu 'halledenlerin' istediği bir şey olmasa gerektir!

10 Yukarıdaki son cümleyi yazmaya başladığım anda iPhone'um çaldı... Acil çıkmam gerek. MacBook'umu kapatacağım biraz sonra... Kapitalist mapitalist; n'apayım kardeşler aletler iyi; kullanıyorum... Siz kullanmayın! Kapitalizme ait olmayan bir telefon bulursanız onunla idare edin... Bulamıyorsanız; tutarlılığınız tutsun; başka yol ve yöntemlere başvurun...

Kızılderililer gibi dumanla haberleşebilirsiniz mesela! En azından kapitalizme karşı çıkma konusunda dumanınız tüter!!!

Tarihe yaklaşımın ibretlik bir başka yüzü...

Oldum olası pek meraklıdır memleketim insanı tarihe... Tarihini bilmeyen milletin yok olmaya mahkum olduğu öğretildiği için yok olmamaya çalışır gibi pek heveslidir memleketim insanı... Kimi zaman, hayır çoğu zaman; 'tarihin tekerrürden ibaret' olduğunu söyleyerek pek veciz konuştuğunu düşünür. Kimi zaman, hayır nadiren, 'tarih yok, tarihçi vardır' lafının ne anlama geldiğini sorgular...Dedik ya, günlük yaşamda pek sık karşılaşırız tarihle, yüzyüzeyizdir...Bazen meraklıdan öte zorunludur: Okullarda şanlı Türk tarihini ezberleyerek gurur duymalıdır! Televizyon dizilerinden; yakın tarihi 'Öyle Bir Geçer Zaman ki'den, 'şanlı Osmanlı tarihini' 'Muhteşem Yüzyıl'dan öğrenmek zorundadır!Siyasi yaşamın önemli bir parçasıdır tarih: Başbakan çıkıp Dersim özürleri dileyerek esasta siyasi hasmına tarihle halletmeye çalışırken diğer taraftan ileride başkalarının da kendi yaptıklarından özür dileyecekleri tarihi bir kişilik olma yolunda epey bir mesafe katetmiştir! Siyaset/çiler işine gelmediği zaman tarihi tarihçilere bırakır, tarihi kullanmak durumu hasıl olduğunda kendisi tarihçi kesilir... vs.Bu topraklarda tarih kimi zaman çok da matrak bir şeydir! Örnek? Hemen verelim:Geçtiğimiz dönemde Türk devletinin tarihe yaklaşımında ibretlik bir haber basında yeraldı. Habere göre; 2007 yılında Kayseri'de Kültepe-Kaniş kazılarında bir mezarda hiç bozulmadan kalmış 2000 yaşında bir kadın iskeleti bulunmuş, iskeletin kafatasının tomografisi çekilerek Avustralya'ya gönderilmiş;orada balmumuyla etlendirilerek üç boyutlu olarak canlandırılan ve Romalı olduğu tahmin edilen bu kadın tekrar yaşadığı topraklara gönderilmiş. Gazetenin haberine göre kadına 'yaşadığı topraklarda' Hacı Nine adı verilmiş.

Romalılar döneminde pagan (doğa kökenli çok tanrılı dinlere inanan insanlar) olduğu tahmin edilen bu kadını günümüz Anadolu topraklarında 'müslüman' yapmışlar. Sade bir müslümanlık yeterli görülmemiş olacak ki, kadını bir de hacca göndermiş gibi tasavvur etmiş ve adını da Hacı Nine takmışlar.Bunu yapanlar yaptıklarının ne denli bir kompleks içerdiğinin farkında mıdırlar bilemiyorum ama bu kişilerin asimilasyoncu kültürle yetiştikleri benim açımdan net! Taraf gazetesi haberi 'Tarihi ideolojikleştirerek bir tür altüst etmenin Türkçesidir bu!' yorumuyla vermiş. Çok doğru bir tespit! Tarihin her yerde revaçta olduğu bugünlerde tarihe nasıl yaklaşıldığının en matrak hallerinden birisi bu olsa gerek! Ha bu arada bir de bu Hacı Nine'nin resmini yayınlamış gazete... Haydi sizi de mahrum etmeyelim bu başörtülü 2000 yıllık şu nur yüzlü Romalı hacı pagan nineden!!!

DÜZELTME ve ÖZÜR:

58. sayımızın 23. sayfasında yayınlanan Gülfer Uğur'a ait "POP Kültür ve POP-ART hakkında..." başlıklı yazıda yazarımızın önceden uyarıp bilgi vermesine rağmen bir hata yaptık. Derginin 24. sayfasının sağ sütununun orta paragrafındaki "Bu dönemin birçok müzisyeni ve sanatçısı, örneğin James Dean, Jim Morrison, Jimi Hendrix, Janis Joplin veya Kurt Cobain genç yaşta ölmüşlerdi." cümlesinde "Kurt Cobain" ismi basılması gereken metinden çıkarılmıştı. Ancak yazıların karışması nedeniyle düzeltilmemiş metin basıldı. Bu hatadan dolayı okurlarımızdan ve yazarımızdan özür dileriz.

GÜNEY

İLKBAHAR HABERLERİ

Rahime HENDEN

I
İlkbahar yağmurları
döküldü gözlerine.
Yağmur dindi sonra...
Güneş ısıttı gökyüzünü.
Sarı saçlarım kurudu yavaşça.
Alnına indi kâkülün.
Gözlerinde ilkbahar sevinci.
Çırptı kuşlar kanatlarını
göğün derinliklerine doğru...
yaralı ördek göle daldı.

II
Gel seninle dağlara tırmanalım.
Aksın çağlayanlar
düzlüklerdeki göletlere...
Fısıldasın geceler
uyuyan güzellerin düşlerinde.
Arkası gelmesin baharın.
Gözlerin hep bahar kalsın.

III
Düz ovaya inelim sonra.
Kekik kokuları yayılsın
çayırlara...
Bir akarsuya uzanalım.
İçelim doya doya.
Yürüyelim sevgilim
güneşin batışına doğru...
Işıtsın kızıl ışıkları
gözlerimizde parlayan umudu.

IV
Uzaktan bir türkü duyuldu.
Balıkçılarındır mutlaka.
Ağlar denizin dibinde.
Sandallar dans ediyor
dalgaların üstünde.
Sevgilim, kuşlar ötüşüyor
ilerideki selvide.

V
Gel saçlarından
Toplayayım kelebekleri.
İşte ilkbahar...
Ortadoğu'dan ayaklanma
haberleri...
Zorbalar devriliyor sevgilim.
İşte sana ilkbahar haberleri.

10.08.2011
Köy

SANAT(ÇI) OLARAK RESMİN (VE RESSAMIN) SORU(N)LARI

Temel DEMİRER

"İnsan yüzünü kim daha doğru görür: Fotoğrafçı mı, ayna mı, yoksa ressam mı?"[1]

Sanat asla yalnızca "sanat" değildir.

Biryerlere tutsak olup, kolunu, yakasını/paçasını kaptıran sanat özgür değildir. Evet, "gücün" önünde secdeye kapanıp, aklını/ eylemini/ sorumluluğunu terk edenlerin, egemenin dayattığı "Köle/Efendi" oyununu bozması mümkün değildir.

Tahakkümünden kurtulup, özgürleşmeyen var olmaz, "varlık iddiası" da kocaman bir yalandır...

Egemen tahakkümün tarihine başkaldırmayan, özgürleştirici, eyleyiciyi olmayan bir sanat, postmodern, tinselci, mistik bireyselcilikten malûl olmanın ötesine geçemez.

Orta yolculuğun, bahanelerin, sinik vazgeçişlerin postmodern zamanlarında, fildişi kulelerinde "derin entelektüel" tefekkürlerle, dünyada yaşanan kıyıma protest/ duyarlı olmama vaaz'ı verenlerin karşısına dikilenleri, çemberi kıranları bekleyen tehlikeler sıralanamayacak, sayılamayacak kadar çokken; dünyanın talan edilmesine sessiz kalan sanat, sanat değildir; ve bu resim için de böyledir kuşkusuz...

Kapitalizme mündemiç itaati, özdeşleşmeyi, onaylamayı, benimsemeyi içselleştirip toplumsallaştırarak çoğaltan, "contemporary-art/ çağdaş sanat" dört yanı kuşatıyor...

Evet "çağdaş sanat" dedikleri şeyin; serbest pazar üzerinde yükselen uluslararası sistemin ürünü olduğunu bilmiyor, görmüyor olamazsınız...

Söz konusu kastın karşısında da hayatı belirleyen bilinç değil, bilinci belirleyen hayatken; yapay kavram ve nesnelerle değil, "hayatı içeren" gerçek olmalıdır "Hayır" diyen sanat...

Köle/efendi diyalektiğini yerle yeksan etmekten yana saf tutan sanatın başlangıç cümlesinde hep ve öncelikle "Hayır" vardır.

Tıpkı Gilles Deleuze'nün, "Daha önce düşünülmüş olanın bir adım dışına çıktığınızda, bilinirin ve güven verenin dışında tehlikeye atıldığınızda, bilinmeyen topraklar için yeni kavramlar icat edilmesi gerektiğinde, yöntemlerle ahlâklar çöker ve düşünmek, Foucault'nun bir formülüne göre 'tehlikeli bir edim', öncelikle kendi üzerimizde uyguladığımız bir şiddet hâlini alır. Size yöneltilen itirazlar ya da hatta

size sorulan sorular her zaman kıyıdan gelir. Ve size yardım etmekten çok sizi öldürmek ve ilerlemenizi engellemek için kafanıza atılan şamandralar gibidirler. İtirazlar her zaman vasatlar ve tembellerden gelir,"[2] diye ifade ettiği üzere...

Sanatçı itirazları, başkaldırısı ile yaratan, üretendir.

Bunun için finans, borsa, bankalar gibi piyasa değerlerine bağlanan ve hoyratça tüketilen bir şey olamaz "sanat"...

Sanatsal üretimle nesnesi, kavramları yaratılır. Yaratılan nihai kertede bir önermedir; maddi yaşam koşullarında da form değişikliği yaratır.

Bir eleştiri ve değerlendirmeyi ortaya koyar. Bu öylesine bir şeydir ki, kendi başına bir amaç değil, araçtır artık: Aslî duygusu öfke, aslî etkinliği de hedef göstermek olan türden...

Bu hâliyle sanat, etkin/etkili olmaktan başka hiçbir açarı olmaması yanında; kendi dilini, sorgusunu kendi rengiyle yaratmak zorundadır da.

Çünkü egemenliğin içine aldığı şeylere hükmedeceğini unutmayan ve -asla- kutsamayan sanat kurar, eleştirir, aşar, özgürleştirir...

Sanat üzerindeki manipülasyonu nihayete erdirmek için özgürce hareket eden/ yaratan öznelere; bunun için de sanatsal eylemlerimize her koşulda eşlik eden özgürlük bilincine, iradesine, cüretine muhtacız; para vermeden kıpırdanamayıp, satın almadan nefes alınamayan cehennemin orta yerinde.

"Ezber bozma", "yenilenme" nakaratıyla tezgâhlanan postmodern vahşetin her şeyi gerçeğine yabancılaştırdığı atmosferde kapitalizm, dumura uğratıp, felç ettiği bilinçle, sanat dahil her şeyin metalara dönüştürülmesini vaz'eder.

Çünkü kapitalizmin mantı(ksızlı)ğı "elegeçirme" ve baskılama üstüne kuruludur.

Onun için her şey sermayenin işletmeleridir. Kâr amaçlıdır.

Pazarı cazgırlarının, tezgâhçılarının, kapitalist ahlâk(sızlık)ın kollarındadır.

Kapitalist-emperyalizmin "çağdaş sanat"ına mündemiç kültür endüstrisi, pasifize edilmişlere; parça bölük, astarsız yamalı defolu, fragman tadındaki yalanları satarken şöyle haykırır:

Hep muhtaç ve tutsak olun...

Durmadan borçlanın; omuzlarınızdaki yükü artırın; diz çökün...

Siparişler verin. Uysal ve edilgen olun; tüketin...

Derin düşünmeyin, aldırmayın. Boşverin...

İdeolojik olmayın![3]

İsyan etmeyin, asıl önerim boyun eğmenizedir. Balkonda çiçek, evde köpek, kafeste kuş, akvaryumda balık besleyerek hapsettiğimiz hayatlarla yaşayın...

Evcilleştirilmekte beis görmeyin, yaşamlarınızı mülk kıldığınıza endeksleyin...

Alın, satın!

Böylelikle de sanatı aksesuarlaştırıp, "dekoratifleşmesi"yle[4] nitelen meta ilişkilerinin -dipsiz!- çukurunda, "Sanat ile ticaret" iç içe geçerken;[5] Karl Marx'ın, "Metalar paraya aşıktır." "Birbirimizin gözünde, değişim değerinden başka bir şey değiliz,"[6] diye betimlediği meta fetişizminin "ideolojisiz sanat" çığlıkları ile sanat, sanat olmaktan çıkartılır...

Nâzım Hikmet'in, "Hakiki sanat, hayatı aksettiren sanattır," saptaması "es" geçilir...

Afşar Timuçin'in, "İdeolojisiz sanat olmaz, ideolojisiz gibi görünen sanat olur... En tehlikeli ideoloji, hiçbir ideolojiye bağlanmamaya özen gösterme ideolojisidir," uyarısına kulaklar tıkanır...

*****

Sanatın aksesuarlaştırılıp, dekoratifleştirildiği alanlardan birisi de, resimdir...

Rönesans dönemi ressamlarından, Giotto geleneğinden gelen Cennino Cennini'nin 'Sanat Kitabı'nda, resim sanatıyla ilgili olarak, "Resim sanatı diye bilinen sanat, hem hayal gücünü hem de el işini gerekli kılar; bunun nedeni, ressamın görevinin görünmeyen şeyleri bulmak ve... onlara elleriyle biçim vermek olmasıdır; böylece sanatçı, varolmayana varolanın görünüşünü vermiş olur," denir...

Aynı konuda Alman resim sanatının öncülerinden sayılan Albrecht Dürer'in 'İnsanın Orantıları Üzerine Kitap' başlıklı yapıtında da şunlara dikkat çekilir:

"Pek çok şeyle ilintili olmasına karşın, güzelin ne olduğunu bilmiyorum. Ama onu eserimize dahil etmek istediğimizde, bunun çok zor olduğunu görüyoruz. Güzeli uzaklardan ve enginlerden derlemek zorundayız; özellikle insan figürü söz konusu olduğunda ise o figürün tüm parçalarını öncesinden ve sonrasından toplamak durumundayız. Çoğu zaman biri, iki yüz, üç yüz insan arasında araştırma yapabilir, fakat aralarında kullanılabilecek bir iki güzellik öğesi bile bulamayabilir. Bundan ötürü, iyi bir figür kompozisyonuna varmak istiyorsanız eğer,

baş kısmını birinden, göğsü, kolları, bacakları, elleri ve ayakları da başkalarından almak zorundasınız... İyi bir şey, ancak çok sayıda güzel şey arasından çıkartılabilir, tıpkı balın çok sayıda çiçekten toplanması gibi..."

Ayrıca "Bir insan neden resim çizer?" sorusu ardından, "Çizerken farkında olsa da, olmasa da önemli bir şey yapıyor. Yeryüzünde kendi açısından gördüğü bir görüntüyü -iyi/kötü- belgeliyor. O gördüğü nesne ve o an, bir anlamda kalıcılaşıyor,"[7] diye ekler Mehmet Esatoğlu...

Yani kendinden öncekilerin, örneğin mağara duvarlarının izleri üzerinden yol alarak, yenilenen bir yaratıcılık olan resim, bir yeniden inşa ve yorum edimidir.

Bu kadar değil elbette...

"Yazıdan önce resim vardı,"[8] vurgusuyla, "Resim sözcüklerle yazılmaz. Onun dilinin öğeleri, desen, renk, biçim, lekedir. Önünde sonunda iki boyutlu bir yüzeyin düzenlenmesidir resim. Ama bu yüzey, resmi 'taşıdığı' andan itibaren, bizimle konuşmaya başlar. Onun dilini okuduğumuz ölçüde," diye ekler Ferit Edgü de...

O hâlde çok ama çok eski(meyen) bir ifade ve düşünüş biçimi olan resim konusunda Joseph Addison'un, "Renkler her dili konuşur"; Marcus Aurelius'un, "Ruh, düşüncelerinin rengine boyanır"; Marcus Tullius Cicero'nun, "Gözler resimle büyülenir, kulaklar müzikle" notlarının altını çizerek, şunları sıralayabiliriz:

i) Resim, görmek istediğini görür ve gösterir. Zihnin algılamaya hazır olduğunu sergiler...

ii) Resmin konuştuğu dil her yerde aynıdır; etkindir, etkileyicidir. Çünkü o, her şeyi görür, gösterir...

iii) Resmin dili, sadece gözlerde değil, yürekte ve beyindedir. Çünkü o, nihai kertede görebilen gözlere değil; çarpan yüreklere ve düşünen beyine aittir...

iv) Resim yaparken umudu olan ressamın yaratı için hemen her şeyi vardır, hazırdır. Çünkü umut, yaratıcı (heyecan duyulan) eylemin ateşleyicisidir. Tam da bunun için ressamın umut ve heyecanları, hayalleriyle bitişiktir.

v) Söz konusu çerçevede ressam için her şeyin ölçüsü insan(lık) ve hayat iken, yaratılanın değeri de insan(lık) ve hayata içkinliğindedir...

Bu da Lee Iacocca'nın, "İnsanlar ekonomik şeyler istiyorlar ve bunun için her fiyatı ödemeye hazırlar," diye betimlediği kapitalist kokuşmuşluğun orta yerine; Nâzım Hikmet'in, "Öylesine ciddiye alacaksın ki yaşamayı,/ yetmişinde bile mesela zeytin dikeceksin," uyarısını göz ardı etmeden; çağı harekete geçirenlerin tarihi yapan insanlar olduğunu; insanî bir eylem olarak yaratmanın tarihi insan(lık) için hayatı estetize ederek yeniden yazmaktan geçtiğini; bu bağlamda da sanatçının "insanüstü" değil, ama insanların içinde onlarla birlikte olmasının "olmazsa olmaz"lığını unutmamaktır.

* * * * *

Evet, bunları hatırlatır bana, resim... İlk aklıma gelen; Bedri Rahmi Eyüboğlu, Edward Munch, Fikret Mualla, Leonardo da Vinci, Manet, Monet, Gauguin, Rembrandt, Van Gogh, Chagall, Goya, Manet, Bosch, Raffaello, Cézanne, Renoir, Fernando Botero, Oswaldo Guayasamin, Klimt gibi ressamlar ile...

Ya da "Güzellik fazlalıktan arınmışlıktır," diyen Michelangelo...

Veya "Her zaman yapamayacaklarımı yapıyorum ki, nasıl yapabileceğimi öğreneyim." "Nasıl yaşamam gerektiğini anladığım gün, nasıl ölmekte olduğumu gördüğüm gün oldu," diyen Pablo Picasso...

Sonra da "O suratlar ki hem birbirine benzer, hem de birbirlerinden apayrı! Hepsinde göz, kulak, burun falan filan var ama parmak izleri kadar apayrı insan yüzleri, insan çeşitleri," diyen Abidin Dino...

Belki de bu nedenle hoşlanırım "psikanalizin babası" sayılan Avusturyalı nörolog Sigmund Freud'un torunu, 20 Temmuz 2011'de 88 yaşında ölen Lucian Freud'den...

William Acquavella'nın, "Lucian Freud, kuşağının en önde gelen figüratif ressamı olarak hem portre, hem de manzara resmine derin bir bakış, drama ve enerji katmıştı," derken; William Feaver de, Onun için şöyle demişti: "Freud her zaman aşırı uçlara doğru gitmiş, yepyeni bir stil oluşturmuştur."

Robert Hughes'un "Büyük gerçekçi ressam" olarak tanımladığı Freud, sanat dünyasının moda akımlarına yakınlık duymamış, eleştirmen ve koleksiyoncuların gözünden düştüğü dönemde bile gerçekçi yaklaşımından ödün vermemişti.

Pek çok eleştirmen tarafından "itici" bulunmasına karşın, inatla kendi özgün üslubunu geliştiren Freud, en sonunda çağın en büyük ressamlarından biri olarak kabul edilmeyi başarmıştı.

"Benim resimlerimdeki karakterler otobiyografi niteliğindedir. Umut, hatıralar, hassasiyet ve emektirler hepsi," diyen O, duraksamadan ekliyordu:

"Ben insanları resmediyorum. Gerçek iç dünyalarını yansıtmaya çalışıyorum"!

Özellikle "tedirgin edici" portreleriyle ünlenen Freud, "Portrenin acımasız mucidi" olarak da anılırdı...

*****

Freud'da itiraz edip, aldırmayan bir duruş söz konusudur; Fikret Mualla gibi...

"Resim" deyince Fikret Mualla'yı -beğenin/ beğenmeyin!- önemsemek zorundasınız!

Fikret Mualla'nın resimlerinde iç dünyasının etkilerini ve şiirsel bir anlatım yansıttığını görmek mümkündür. Popüler akımlara kendini çok fazla kaptırmak yerine daha kişisel çalışan ressam, kendi hislerini ve yaşamın gerçeklerini resme aktarmayı seçmiştir.

Fikret Mualla'nın başlıca eserleri arasında 'Oturan Adamlar', 'Kafe', 'Marsilya'da Fransız İşçileri Bir Kahvede', 'Haliç ve Süleymaniye', 'Paris'te Bir Sokak', 'Baloncu' ve 'Balıkçı' sayılabilir.

Ressamın bunların dışında da pek çok çalışması bulunuyor. Örneğin 'Lüküs Hayat', 'Deli Dolu', 'Saz Caz' gibi operetler için kostümler çizmiş, Nâzım Hikmet'in 'Varan 3' isimli şiir kitabını resimlemiş. Yeni Adam Dergisi için desenler hazırlamış, Ses Dergisi için çizimler yapmış. Edebiyata yatkınlığı da bilinen ressamın yine Ses Dergisi'nde yayımlanmış 'Masal' ve 'Üsera Karargâhı' isimli iki öyküsü, 1932'de yazdığı 'Şiller (Schiller) 1759-1805, Hayatı ve Eserleri' isimli bir de kitabı olduğunu yazar ansiklopediler.

O, Picasso'dan çok Toulouse Lautrec (1864-1901) resimlerini beğeniyordu. Bu hayranlık biraz da "benzerlikleri"nden ileri geliyordu belki de.

Lautrec, Güney Fransa'da aristokrat bir ailenin çocuğuydu. 14 yaşında çocuk felci olmuş ve vücut gelişimi durmuştu. Topaldı. İçkiye düşkündü. Barlarda kavga çıkarıyordu sık sık. Diğer yandan sürekli gözlemlediği sosyal hayatı resmediyordu.

Fikret Mualla (Barda hanım sohbetleri -1954)

Kuşkusuz Fikret Mualla, empresyonist (izlenimci) Toulouse Lautrec'in etkisinde kalmıştı; öyle ki Nurullah Berk'e göre tiplerinin elbiseleri bile Lautrec döneminin giysileriydi!

Ondan geriye, inandığı gibi yaşayıp, yaratan; -bunun da faturasını, yabanellerin kimsesizler evindeki ölümü ve yine gri gökler altındaki kimsesizler mezarlığında noktalayan-yaşamının aldırmayan bir duruşu kaldı...

Bu çok önemli bir duruş ve yaratı tarzıdır.

Tıpkı Chagall'da 'Mavi Konser' ile 'Nişanlım Siyah Eldivenlerle'; Goya'da 'Şemsiye' ile 'Maria Teresa de Bourbon'; Manet'de 'Flüt Çalan Çocuk' ile 'Nana'; Picasso'da 'Otoportre (Baş)' ile 'Sahildeki Figürler'de[9] öne çıktığı üzere...

*****

Devasa totemlere, tapınaklara, sahteye inat "Başkası olma kendin ol" der size ressam Marc Chagall...

Bu nedenle de farklıdır öyküsü... Onun önemi, başkalarını taklit etmeden, doğru zamanda doğru yerde bulunan, dünya tarihinin yazıldığı tarihte/ mekânda tezgâh açan çalışkan bir sanatçı olmasındadır.

Ve o hep başkası değil, kendi olduğu için, kendi köklerine/ kültürüne halkına inandığı, sahi olduğu için güzel ve özgün kalmıştır.

Rusya'da 1917 devriminde Chagall'ı ön saflarda görürüz.

Devrimden sonra Sovyet hükümetince Vitebsk Kültür Komiserliği'ne atanır.

Vitebsk Güzel Sanatlar Akademisi'ni kurmakla görevlendirilir.

Daha sonra Moskova'ya giderek Bayt ve Stanislavsky'le çalışır; sahne dekorları yapar.

Sanatına müdahaleleri sevmez; özgürlüğüne düşkündür ve asla akademik değildir. Chagall'ın 1917 Bolşevik ihtilalinin komiseri, devrim komitesi sözcüsü efsane şair Mayakovski ve ünlü ressam Malevitch'le olan anlaşmazlığı bu dönemde başlar.

Yollar ve işler gittikçe daha fazla kesişir.

1917'de Chagall da Mayakovsky de devrimi destekleyen resimler, afişler yapmaktadırlar. Genç kuşakları yetiştiren öğretmenler ve eski ustalar kokuşmuş eski dünyanın, yıkılması gereken burjuvazinin, asalak aristokrasinin süpürülmesi gereken temsilci-

leridir onların gözünde.

Tarihin çöplüğüne atılması gereken bu mirası asla kabul etmezler. Tüm genç sanatçılarla birlikte, derin bir reddiye ile devrimle kurulacak yeni dünyaya, ütopyalarına ilişkin söylemler inşa etmek inancındadırlar.

Bu çalışmaların, Rus füturizminin başlangıcı olduğu söylenebilir. Bütün bunların yanısıra, "öfke" siyasi terminolojiye bir üslup olarak girmiştir

Ona göre devrim, baş eğişin değil başkaldırının/başkaldıranındır.

Bu duygularla Chagall da Mayakovsky de 1917 Ekim Devrimi'ni coşkuyla karşılarlar ve devrimin temsilcilerinden/sözcülerinden olurlar.

Özetle "Sanatçının itibarı bu dünyada merak duygusunu ayakta tutma görevinden gelir. Bu uzun uyanıklık süresince kullandığı uyarı yöntemlerini sık sık değiştirmek zorunda kalır ama aynı zamanda, bu uzun uyanıklık süresince, devamlı bir uyku isteğiyle boğuşması da gerekir," diyen Chagall. XX. yüzyılın büyük ressamı; rüyaları çağrıştıran tablolarıyla, yaşamda tıpkı bir ressamın paletinde olduğu gibi tek bir rengin olduğu, bu rengin de yaşamın, sanatın anlamı ve yaşadığı tarih olduğuna inanan insandı...

*****

"Resimde kural yoktur," diyen Goya da bu kategoridedir...

Yine, "Aklın uykusu canavarlar üretir. Aklın terk ettiği düş gücü olanaksız, işe yaramaz düşünceler yaratır. Akılla bir arada kullanılan düş gücü sanatın anası ve bütün güzelliğinin kaynağıdır," diyen Onun hayal gücüyle ilgili sözleri resmini de betimler sanki...

XIX. yüzyılın İspanyol resminin tartışmasız en büyük ustalarından biri olan Goya, cesur tekniği, sanatçının hayal gücünün gelenekten daha önemli olduğu inancıyla "ilk modern ressam" olarak anılır.

Pek çok sanatçı savaşı onun resimlerinden bilir, Picasso için örneğin savaş '3 Mayıs 1808' adlı tablosu demektir. 'Çıplak Maya' ve 'Giyinik Maya' adlı ikiz tablolarla ya da 'Aklın Uykusu Canavar Yaratır' gibi resimleri içeren 'Kaprisler'le, olacak iş değil'i olur eden bir fırçadır Goya.

Kendisinden sonra gelen ya da çağdaşı olan birçok ressamı etkilemiştir. Bunların başında ise pek çok bellibaşlı eserlerinde Goya'nın yapıtlarını temel alan Manet gelir.

*****

Francisco De Goya

İnsan olma hâlini her şeyin üzerinde tutan Edouard Manet, 1832'de doğdu, 1883'te öldü. Önce denizci olmak istemişti, neyse ki daha sonra sanat eğitimi aldı ve hep modern hayatı konu alan resimler yaptı.

Sadece konusu değil, üslubuyla da geleneksel olandan çok farklı bu resimler modern resmin başlangıcı sayılıyor. Manet, XX. yüzyılı göremeden frengiden öldü ve bir XIX. yüzyıl ressamı olarak kaldı. Ondan sadece sekiz yıl sonra doğan Claude Monet ise 1926'da öldüğünde 86 yaşındaydı. İki ressam neredeyse dönemdaştılar ve genç Monet, öncü Manet'den etkilenen sanatçılardan biriydi.

Degas, Renoir ve Sisley gibi isimlerle birlikte Claude Monet de 'izlenimci' akımın güçlü temsilcilerinden biri oldu. Onların yolunu açan ve yakın arkadaşları olan Manet ise, 'izlenimci' olarak anılmayı hayatı boyunca reddetti.

Manet, modern resmi başlattı, Monet modern resmin ilk devrimci sanatçılarından biri oldu.

Edgar Degas'nın, "Düşündüğümüzden çok daha büyüktü" dediği Manet, gerçekçilik akımının geçerli olduğu dönemde izlenimciliğe yol açan en önemli ressamlardan biriydi.

*****

Sonra da "İnsanlar her şeyde ve herkeste bir 'anlam' arıyor. Çağımızın hastalığı bu; hiç de pratik olmayan ama bütün diğer çağlardan daha pratik olduğuna inanan çağımızın," diyen Picasso...

Söylentiye göre daha konuşmadan resim çiz-

meye başlayan Onun hakkında fazla söze ne gerek? O, 'Guernica'yı ölümsüzleştiren Picasso işte![10]

*****

Ve Frida Kahlo...

Christina Burrus'un Onun için hazırladığı, 'Frida Kahlo: Kendi Gerçeğimin Resmini Yapıyorum' adlı kitabın başlığı Kahlo'nun bir sözü. Onun hem eserlerindeki özü hem de otoportreleri için söylediği bir ifade de bu sözü destekler mahiyettedir: "Kendimi resmediyorsam, en iyi bildiğim konu bu da ondan."

Burrus kitabında,[11] ressam Frida'nın yanında -aslında yine elbette onun eserlerini yaratım süreçlerine, sanatının nasıl şekillendiğine ilişkin olarak- yırtık liseli kız Frida, erkek kılıklı Frida, komünist militan Frida, Tehuana yerlisi Frida, âşık eş Frida, yaralı eş Frida, baştan çıkarıcı Frida, tanrıça Frida, kurban Frida, ölüm saplantılı Frida, Meksikalı Frida'yı da konu ediyor. Acıdan sanat çıkarmak, sanatçının kendi zaaf, zayıflıklarını hatta kendi bedenini sanatında malzeme olarak kullanması, sanatsal tartışmalarıyla...

Ayrıca iyi bir mektup yazarı Frida Kahlo, çok mektup kaleme almış. "Yazdıkları avangardlığını, duygularının yoğunluğunu ve fiziksel sıkıntılarını ortaya çıkarır: Kişiliğini bir biyografiden daha iyi gözler önüne serer," diyor Burrus.

Carlos Fuentes'in önsözünde "Frida Kahlo'da siyaseti, hatta estetiği aşan ve yaşamı gıdıklayan bir mizah var. Frida'yı bütün o acılara rağmen sonuçta ilgi çekici ve mutlu bir kişi kılan, cinaslarla dolu, canlılıkla yüklü bu açık saçık ve mizahi dil dehasının en iyi örneği" dediği Onun hakkında André Breton da, ('Meksika' sergisinin katalogu, 1939) "Bu kadar dişi bir başka resim yoktur; en çekici olmak için, kendini sırayla en saf ve en kötü kılmayı seve seve razı gelir bu anlamda. Frida'nın sanatı, bir kurdeleye sarılmış bombadır," diye ekler.

Bu saptama, Kahlo'nun resmi ve Meksika'daki yeri açısından önemli bir belirlemedir.[12]

*****

Nihayet çok yönlü sanat uğraşılarıyla Katalan Joan Miró...

Yaşadığı coğrafyanın, kurduğu dostlukların, Franco'nun baskıcı yönetiminin yaşamını nasıl etkilediğini yapıtlarından izlersiniz.

Çocuksu çizgileri, zengin renk kullanımı, şiirsel ve müziksel duyarlılık içeren yapıtlarıyla akıllara kazınan Joan Miró, o kendine özgü üslubuyla, sanatın çok fazla içinde olmayan kişilerin bile resimlerine aşina olduğu, belki de dünyanın en çok tanınan ressamlarından biri. Miró ile birlikte Goya, Picasso, Dali, Gaudi gibi sanatçıları da düşündüğümüzde İspanya ve Katalunya'nın nasıl bu kadar çok sıradışı ve özgün sanatçı çıkardığına şaşmamak elde değildir...[13]

*****

Bizim İsmail Yıldırım örneğini de unutmayıp,[14] altını çizerek sanatsal eylemin sanatçı için "Bilgelik doğaya kulak vererek hakikâti söylemek ve doğru olanı yapmaktır," diyen -MÖ 535'de doğumlu- Efesli Heraklitos'un 'Fragmanlar'ın da işaret ettiğini vurgulamak...

"Ortam ve koşullar insanlığı yarattığı kadar, insanlar da ortam ve koşulları yaratır." "İnsan için kök, insanın kendisidir,"[15] diyen Karl Marx'ın altını çizdiği gerçeğe "sırt dönmemek"...

Ve nihayet alınıp/ satılan bir meta olmamaktır!

20 Kasım 2011 12:45:20, Ankara.

NOTLAR

[1] Pablo Picasso.
[2] Gilles Deleuze, Müzakereler, Norgunk, 2006, s.104.
[3] Hatırlatalım: "Toplumlar ideolojisiz yaşayamaz" vurgusuyla, "Onların tarih içinde nefes almasını sağlayan bir atmosferdir ideoloji. Toplumlar onu yaratmak zorundadır. İdeolojisiz toplum bir hayal, daha doğrusu bir başka ideoloji," der Cemil Meriç...
[4] Şevket Sönmez, "Beden Ödemek İstemeyenlerin Kahramanlara İhtiyacı Vardı", Birgün, 4 Kasım 2011, s.13.
[5] Ahmet Soner, "Sanat ve Ticaret", Gündem, 12 Kasım 2011, s.15.
[6] Karl Marx, Kapital, C:1, Sol Yay., 1986, s.123-98.
[7] Mehmet Esatoğlu, "Resmin ve Heykelin Politik Duruşu", Tavır, No:114, 2011/11, Kasım 2011, s.21.
[8] Ferit Edgü, Tüm Ders Notlar, Sel Yay., 2005.
[9] Sanat Kitapları Dizisi-Chagall, Goya, Picasso, Manet, Yapı Kredi Yay., 2011.
[10] Nurduran Duman, "Resmin Babaları...", Cumhuriyet Kitap, No:1130, 13 Ekim 2011, s.14.
[11] Christina Burrus, Frida Kahlo, Çev: Elif Gökteke, Yapı Kredi Yay., 2011.
[12] Nurduran Duman, "Kendi Gerçeğinin Resmi", Cumhuriyet Kitap, No:113, 16 Haziran 2011, s.20.
[13] Özlem İnay Erten, "Gerçeküstücünün İmge Dünyası", Cumhuriyet, 4 Eylül 2011, s.15.
[14] Babür Kuzucuoğlu, İsmail Yıldırım Çehreler Âyini, Mülkiyeliler Birliği Yay., 2008.
[15] Karl Marx- F. Engels, Alman İdeolojisi, Sol Yay., 1976, s. 64-60.

2011 EKİM'İ...
YAŞAYACAK ÖMÜRLERİ VARKEN

Hasan ERKUL

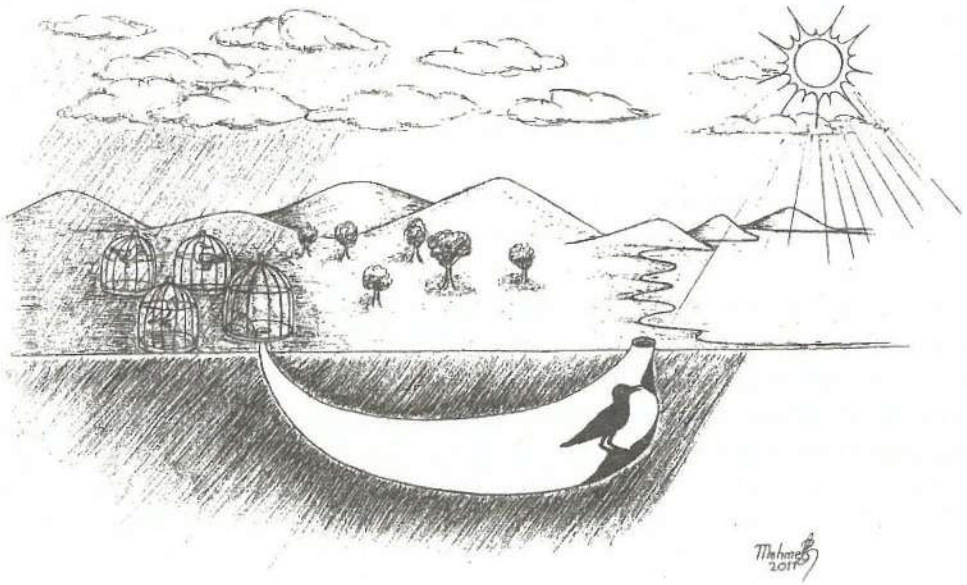

Karikatür: Mehmet BOĞATEKİN

rüyamda tabut satın alacakmışım

seçtiğim tabut
tahtadan yapılma ve kiralık
boyu boyuma kısa gelse de
kapağı tam gövdesine göre

inşallah tabuta sığarım diyecekken
sıçrayıp uyandım

uyanın diyorum
uyanın
kapkara tabutluk içindeyiz

havanın her zerresinde
zamanın her saniyesinde
gençlerimizin ölüm haberleri var

yaslı gidip şen gelen yok
tilili sesleri durmuyor
bayraklara sarıyoruz tabutları

elli bini gömdük
inanılacak gibi değil
yaşayacak ömürleri varken
elli bin insanı gömdük diyorum

toprağın altında yaşıyor yarımız

beynimizin köküne musallat olan şey
şeytanın ta kendisi
boynumuza astığımız buyruk
ya öldürmeliyiz ya ölmeliyiz diyor

kendileri gibi değilsen
başkaysan
biat et diyorlar ve etmiyorsan
bednam evladısındır
ve ucundan ölüm gösterilen zılgıttır müstahakın

toprak ağlaya ağlaya kaskatı olmuş
ekerdiniz
sürerdiniz beni
ne oldu böyle, ne oldu diyor

büyülenmişçesine gömülmeye ısrar ediyoruz
taşlaşıyoruz...
taş oluyoruz...

taş da çatlar diyen toprak
kimseyi bana gömmeyin diyor

ölüm imalatçılarımız çok politik
tabut üstüne tabut diziyoruz
ölümün tahta kutusu
ne türke
ne kürde
ne ruma
ne de bir başka halka ait!

cesetlerimiz
tabuttan duvarları yıkacak mı diye
bekliyoruz

evimize
ocağımıza
karabasan çökmüş
pamuklara yatırsak
öpüp okşasak bile
cesetlerimizin canı yanıyor

bilincimizdeki dünyayı doğru sayıyoruz
kinimizle gerçeğin içinden geçmek istiyoruz
beynimiz ağırlaşıyor
söz bitiyor
dilleri farklı analardan
aynı acının ağıtlarını dinlemek bile
zul geliyor

ölmediğimize inanmak için
rasgele dövüyoruz göğsümüzü
bir tek harfi tarif bulmak için

bilinmeyen kuyulara iniyoruz
anlam bitiyor
biz bitiyoruz
çılgınlığa razı oluyor sesimiz...

tatmin olamıyoruz
ötekileştirirsek kurtulacağız sanıyoruz
kimi ötekileştirirsek duvarımız oluyor

çalınmış adaletten habersizmişiz gibi devam
ediyoruz
bilincimizdeki dünyayı savunmaya kutsallar
arıyoruz
vicdanımız ölü gibi kanıyor

gadanızı ben alayım
durup düşünmeliyiz
birbirimiz için ağlamalıyız
anlayalım artık
birimizden birimizi ötekileştirmiyorum

başkayım diyorsam
yalnızca şimdilik hiçim
hiçliğimiz uğruna sabredelim kardeşler!

kandan su olmaz diye
kinden katık olmaz diye
tabutluktan yurt olmaz diye
toprağın altından haykırıyor cesetlerimiz

KARDEŞLİĞİMİZ adına yakaralım
KARDEŞLİĞİMİZ adına barış şarkıları söyleyelim

barış
en susamış halimizde
kana-kana içsin diye
karşımıza sunduğumuz sudur

barış emektir
birlikte sofralar kurmaktır
su küçüğün
sofra büyüğün demeden
yaşayabilmektir

barış
kimsesizliğimizin aşiyanıdır
toprağın huzur bulmasıdır

haydi diyorum kardeşim
koşalım birbirimize
koyun-koyuna kucaklaşalım

barış, budur ancak!

27 Ekim 2011 - İst.

Karikatür: Mehmet Boğatekin

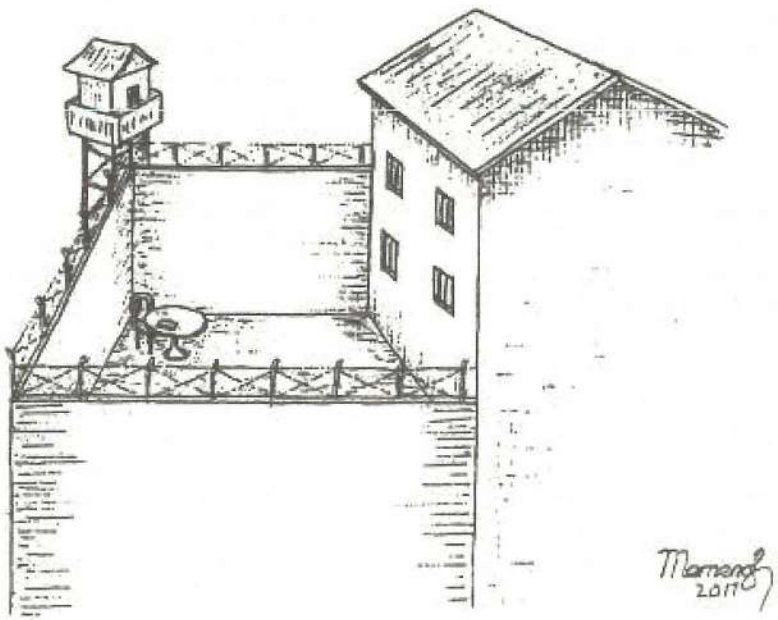

Sizlerden Güney'e

Değerli Dostlar
Merhaba
Gönderdiğiniz GÜNEY Dergisinin son sayısını aldım, ilgiyle okudum.
İlginizden ve her zamanki gibi zahmetinizden dolayı teşekkürlerimi belirtiyorum.
Size son dönem karikatür çalışmalarımdan birkaşını yolluyorum.
Umarım beğenirsiniz.
Selam Sevgi ve Saygılarımla

Mehmet Bağatekin

Değerli dostlar!

Merhaba

Umuyorum ki hep birlikte iyisinizdir. Sıkıca kucaklıyorum her birinizi.

Adres değişikliğinden ötürüdür, bir yılı aşkın bir süredir yayınlarınızı alamıyorum. Bolu'dan ayrılırken size de mektup yazmıştım. Deme ki ulaşmayanlar arasındaymışsınız.

Neyse sonuçta yayınlarınızı yeniden göndermeye başladınız. Buna memnun oldum. Duyarlılığınızdan ötürü teşekkürler.

İyiyiz, pek bir yaramazlık yok. Dostların selamları var.

H.Yeşil dostumuzun yeni bir çalışmasının yayınevinizden çıktığı duyurulmuştu. ...

Benim de yeni bir anı, anlatı çalışmam vardı. 1989-1995 yılları arası dağ sürecini anlatıyorum. Temize çektiğim 200 sayfalık bölümünün başına gelenleri basından izlemişsinizdir. Dava ağır ceza mahkemesine taşındı. Henüz karar çıkmadı. Bugünler de çıkar diye bekliyoruz. Bu arada bende elimde olan diğer bölümünü temize çekmekle meşgulüm. Dört yüz sayfayı buldu ve yarıladım sayılır. Okuyucuyla buluşma şansı, fırsatı ne zaman oluşur bilemiyorum. Umarım 2018'e kalmaz!

Değerli dostlar!

Kısaca bir 'merhaba' demek ve teşekkürlerimi iletmek istedim. Haydi güzelliklerle kalın. Ortak dostlara selamlar, sevgiler.

09.10.2011

Halil Gündoğan

Merhaba yürek dostlarım

Sevgili dostlar!

Öncelikle Güney ve Çağrı'nın tüm emekçilerine en içten devrimci duygularla selam, saygı ve sevgilerimizi gönderir, sizleri dostluğun sıcaklığıyla kucaklıyoruz. Nasılsınız? Umarım ki faşist düzenin tüm baskılarına rağmen, çeliğe su verildiği gibi sağlam, sağlıklı ve morallisiniz. Eğer biz devrimci, sosyalist tutsakları soracak olursanız, bizler de tüm tecrit politikalarına rağmen inadına iyiyiz.

Sevgili yürek dostlarım!

Göndermiş olduğunuz Güney dergisini aldık. Elinize, emeğinize ve yüreğinize sağlık. Göstermiş olduğunuz duyarlılık ve dayanışmadan dolayı size müteşekkiriz. Sağ olun, var olun.

Sevgili dostlar!

Güney dergisi adına bir şiir yazdım. Bu şiiri size gönderiyorum. Umarım beğenirsiniz. Tekrardan yürekten selam, saygı ve sevgilerimizi gönderir, çalışmalarınızda sonsuz başarılar temenni ederiz.

Sevgi ile umut ve inatla kalın.

Serkeftin.

10.11.2011

Mehmet Yamaç

H Tipi Hapishanesi

E-1 Erzurum

GÜNEYE

Güneye gidiyoruz
Karanfil kokulu düşlerle
Pırıl pırıl
Bir bahar şenliğinde
Toprağa düşenleri
Yad ederek
Sevgi ırmağında
Kızıl yürekler akar
Güneşe doğru…

Güneye gidiyoruz
Kızıl saçlı bir çocuğun
Ezgisiyle
Çağdaş Kawa'nın yaktığı
Direniş meşalesinin
Işığında
Dünyanın
Tüm renklerini
Kucaklamaya…

Güneye gidiyoruz
Göz pınarlarımızda
Kan damlar
Kalleş pusuda
Vurulmuş bir gerillanın
Parçalanmış
Bedeni üstüne

Güneye gidiyoruz
Bir vicdansızlığın
Suskunluğu altında
Toplu mezarlarda
Kepçeyle çıkarılan
Ölülerimize

Güneye gidiyoruz
Ey yılmaz yüreklim
Kızıl şafaklarda
Ölülerimize özür
Borcumuzu vermeye

Güneye gidiyoruz
Mezarlarımız
Ölümsüzlüğün hükmüdür
Korku düşürür
Namerdin yüreğine
Vatan millet adına
13 kurşun sıkılır
Bölücü çocuk gülüşlerine
Ve parçalar korkakça
Mezar taşlarımızı

Güneye gidiyoruz
Tüm kültürleri
Harmanlaştırıp
Her dilde
Enternasyonali
Söyleyerek
Kardeşliği
Pekiştirmeye…

10.11.2011
Azad/Mehmet Yamaç

8 Eylül 2011

Merhaba Sevgili AZİZ

Umarım iyisiniz. Bizlerde iyiyiz. Araya tatil girince yazmakta doğallığında gecikti. Kusura kalma. Göndermiş olduğun 6 adet kitap elime geçti.Çok çok teşekkür ediyorum. gönderdiğin yayınlarda geliyor. İlginizden dolayı teşekkürler...

Çalışmalarınız da başarılar diliyorum. Selam, sevgi ve saygılarımla

Hüseyin ÇEVİK

8 Eylül-2011

BOLU F.TİPİ
TÜK. ÇEK. KAP. CEZ. İNF. BÜRO
MEKTUP OKUMA KOMİSYONU
GÖRÜLDÜ

Merhaba Sevgili Aziz

Umarım iyisiniz- Bizlerde iyiyiz-

Araya tatil girince yazmakta doğallığında gecikti- kusura kalma. Göndermiş olduğun 6 adet kitap elime geçti. Çok çok teşekkür ediyorum- gönderdiğin yayınlarda geliyor.

İlginizden dolayı teşekkürler...

Çalışmalarınızda başarılar diliyorum-

Selam, sevgi ve saygılarımla

Hüseyin Çevik

BİR KEMAN VİRTÜÖZÜNE MEKTUP

Fatma AKYÜREK

***Farid Farjad**;1938 yılında Tahran'da doğdu. Tahran müzik konservatuarında klasik müzik üzerine mastır yaptı. Daha sonra Tahran senfoni orkestrasında önemli görevler aldı. Fars halk müziğinde çok derin bir birikime sahip olan Farjad keman ile batı klasik müziği üzerinde de çalışmalarda bulundu. Batı klasik müziği üzerindeki çalışmaları fars müziğinin gelişiminde büyük öneme sahiptir. Şu anda dünya üzerindeki en iyi keman virtüözlerinden biri olan Farjad 'An Roozha 1,2,3,4,5' olmak üzere albümleri yayımlandı. Ayrıca Golha orkestrası adlı kolektif bir albümde de eserleri yayımlandı.*

1979 yılında Ayetullah Humeyni'nin İslam devrimi öncesinde siyasal islamın güç kazanmasıyla uygulanan baskı sonrası çalışmalarının yasaklanacağını önceden gören Farid 1978 yılında müziğe devam edebilmek uğruna ülkesinden zorunlu olarak ayrıldı ve Kaliforniya'ya yerleşti. Öngördüğü gibi İran İslam devrimi gerçekleşti. Birçok sanatçı ve aydın gibi farid'inde ülkeye girmesi yasaklandı. Eserlerinde derin hüzünler ve memleket hasreti olan Farjad özlemini sadece içinde yaşatmayarak kemanıyla söz söylemeden bizlere ulaştırmaya devam ediyor. Hak ettiği değeri henüz bulamasa da amazonlarda yapılan bir ankete göre 20 milyonu geçmek üzere hayran kitlesi olduğu ve klasik müzikten sıkılan insanlar adına iyi bir alternatif olduğu saptanmıştır. Halen Amerika'da yaşayan Farid kemanının hüzün nağmeleriyle bizleri uzaklara, kendi içimizde derinlere doğru bir yolculuğa çıkarıyor. Üstat 71 yaşında ve yeni bir albüm için çalışmalara devam ediyor. Kemanı ağlatan adamı saygıyla selamlıyorum...

Merhaba Farid...

Seni sözlerime sığdırmak olanaksızlığa atılan bir adım gibi. Avazım çıkarcasına attığım çığlıklar kadar acı ve gerçek, bir o kadar da mutluluk verici... Yasak aşkları, sürgünleri, kaçamak bakışları, ayrılığa tutunan sevdaları seninle paylaşabilmenin sevinciyle uzak diyarların güneşli günlerine yolculuk yapıyorum...

Kim bilir nasıldır yasak şehirlerde yaşamak? Akrep düşer mi sabahına kentlerin?

Seni düşünüyorum Farid... Yıldızlar çekiyor beni. Uzanıyorum tavan manzaralı odalarda.

Kirpiklerim buluşuyor... İçime dolan bir keman sesinin büyüsüne kapılıyor, hayaller kuruyorum. Vazgeçilmezlik savaşların geliyor aklıma. Yakaladığın her zaferin hayranlığında buluyorum kendimi. Son turunda duruyor dünya ve sen bir kadın seviyorsun... Elbisesinde menekşeler, rüzgâr dolanıyor saçlarına, sokakların darlığına sığınıyor... Gerdanında açık iki düğme, ateş tutuyor avuçları. Kara gözlerinde senden kalanları saklıyor. Dil bilmezliğini anlatıyor elleri... Ona mı yazdın baharı? Kemanından dökülen her sözü ona mı adadın? Seninki de her büyük aşk gibiydi işte... Kadın menekşelerini düşürdü dar sokaklarda, sen üşüdün baharda, ellerin titredi... Bir serçe çırpınışı oldu gece. Tutabilene aşk olsundu vedalar. Her notanda ağladı kadın... Menekşeler soldu...

Sevmek güzeldi zorunlu gitmeler olmasa...

Nasıl bir sevdadır ki, sesin göçmen aşklar büyütür. Büyür gözümde çığlığın... Bakır tenlere güneş vurur... Yüzün düşer raylara, yüreğinde gizli sevdalar dolanır, Anadolu'yu düşünürsün. Çamurlu yolları, kınalı saçları, nasırlı elleri, zorunlu göç mevsiminde açmış badem çiçeklerini. Ayrı dilde tek toprak olabilmeyi özlersin bilirim... Bazen aklıma takılırsın 'anroozha' oluveririm... Gelincikler dolar avuçlarıma, kan kızıl gül düşümünde ararım seni...

Keşkeler kalır senden; belkilere yorarım aşkları.

Bir perde aralanıyor... Sahnede siyahlar kuşanmış bir kadın... Oyunun adı 'İmkânsız Aşk.' Saatinden önce başlamış olmalı. Var mıdır senden başka izleyen? Şimdi görüyor musun dağların denizlerle buluştuğu yeri. Son perdede buğulu bir yüz, ayakkabısını düşürmüş çocuklar gibi telaşlı... Kapanıyor perde. Alkış seslerin çınlıyor kemanın ince telinde.

'Golha' uyandı, ağıt yaktı 'sarı gelin'e 'fikrimin ince gülü' oldu sevdalar... Yarına yürüdü 'Goleh Pamchal' ve 'Bahar' kovaladı kuşları.

Görüyor musun Farid? Ne zordur izlemek gözlerinde yağmuru. Ve de ne imkânsızdır sol anahtarıyla açmak bir kapıyı...

Düşünsene Farid, İstanbul gibi önceleri sessiz, sakin; ama sonradan coşar her coğrafyada insan bereketi... Kaldırımlarda yürümek için sıra beklemek gibi, gürültülü, umarsız.

Kalabalık göçlerden sonra kalan yığınlar arasında cesetler dillendirir adını... Duyar mısın bilmem...

Kül rengi seherlerde uyku, alır başını gider...

Sen uzakları yakın eden hayallere dalarsın, bense taş bir kentte bozkır olurum. İnsanların bir başka yüzüdür bu kentte bakışlar... Korkak aşklara meydan okuyan yürekleri anlatır bana... Sesini unutan kadınların çığlıklarına değer ellerim... Sabahı toprağa düşen bir yudum aydınlıkta bulurum... Yüz üstü bıraktığın kentler toprak kokar Farid... her yanı her köşesi. Geceyi dağlara karışan gülüşler fısıldar... Sılada şahlanırken atlar, günaha sığdıramam sevdaları...

Uçurtmaları seyrederim saatlerce usanmadan... Belki kendimi bulduğumdan, belki uçurtmalara takılan çocuk gülüşlerinde... Sen de sever misin?

Şimdilerde 'Asi ve Mavi'yim... Gölgesi olmayan çocuklar anlatıyor vuslatı...

...Titrek bir keman yayı çalmayı bilmediğim
Benim vermediğim bir başla işaretinden
Karanlık merkeziyim parlak düzenlerin ben
Sessizliğin çam gibi kırıldığı yer içim
Bin titrek yay çalmaya başlayan bir arada
Bir arada söylenen en saçma yanlarını
(Aragon)

Deniz yükseliyor. Dalgaların ufka değen çırpınışlarını duyar gibiyim. Rengârenk bulutlar geçiyor önümden. Sınır boylarında adın geçiyor.'yorumsuz bir hayat'ı seçiyorsun. Mevsim dönüyor, ayazlara yürüyorsun...

Ayrılık da sevdadandır' derler Farid... Öyle ki, vedalar da aşk kanatır. Kaç çift söz eder bu gitmeler bilinmez...'Zühre olmazsan geceme, karanlığa karışırım' der bakışlar. Hüzne bölünür zaman, Acem İllerinde hasret olursun. Uzarsın bir gecenin şafağında.

hissetmek sürgünlerde yeşeren bestelerini... Gizlemek bir köşede yalnızlığın sana uzanan ellerini, gezegenin dışında bir dünya gibi.

Ki;
'...Araf yolcusuyum
büyüdüm diyemem

güz baharım seher yıldızı
katran öğütür güneş kusar
dokunamam

Erguvan çitleri örer
çocukluğum
oturup ağlayamam.'
(Mustafa Akyürek)

Şimdi dört yanımda özlem kokusu... Ayak izlerine yolcu gülüşlerim... Ellerim ceplerimde, dudaklarımda hüzünlü ıslık zamanları... Yürürüm insansız, saatsiz, sınıfsız ve ayrımsız yollara... Uzun... çoook uzun patikalardan geçerim... Bıraktığın bütün kentler, son kez dönüp de baktığın insanlar görebileceğinden çok daha değiştiler...

Demem o ki;
'...bir öğürtü nöbetiyle arşınladığım
kendi çocuklarını yiyen bu kent
özlenir mi'
(Adil Okay)

Arala perdeyi Farid... Güzel bir bahar için toprağa ek menekşeleri...

Yıldızlı bakışlar üzerinde olsun...
Hoşça kal 'kemanın hüzün teli...'
Hoşça kal...

Adana/18 Ağustos/2011

Rosa

Mustafa Akyürek
akyurek1956@hotmail.com

I
Gül adınla Rosa
gül adınla anılır
mavi patiskada
ince dokunun
larvadan
ozaya
oradan
kütlüye
ipil
ipil
örülen
sevdasında
bahardalı
deseni

kanaviçede
ilmek ilmek
karanfil yangını
barikat hazanı

II
kızların Roza kızların
Lüxemburg güneşinde
demledikleri
hasretin
kızıldan
karaya
gürül
gürül
akan
toprağında

ve ter(liksiler) denizinde
vurgun pahasına
en zıpkınından elleriyle
ejderha avlayıp
eşkin atlarını sürerler
ulaşılmaza
suya
ve
rüzgara
Gül adınla Rosa
Gül adınla

Adana/14.11.2011

"BİR LİRA"LIK FOTOĞRAFLAR

GÜNEY

12 Kasım-04 Aralık 2011 tarihleri arasında GKM'de, Metin Yoksu'ya ait "Bir Lira" adlı fotoğraf sergisi düzenlendi.

Metin Yoksu tarafından iki yıl emek verilerek çekilen fotoğraflar "Bir Lira" başlığı altında bir ay boyunca sergilendi. 04 Aralık 2011 Tarihinde sergi üzerine söyleşi Güney Kültür Merkezinde yapıldı. Söyleşi Metin Yoksu'nun yaptığı sanatsal çalışmalardan bahsetmesiyle başladı.

"Yaklaşık dört yıldır yazı çalışmalarım var. Son iki yıldır fotoğraf çekimleri yapıyorum. Kendimi öncelikle yazı alanında geliştirmeye çalışıyorum. Edebiyat çalışmalarımı sistemleştirmek adına iki yıl boyunca iki arkadaş dergi çıkarttık. Derginin adı Yaz Kalemim'di, internet üzerinden çıkardık. (www.yazkalemim.org) Bunun dışında Siirt'te yerel basında köşe yazıları yazdım. Aynı zamanda siirtce.net adlı bir haber sitesinin bir yıl boyunca editörlüğünü yaptım. Fotoğraf çekmeyi ise insanların hikayelerini toplamada bir araç olarak kullanıyorum. Şuanda yaptığım çalışmalarımı bir kitapta topladım ve hazır basımı bekliyor sadece bunun dışında üzerinde çalıştığım öykülerden oluşan bir roman ve kurgusunu hazırladığım ayrı bir roman çalışmam var. Kitabımı şuan için basmayı erken gördüğümden bir kaç yıl daha beklemeyi düşünüyorum. Şimdilik sadece

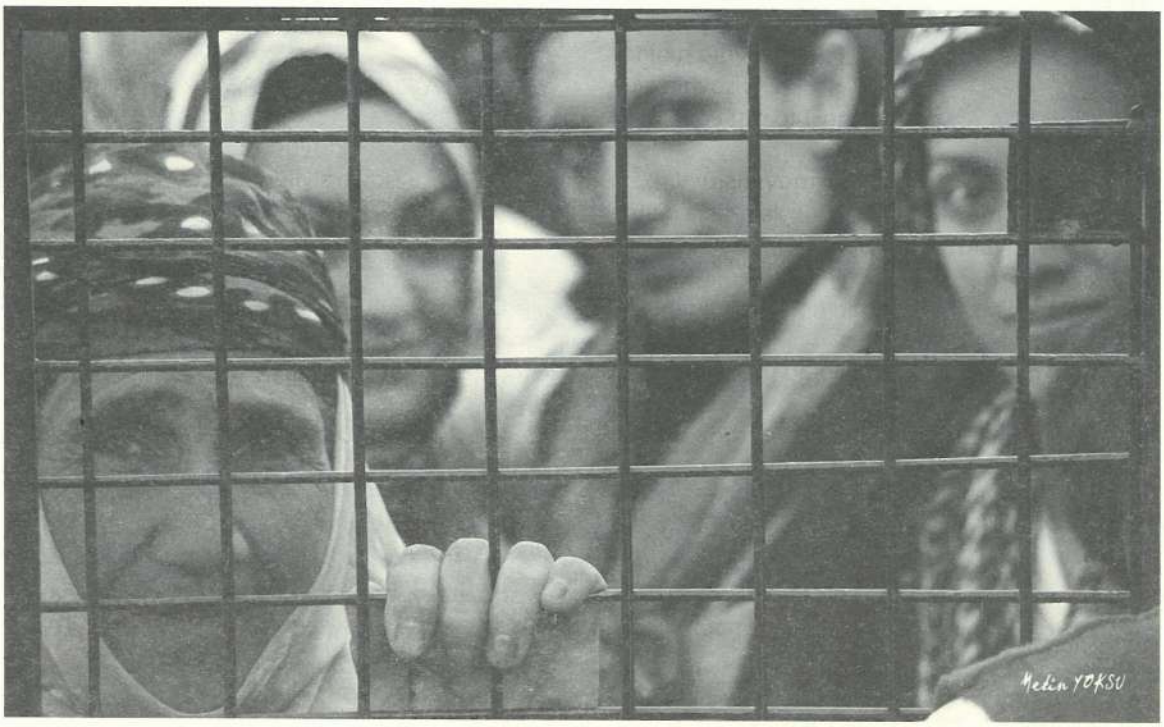

Güney Dergisinde öykülerim yayınlanıyor. Çalışmalarımda her zaman ilke edindiğim Yılmaz Güney'in "Sanatçının niteliğini pratiği belirler" sözüdür. Çalışmalarımı bu söz ekseninde şekillendirmeye çalışıyorum." dedi.

Söyleşinin diğer kısmında ise sorularla birlikte görüşler belirtildi. Öne çıkan görüşler şunlar oldu.

"Fotoğraf çekmek tek başına sanat olmaz, ancak bir amaç ve mesaj içerisinde barındırdığında sanat olur fotoğrafların bir kısmında bu şekilde bir kaygı var ve bunlar sanat olarak nitelendirebiliriz."

"Fotoğraf sergisinde karma konudan çok tek bir tema üzerine yoğunlaşılsaydı, daha verimli olabilirdi."

"İyi bir kare yakalamak zor. Bir sanat ve bu uzun bir birikim sonucu ortaya çıkar bu anlamda fotoğraf sergisi için zamanın erken olmuş."

"Bir yerlerden başlamak adına zaman seçimi yanlış olmasından ziyade erken olmasına olumlu bir yandır."

Söyleşi, gelen sorulara da cevap verilerek sona erdi.

05.12.2011

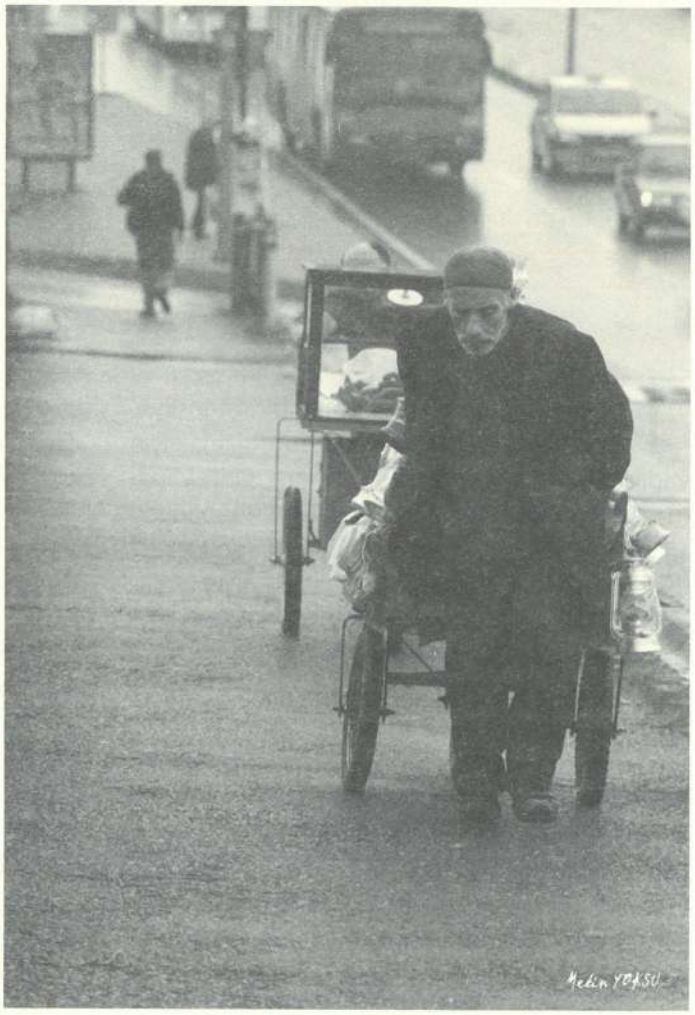

Ölümsüzlüğe İnanıyorum

Hakan BİLGE

"Bir idam mahkûmu ölümünden bir dakika önce şöyle düşünmüş: Eğer yüksek bir yerde, bir kayanın üzerinde, iki ayağımın sığacağı kadar bir yer verseler ve deseler ki, 'Çevrende okyanuslar, altında uçurumlar, korkunç bir yalnızlık içinde böylece dikilmeye razı mısın?' Bütün samimiyetimle şu cevabı verirdim: 'Evet razıyım! Yeter ki yaşayayım, binlerce yıl bile olsa böyle yaşamaya razıyım.'" **(Dostoyevski, Suç ve Ceza) (1)**

Tek bir tezi, bir tek varsayımı, bir öngörüyü, antik bir sözü, bir eskil şiiri doğrulamak için yapılır kimi filmler. Filmin yapılması şiirin yapılması gibi sancılı bir süreçtir ki şiiriyetin tabancası sözcüklerdir; sinemanınki ise kareler (sequence)...

İngiliz Yeni Dalgası'nın (British New Wave) ardından, söz konusu "asi çocuklar"ın **(2)** bıraktığı çizgiden yürüyüp İngiliz toplumunu iğneleyen filmler çekerek sinema yaşamına başlayan, özellikle 1980'lerde en iyi filmlerinden bazılarını **(3)** yöneten Stephen Frears'ın *The Hit* (1984, Kiralık Katiller) adlı *varoluşçu* (egzistansiyalist) filmi de sözünü ettiğimiz sinemasal halkaya dâhil. Bir tezi doğrulamaya çalışan bir film yani. Entrikaya konu olan kriminal araştırma ise bütünüyle bahane. 1970 sonrası yenilenen / dönüştürülen *noir-esque* kodlarını ödünç alması da... Şu: Mafya üyelerini (mafioso) ele vererek **(4)** *aile*'ye kazık atan gammaz Willie Parker (Terence Stamp) İspanya'da, kendi deyimiyle, *ölümü aşarak* yaşamayı göze alan bir izoledir artık. Bir gangster eskisi... Onun, bir diğer "ölümü aşan" *cool* iş bitirici Braddock'a (John Hurt) söylediklerini işitiniz:

"Ölüm, sakın gururlanma, belki bazıları sana güçlü ve korkutucu diyor olabilir; ama sanatın öyle değil... Seni aştığını düşünenler için ölüm değilsin. Zavallı ölüm... Ya da beni hâlâ öldüremedin..."

Willie'nin soğukkanlılıkla ölümü karşılayan bir eski tüfek olduğunu düşünebilirsiniz. Öyleyse onun bu sözlerini bir de Suç ve Ceza'dan epigraf olarak verdiğimiz sözlerle koşut "okuyunuz". **(5)**

Ölümü aştığını düşünen biri, sonsuz kere sonsuz

bir biçimde yaşamı olumlamış mı oluyor? Yoksa yazgısını omzunda *Sisifos* gibi dimdik mi taşıyor? Belki hiçbir şeyi umursamıyordur artık. Belkide değil.

Suç ve Ceza'da bahsi geçen idam mahkûmunun yaşama arzusu ile Willie'nin ölümü umursamayan davranışı aslında kesişmektedir. Şöyle ki: Esasında yıllar yılı öldürülme korkusuyla yaşadığını düşünerek ölümü aştığını zanneden biri vardır önümüzde. Ölüm korkusunu yenmiştir çoktan. Dolayısıyla ölüm her nereden gelirse gelsin onu gururla karşılayacaktır. Peki, ama öyle mi? Willie, soğukkanlı katil Braddock'ın silahını görür görmez, *"Hayır, beni yarın öldürecektin. Bugün olmaz!"* diyerek, sözünü ettiğimiz idam mahkûmunun düşüncelerini doğrulamış olur. Kesişme budur özetle...

Ölümü yenemeyeceğiz belki. Fakat sanat bunun kapılarını açma yoludur. Friedrich Hölderlin'de, **(6)** Rainer Maria Rilke'de; hatta antikitenin kadın şairi Sappho'da bunun nüvelerini takip edebiliriz. Ölümsüz olmak, her sanatçının temel düşüydü ve halen de öyle. Sanatçı, evrene yukarılardan bakarak ve sırf bu nedenden dolayı kendisini bir yarı-tanrı gibi hissetmiştir. Yaratmak tanrıya özgü ise de sanatçının kendisi de bir yaratıcıdır; öyleyse sanatçı da bir tanrıdır. Rilke'de bu düşünce mutlak surette olumlanır... Samuel Beckett gibi kötümser (pesimist) yazarlarda ise doğum, ölümle sonuçlanacak trajik bir yolculuğun (yazgının) ilk evresidir. Jean-Paul Sartre'da biteviye bir *anlam arayışı, kendini aşma*; Albert Camus'de ise bir *anlamsızlıklar* (absurd) coğrafyası. Friedrich Nietzsche'de *yazgısını sevme*. Yaşam, yaşam yolculuğu ister anlam arayışı, ister *saçma* (absurd) bir meşgale, ister varoluşu olumlama, ister zevk alınması elzem bir *görüngüler* (fenomen) dünyası olsun, vurgulanması gereken bir nokta var gibi: Yaşamak, yaşamda olmak, boşuna değildir. Yaşam, saçma, anlamsız, *tuhaf* (grotesk) gelebilir insan-özneye. Ama yaşamak "sonrasızca" anlamsız değildir. Yaşamda aşk, yaşamda sevgi, yaşamda paylaşım, yaşamda sanat vardır –ki yaşamı anlamlı kılma çabasıdır hepsi. Özellikle de sanat. İlle de sanat... Az önce refere ettiğimiz şairler, kuşkusuz bunun bilincindeydiler. Sanat, yaşamı olumlamanın da ötesinde, anlamın en tepe noktalarından biri, belkide "en" tepe noktası idi. Yaşamı katlanabilir yapan o idi. Ve sanat, ölümsüzlük düşü ile en yakın bağlantılandırılabilecek tek ama tek uğraştı. Ve öyledir de halen...

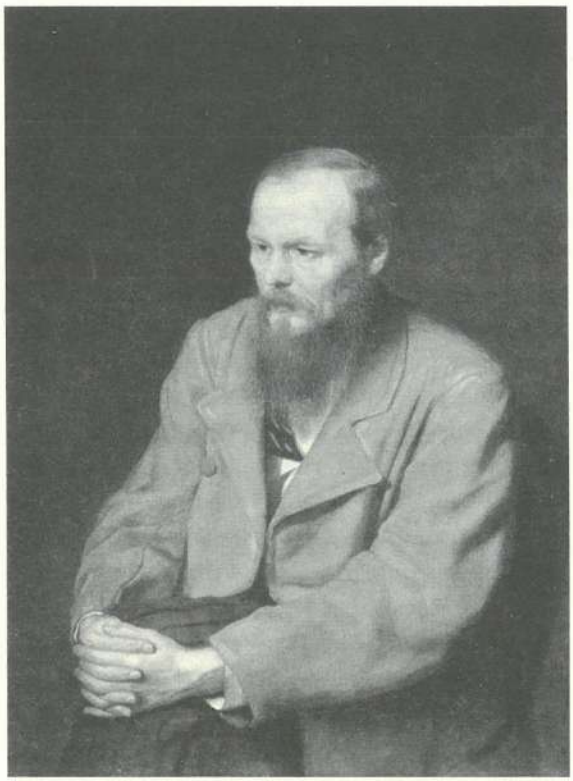

Fyodor Mihailoviç Dostoyevski

Suç ve Ceza'daki idam mahkûmu referansı bir yana; başfigür Raskolnikov, salt kendisi için yaşamadığını, herkes için yaşadığını belirtme ihtiyacı duyar. Kendisini düşünürken bile aslında bütün insanlığı düşünmektedir. Tefeci kadını öldürmesi sözgelimi bütün insanlık içindir. Sonya'nın ayaklarına kapanırken salt onun değil, bütün insanlığın da önünde eğilmiştir. Raskolnikov'un salt kendisi için yaşamadığı gerçeği, aslında ölümü de ötelemesi anlamına gelir. Suçun ve cezanın ötesinde, genelgeçer yargıların uzak kıyısında, ahlaksal norm ve toplumsal dayatmaların berisinde, geleneğin ve yasaların öte ucunda bir yaşamdır onunki. Bu yüzden hapishaneyi ve ölümü göze alacaktır... Buna karşılık Raskolnikov, umudunu yitirmediği içindir ki, yaşamı olumladığı içindir ki, insanlığın mutlu geleceğine inandığı içindir ki yazgısını sevmeyi öğrenmiştir. Ölümden kaçarken ölümü unutan; fakat ölümün az ötede kendisini beklediğini gördüğünde onu elinin tersiyle iten Willie gibi... Ölüm, bir sondur evet. Ama ölümü olumlayarak yaşamak, yaşamı sevmek demektir. Raskolnikov da, Willie de yaşamı sevmişlerdir. Yaşama tutunmaya, onun bir parçası olmaya çalışmaları bundandır. Olabilecek bütün iç sıkıntıları, mutlu yaşamayı engelleyen dış müdahaleler,

"doğru yol"u baltalayan ahlaksal sabotajlara rağmen yaşamak elzem bir şeydir; belkide bir görevdir. Bir şeyin içinde olmaktır ya da dışında...

Modernliğin (modernity) *ilerlemeci*, diyalektik, homojen, simetrik kurgu-dünyası belki artık salt bir düşten ibaret. Birleştirici, bütünleştirici, total ve sistematik felsefî kuramlar belki artık sadece bir fantazmadan ibaret. Belki artık *fragmanter* bir özneden bahsediyoruz. Dağılmış, merkezden yoksun, tanrısını yitirmiş **(7)** bir özneden... Ama ister *modern*, ister *postmodern*, yaşam ve ölüm çelişkisi / karşıtlığı hep varolmadı mı? Çok daha eski zamanlarda da elbet. Hep varoldu ve olacak...

Belki tam bu noktada İsveçli *auteur* Ingmar Bergman'ın *Det sjunde inseglet*'ine (1957, Yedinci Mühür) yaklaşabiliriz: Ortaçağ'ın trajik şövalyesi Antonius Block (Max von Sydow) ve kara pelerinli, buz suratlı *Ölüm*'ün (Bengt Ekerot) satranç oyununu anımsıyor musunuz? "Cahil ölüm meleği" kurnazdır. İşinin ehli bir "can alıcı"dır O. Beri yanda ise oyunu uzatmak isteyen –ki aslında sorularına yanıt bulmak için çırpınan biridir– şövalye, "ölümü yenmek" için boşuna çaba sarfedecektir... Bergman'ın bu sinema tarihine çoktan geçmiş parlak buluşu, kuşkusuz "yaşam, sanat ve ölüm"ün birbirine sarmaştığı evrensel üçlü gerçeğini referans gösteriyor. Ölüm, ölümsüzlüğü de kuşatıyor. Yannis Ritsos'un şu dizelerinde "gösterdiği" gibi:

"Şiire, aşka ve ölüme inanıyorum diyor,
işte bu yüzden ölümsüzlüğe de inanıyorum.
bir dize yazıyorum, dünyayı yazıyorum, ben varım;
dünya var." **(8)**

Şövalye Antonius ölümü yenemese de Ingmar Bergman ölümsüzlüğün kapılarını çoktan çalmıştır; *Det sjunde inseglet* adlı anlatısıyla...

Raskolnikov, Willie ve Antonius Block, ki *varoluşçu* tiplemelerdir, uzak ölçülerde yaşasalar da yaşamsal algıları birbirine sarmaşır, teğet geçer, ayrılır ve yeniden buluşur; yaşamı olumlamanın düğümünde... Raskolnikov belki bir kertede ideolog, geç çağların yalnız bir azizi, modası geçmiş bir Don Kişot, kendini kurtarmaya çalışan bir dindar, devrimci nüveler taşıyan bir asi, yeni çağın filozofu ve dahi daha fazlası olabilir; evet, ama O, *zeitgeist*'in **(9)** derinliğini, karmaşasını, sorunlarını analiz eden biridir de. Bu onu mühim kılan asal özellik olsa gerek... Willie gönüllü sürgün, bir izole, yalnızlığa mahkûm, inzivada ölümü bekleyen biri olabilir; evet, ama O da yaşamın her şeye karşın zevk alınabilir, dünyanın da yaşanmaya değer bir uzam olduğunu görmüş biridir... Antonius Block ise kanı, vahşeti, sömürüyü içeriden görmüş biri olarak; aynı zamanda da mutluluğun, yaşama sevincinin sıradanlıkta, gösterişsizlikte, sâde aile yaşamında gizli olduğunu sezmiş biridir...

NOTLAR:

Suç ve Ceza, Fyodor Mihailoviç Dostoyevski, Çev. Osman Çakmakçı, 1. Basım, 2005, İst.

İngiliz oyun yazarı John Osborne ile Tony Richardson, Lindsay Anderson, Jack Clayton, Basil Dearden, Karel Reisz gibi yönetmenler, 1950'lerin sonlarından başlayarak, öteden beri Amerikan sinemasının yörüngesinde koşan İngiliz sinemasına yeni bir çehre kazandırdılar. Emprovize, dokümanterin stil araçlarından yararlanan, toplumsal açılımları bulunan filmler çektiler. Fransız sineması için *Nouvelle Vague* (Yeni Dalga) ve belli başlı sinema yönetmenleri (Jean-Luc Godard, François Truffaut, Eric Rohmer, Alain Resnais, Claude Chabrol, Jacques Rivette vd.) ne ifade ediyorsa, *British New Wave* ve öncü sinemasal isimleri de İngiliz sineması için aynı şeyi ifade eder. Her iki sinema dalgasının karakteristikleri şöyle sıralanabilir: Stüdyo sisteminin reddi, lokal ve realist uzam kullanımı, doğal ışıklandırma, yüzü tanınmamış oyuncuların kullanımı, geleneksel kalıpların dışına çıkarak *avant-garde* denemelerde bulunma, tür (genre) deneyleri yapma vd.

Senaryosunu Hanif Kureishi'nin yazdığı *My Beautiful Laundrette* (1985, Benim Güzel Çamaşırhanem) ve *Sammy and Rosie Get Laid* (1987 Sammy ve Rosie İşi Pişirdi) ile *Prick Up Your Ears* (1987, Kulaklarını Dik) bu bağlamda anılabilir.

Willie Parker suskunluk yasası'nı (omerta) bozarak mafia'ya ihanet etmiştir. Suskunluk yasası kuralını çiğneyenleri tek bir olası gelecek beklemektedir: ölüm.

Ve L'armée des ombres'deki (1969, Gölgeler Ordusu, Jean-Pierre Melville) Philippe Gerbier'nin (Lino Ventura) şu sözleriyle:

"...öleceğim ve korkuyor değilim. Ölmekten korkmamak mümkün değildir. Ama ben körlemesine bir inatla öleceğime inanmıyorum. Son âna, son saliseye kadar buna inanırsam, asla ölmem..."

"Bir yaz daha, ey güçlüler, bir güz daha
Bağışlayın ki bana bir olgun türkü için, tatlı oyunlara doyan yüreğim
Daha bir can atsın ölmeye!"
Bkz. *Seçme Şiirler*, Friedrich Hölderlin, Çev. A. Turan Oflazoğlu, İz Yayıncılık, 1. Basım, 1997, İst.

"Tanrı öldü, duymadınız mı?" (bkz. Friedrich Nietzsche, *Böyle Buyurdu Zerdüşt*)

Umarsız Penelope ve Başka Şiirler, Yannis Ritsos, Çev: Cevat Çapan, İş Bankası Kültür Yayınları, 1. Basım, 2002, İst.

Raskolnikov Rusyası'nın başat sorunları, birçok açıdan günümüzün de sorunlarıdır. Birçoğu enternasyonal öneme haiz muhtelif sorunlar: Yoksulluk, sınıf çatışması, ahlaksal dejenerasyon bunlardan birkaçı.

KİRLETTİNİZ

Akman GEDİK

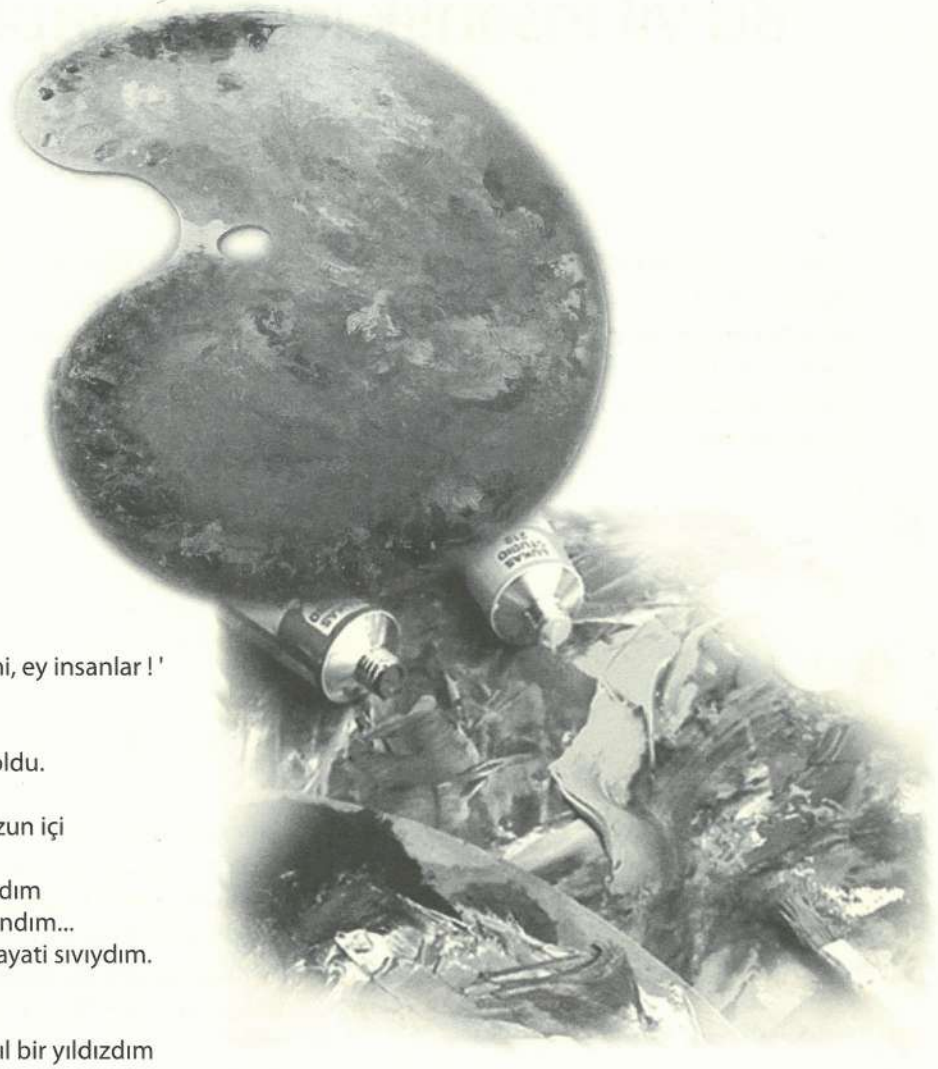

kırmızı sordu :
' neden kirlettiniz beni, ey insanlar ! '
savaş benden,
zulüm benden,
ölüm benden bilinir oldu.
oysa ben;
kütür kütür bir karpuzun içi
narın tanesi
ağacın dalında elmaydım
en çok da güle yakışandım...
ve her bedende bir hayati sıvıydım.

bulutsuz gecelerde
ay'a yarenlik eden kızıl bir yıldızdım

kan içiciler çoğaldıkça
ben kirlendim.
tetik çeken elde hayat söndürendim
vahşet ağızlarda kangözlerde
cümlesi dehşet faili meçhul bir sözdüm
karanlık oldum, kirlendim.

gün olur beyaz hemhal olur bana
kapısın aralar
belki beyaza durur her yer
beyaz, barışın adı olur
ben durulanırım.
beyaz çoğalır bir kardeş renk olur
kan içicilerde tarihin çöpünde
bok rengi kalır
kimbilir...
kırmızı paklanır vazgeçilmez olur.

Bu yıl insanlık için ne yaptınız?

Evet 2012 başlarken, yeni bir 12 Eylül sürecine giriyoruz. Korku imparatorluğu hakim oluyor yavaş yavaş. Artık ABD icazetli, Fethullah Gülen icazetli "Yeşil Ergenokon" sahnede. Ama işte tam da bu nedenlerden dolayı evden dışarı çıkmak, masa başından kalkmak, internete ayırdığımız zamanı azaltmak ve sadece imza kampanyalarına imza atarak değil, meydanlarda da fiili olarak bulunup itiraz etmemiz gerekiyor. Kalem ile, mısra ile, ses ile, nota ile, fırça ile, halay ile, çekiç ile, orak ile itiraz etme zamanıdır.

Adil OKAY

"düz yollarda yan yürütüyor beni küskün ayaklarım
bu ben miyim prangasız sokaklarda avare
cebimde polisten kaçırdığım ilkbahar sonatı
bağırdıkça sağırlaşıyor dilsiz evler
bıkmadan çalıyorum kapıları seni soruyorum
aldığım cevaplar hep sus işareti
yuhalıyorum kafa kâğıdı erken eskimiş kulları
bir ömür sonra hâlâ kırmızı ışıklarda hazır ol..."

Hani dini bütünlerimizin sıkça sorduğu bir soru vardır: Bu gün Allah için ne yaptın. Küçük yaşlarda duymuştum bu soruyu. Büyüyünce o zamanlar bana ilginç gelen bu soruyu ruhani olmaktan çıkarıp dünyevi hale dönüştürmüştüm. Bu gün insanlık için ne yaptın. Bir yıl bitince insanlar gayri ihtiyari bir muhasebe yaparlar ya. Ben de o muhasebeyi eksik yapan, yani sadece kendi özellerinde yapanlara işte bu soruyu sorarak başlamak istiyorum yazıma.

Bu yıl insanlık için ne yaptınız?

Ben mi? Kapasitemin, birikimimin çok altında ürettiğimi saptayıp kendimi eleştiriyo-rum. Önce kendimden başlıyorum.

Peki siz ne yapıyorsunuz? Bu sorum daha çok bir zamanlar solcu olan, soldan beslenen, sol jargon kullanmaya devam eden ama hiçbir etkinlikte (ne bir yürüyüş, ne bir dernek-sendika,

siyasi örgüt-parti faaliyeti, ne yerel veya ulusal dergi-gazete çalışması, ne grev yapan işçilere destek v.b.) olmayan, görünmeyen, içki masasında ise memleket meselesi adına ahkam kesen "solcu"lara, "aydın"laradır. Yani yeni yıla girerken kendilerini, yaptıklarını ve yapmadıklarını sorgulayan insanlara tekrar tekrar sormak gerekir diye düşünüyorum: Bu yıl insanlık için ne yaptınız. Yanı başınızda kanayan yaraya merhem aradınız mı, uzaklara ses verdiniz mi. Yanıbaşınız ve uzağınız derken sosyal haklardan, sendikal mücadeleye, F tipi cezaevlerinden, hasta tutsaklar dramına, savaşta hayatını kaybeden gencecik insanlara yani Kürt sorununa, YÖK karanlığından, neo-liberalizmin apolitikleştirme-köleleştirme politikalarına, yargısız infazlardan, linç girişimlerine, kadın sorunlarından sokak çocuklarına kadar hayatın her alanında gördüğünüz haksızlıklara karşı ne yaptınız. Büyük olasılıkla Filistin sorununa, Libya'nın emperyalist ülkeler tarafından yakılıp yıkılmasına, Afganistan'da işgalin devam etmesine karşı dişlerinizi gıcırdatmış ve tepki göstermişsinizdir. Ama yaşadığınız ülkede de-vam eden haksızlıklara-hayasızlıklara- faşizan uygulamalara ses çıkarmamışsınızdır. Çıkardı-ğınız ses evinizin dışında duyulmamıştır. Pasifizmin, teslimiyetin ideolojik kılıfını da bulmuş-sunuzdur: 'Bu millet adam olmaz, ne yapsak boş, böyle gelmiş böyle gider, zaten bir avuç in-sanız ne yapabiliriz...' gibi.

Bir de evinde oturup devrimi bekleyenler var. Devrim olmadan hiçbir sorun çözülmeze kilitlenenler. Yani örneğin kadın erkek eşitliğinin devrimle sağlanacağını söyleyip ve-ama devrime kendi ailelerinden başlamaya yan çizenler var. Kadın haklarını sadece teorik olarak savunup 'ama toplumun değer yargıları, el âlem ne der' diye gerekçelerle kendi yaşamlarında uygulamayan, örneğin çocuk bakımı, yemek ve temizlik işleri kadın işidir diyen hatta tersini savunup ta hiçbir zaman yapmayan erkekler devrimci olamaz. Bir yılbaşı kutlamasında masaya oturup kalkmayan, eşlerine iş buyuran erkekler devrimci olamaz. Bunların devrim beklemeleri aldatmacadan ibarettir. Oysa devrime giden yolda kazanılacak haklar vardır. Her şeyi devrim iktidarına bırakmak o devrimin karşı devrime dönüşmesini hazırlar. Yeni nesle, çocuklara, devrimden ne anladığımızı günlük hayattaki duruşumuzla göstermeli değil miyiz? İktidarlara karşı çıkarken eşlerimiz-sevgililerimiz-çocuklarımız hatta komşularımız, iş arkadaşlarımız üzerinde kurduğumuz mikro iktidarları da sorgulamalı değil miyiz?

Elbette dünyanın en önemli sorunu-çelişkisi hala emek-sermaye çelişkisidir. Post-modern söylemler bu gerçeği gizlemeye çabalasa da sınıf mücadelesi sürmektedir. Bilgi top-lumu yarattık, kol gücüne gereksinim kalmadı safsatası iflas etmiştir. Dünyada hatta bu konu-ya örnek gösterilen Avrupa'da bile, küçük ve orta işletmeler iflas etmekte, işçi sayısı artmak-tadır. Tarihin sonu geldi, kapitalizm insanlara mutluluk verecektir diyenler bu gün yanıldık diye dövünmektedir. Artık dünya yeni bir krizin eşiğindedir. Neo-liberalizmin iflası yakında ilan edilecektir. İnsanlık önüne sınıfsız-sınırsız-iktidarsız bir dünya ütopyası olan komünizm-den daha ideal bir toplum projesi-ütopyası koyamamıştır.

Evet 2012 başlarken, yeni bir 12 Eylül sürecine giriyoruz. Korku imparatorluğu hakim oluyor yavaş yavaş. Artık ABD icazetli, Fethullah Gülen icazetli "Yeşil Ergenokon" sahnede.

Ama işte tam da bu nedenlerden dolayı evden dışarı çıkmak, masa başından kalkmak, internete ayırdığımız zamanı azaltmak ve sadece imza kampanyalarına imza atarak değil, meydanlarda da fiili olarak bulunup itiraz etmemiz gerekiyor. Kalem ile, mısra ile, ses ile, nota ile, fırça ile, halay ile ve çekiç ile, orak ile itiraz etme zamanıdır.

Sonsöz: Bu yıl bitiminde gecikmeli de olsa yine bir 'yeni yıl' yazısı yazmaya karar verdim. Bu kez yazıma tasavvuf felsefesine gönderme yaparak başlamak geldi içimden: "Bu gün Allah için ne yaptın" sorusunu, "Bu gün, bu ay, bu yıl insanlık için ne yaptın" olarak de-ğişirdim.

Yıl sonu kutlamaları sadece semavi dinlere mensup halklara ait bir gelenek değil. Çok daha eskilere dayanıyor. Yani 'Bayram benim neyime' sloganını atmadan önce, tüm insanların, dünya halklarının bayram sevinci yaşama hakkı olduğunu söylemeliyiz. Kimseyi kurban etmeden ve kurban olmadan. Ne köle, ne efendi olmadan.

Ütopyası olmayan şair-yazar-sanatçı olamaz.
Ütopyası olmayan devrimci olamaz.

www.adilokay.com
adilokay@hotmail.fr
2007'de yazdığım bir yazıdan uyarlanmıştır.
Dönüş. Adil Okay, 25. Saat, şiir, Ütopya yayınevi, Ankara.

BİLİMİN TARTIŞILMAZ DORUĞU KARL MARKS VE BAKUNİNCİLİĞİN ÇÖKÜŞÜ

Not: Bu makale, Bakuninciliğin her türlü türevinin Marks ve Onun doktrinine yönelik teorik saldırıları ve manipülasyonlarına yanıt olma niteliği taşır umarım. Biz komünistler sınıf mücadelesinin seyri içinde bazen sınıfta kalsak da, onlar (Anarşizmin her türlü versiyonu) hiçbir zaman bizim elimizde bulundurduğumuz bilimsel doktrine sahip olamadılar. Bu belki onlara acı veriyor olabilir, bizim elimizde ise muhteşem bir bilim var: Bunun gücünün farkında olalım yeter ki. Aşamayacağımız hiçbir engel yoktur. İbrahim gezici

İbrahim GEZİCİ
ibrahimgezici2010@hotmail.com

Soyutlama yeteneği kaybedildiği andan itibaren teori gerçekleştirme yeteneği de kaybedilir. Politik üretme ve üretilen temel-tali politikalar doğrultusunda sınıf hareketi olma, bizim en ciddi sorunlarımızdandır. Sınıf hareketi olunamadığı zaman, bunun nedenleri üzerine analiz yapılır, politikaların doğruluğu ya da yanlışlığı tartışılır. Politika üretmede sorun varsa, teorinizin ne kadar doğru ya da yanlış olduğunu tartışmak durumundasınız. Keza biri, diğerinin gerçekleşme nedeni olarak vuku bulur.

****

Eski dünya da doğaya dair us üç aşağı beş yukarı bir birlerine benzerlikler arz ediyordu. "Doğadaki her şey özünde tanrısaldır." (Aristoteles) Dolayısıyla bu us toplum ve doğayı özünde aynı şey olarak görüyor ve Teolojik bir perspektif ile sorunu irdeliyordu.

Daha sonra madde bilinç, doğa insan ilişkisi ayrışmaya, yeni tanımlamalarla farklı ussal yaklaşımların doğuşunu sahne oldu. İnsanın gerçek yaşam süreciyle ilişkisi, insanın doğa ve toplum ile olan tanımlamasının yansımasından başka bir şey olarak tanımlanamazdı. Hiç şüphesiz ki insan, doğanın bir parçası ama doğanın kendisi değildir. "Nesnel dünyanın pratik üretimi, inorganik doğanın işlenmesi, bilinçli bir varlık türü olarak insanın varoluşunun tanıtlandığı yerdir... İnsan, ilk defa nesnel dünyayı işlemesinde kendini gösterir... Bu işlem yoluyla, doğa, insanın yapıtı ve onun gerçekliği olarak görünür." (Marx). Doğa insanın yapıtı ve onun gerçekliği olmasa idi Nehre bakan bir ayının nehri tıpkı bir insan gibi tanımlaması, suyun hangi moleküllerden oluştuğunu, rengi, sıcaklık derecesi, akış hızı, geçtiği topraklara etkileri vb. noktalarda bir çıkarsama yapması gerekirdi. Fakat bu çıkarsamayı kendinden şeyin bir parçası olan ayıdan beklemek yerine kendisi için şey olan, yaptığı eylemi tasarlayan insandan beklemekten daha normal bir şey olamaz.

Marks yalnızca diyalektiğin sınırını olduğunu

göstermekle değil, kapitalizmin ekonomi kategorilerinin köklü eleştirisini gerçekleştirmede temel kuramcı olma rolüyle ön plana çıkan bir şahsiyet değil ama o aynı zamanda da kapitalizmin prozesste evrelerinde geliştirmiş olduğu somut tahlilleri ile de tartışılmaz bir ultumatif referans kaynağıdır.

Marks'a göre tarih, kapitalizm ile birlikte başlar. Marks tarihi, tek tek bireyler arasında ki ekonomik ve politik ilişkiler olarak ve belirli toplumsal dizgelerin yazılımı olarak görmüyor. Marks tarihi, üretim ilişkilerinin toplumsallaşması ve kapitalist meta üretimi olarak görüyor. Dolaysıyla tarih, üretim ilişkilerinin toplumsal biçimi olarak kendisini tezahür ediyor.

"Değişik toplum biçimlerinin artarda sıralanışlarında iktisadî ilişkilerin arasında tarihî olarak kurulan bağlantı sorunu değildir bu. "İdea"da (Proudhon) sıralanış dizileri hiç değildir... modern burjuva toplumundaki eklemli-hiyerarşileridir" (Gliederung). (Grundrisse, s. 28).

"Bu, yeni bir başlangıç noktası tespit ediyor: bütünün yapısı organik hiyerarşik bütünün yapısı olarak eklemlenmiştir. Organların birlikte-varoluşu ve bütün içindeki ilişkileri, organların ve ilişkilerinin eklemlenişine (Gliederung) özgül, bir düzen getiren egemen bir yapının düzeni tarafından yönetilir.

Bütün toplum biçimlerinde belirlenmiş bir üretim ve onun ilişkileri bütün öteki üretimlerin ve onların ilişkilerinin önem ve etkilerini belirler." (s. 27).

Anarşizmin fikir ve eylem babaları K. Marks'ı hiçbir zaman anlamadılar. Bundan dolayıdır ki, Bakünin birkaç yüz adamın kendisine verilmesiyle Avrupa'nın altını üstüne getireceğini iddia ediyordu. İşçi sınıfından kopuk ve kapitalizmin iktisadi kategorilerinin köklü eleştirisini gerçekleştirmekten uzak olarak astral bir dünyanın insanı olmasalar da kapitalizmin korrupt dünyasının ayakları yere basmayan, iradecilikle malul kendi içinde anti-konsequent maceracılığın eylem adamıydı. Keza Bakunin'in kendisi hiçbir zaman düşünce ve eylemde bir tutarlılık içinde olduğunun iddiasına girmemiştir.

Güçlü ve bilimsel bir kurama sahip olmayanların teorisini yapmaları gayet anlaşılır bir durumdur. Bakunin'in anti-semitik bir düşünce tarzına sahip olduğunu söylemek, Bakunin'in kendisine ve taraftarlarına haksızlık olmaz. Bakınız Yahudilere ilişkin düşüncelerinden bir pasaj:

"Sömürgeci bir mezhep, asalak insanlar, yalnızca ulusal sınırların ötesinde değil, aynı zamanda tüm politik görüş farklılıklarının ötesinde sıkıca ve samimiyetle birbirine bağlanmış homurdanan tek bir parazit. Yahudiler'in ulusal karakterlerinin temel özelliğini oluşturan ticari hırsları vardır"

Böyle bir düşünce sanatına ancak saçmalama sanatı denir. Kapitalizmin köklü eleştirisini gerçekleştirmekten uzak bir düşünce tarzının halklara dair bilimsel bir fikir realize etmeleri de mümkün değildir. Bunun içindir ki Marks, Felsefenin Sefaleti'nde (s. 110–11) Bakunin'in kapitalizm anlayışını anlamlı bir eleştiriyle vuruyor.

"Her toplumun üretim ilişkileri bir bütünü oluşturur. M. Proudhon sanıyor ki iktisadî ilişkiler birtakım geçiş evreleridir, biri öbürünü doğurur, tezden antitezin çıkması gibi birbirlerinden sonuçlanırlar ve kendi mantıkî dizilişlerinde insanlığın kişiliksiz aklını gerçekleştirirler. Bu yöntemin tek kusuru şu, M. Proudhon bu evrelerden tek bir tanesini incelemeye kalkıştığında, toplumun, başka bütün ilişkilerine başvurmadan açıklayamıyor onu, oysa o ilişkileri henüz diyalektik hareketine doğurtamamıştır. M. Proudhon bundan sonra saf akıl yoluyla bu öbür evreleri de doğurtmaya başlayınca, onları yeni doğmuş bebekler gibi ele alıyor. Birincisiyle aynı yaşta olduklarını unutuyor... Politik ekonominin kategorileriyle bir ideolojik sistem binası inşa etmeye girişince, toplumsal sistemin organları yerlerinden çıkıyor. Toplumun çeşitli organları her biri ayrı birer toplum oluyor, birbiri ardından. Gerçekten de, tek bir mantıkî hareket, sıralanış formülü, bütün ilişkilerin aynı anda birlikte-var olduğu ve, birbirlerine dayanak olduğu bir toplumun gövdesini nasıl açıklasın?"

Politik ekonominin kategorileriyle bir sistem inşa etmeye girişen Bakunin, Marks'ın ulusal soruna, kapitalizme ve tarihe bakış açısını da anlamasını beklemek haksızlık olur. Bugün onun çömezleri hala bilindik eski türkünün nakaratlarını üfleyip duruyorlar. Bakunin ve onun bugünkü müritleri Hindistan'ın İngiltere tarafından işgalini savunmasından dolayı Marks'ın sömürgeciliği desteklediği yönlü yüksek dozajlı demagoji yapmaktan bıkıp usanmadılar. Gerçekten de Marks'ın bu tarihsel bir hatası mı ve gerçekten de bu Bakunin ve onun yeni yetme çırakları için Marks'ı eleştirmek açısından bulunmaz bir fırsat mıdır?

Kapitalizmi, yüzlerce çeşit biçimiyle iç içe geçmiş pre-kapitalist toplum yapısını ve tarihi anlamayan

Bakunin'in Marks'a yönelik bu cahilce eleştirisi elbette ki haksız ve Bakunin'in ussal zekâsının küçük burjuva identitâtı (özünde aynı şeyini) dışa vuruyor.

İngiltere'den önce Hindistan nasıl bir ülkeydi? Tarih öncesi bir topluluklar yığınıydı. Yalnızca kabile ve feodal mülkiyet ilişkilerinin egemen olduğu, ama aynı zamanda insan ilişkilerinin en köleci halinin (kast) hüküm sürdüğü, yığınlar halinde insanların açlıktan öldüğü, bir kabilenin dahi başka büyük kabileler ya da feodal zenginler tarafından kastlaştırıldığı pre-kapitalist üretimin en tipik biçimlerinin iç içe geçtiği bir ülkeden söz ediyoruz. Tarihin olmadığı, üretimin toplumsal niteliğinin en küçük molekülünün dahi girmediği, bireylerin bir birleriyle ilişkilerinin esas olarak kast organizasyonuna göre dizayn edilmiş olduğu bir modeldir söz konusu olan. Marks, hiç kuşkusuz ki İngilizlerin Hindistan'da gerçekleştirmiş olduğu katliamları desteklemiyor. Büyükçe katliamlar İngiliz sömürgeciliğinden önce de vuku buluyor. Bırakalım Hindistan'ı, Fransa'da demokrasi mücadelesi veren Fransız proletaryası, yoksul köylülüğü ve bizzat Fransız aydınları dahi giyotinlerden geçiriliyor. Keza, bizzat İngiltere'de İngiliz burjuvazisi İngiliz işçi sınıfını katlediyor.

"Böyle bir ülke ve böyle bir toplum, bunlar istilanın (sayfa 597) yazgısal kurbanı değiller miydi? Hindistan'ın geçmiş tarihi konusunda hiç bir şey bilmiyor olsaydık, Hindistan'ın, şu anda bile, masraflarını Hindistan'ın karşıladığı bir Hindistan ordusu tarafından İngiliz esareti altında tutulduğu gibi büyük ve kuşku duyulmaz bir olgu var olmayacak mıydı? Öyleyse Hindistan istila edilme yazgısından kaçamazdı ve tüm geçmiş tarihi, eğer böyle bir tarih varsa, ardarda uğradığı istilaların tarihidir. Hindistan toplumunun bir tarihi, hiç değilse bilinen bir tarihi yoktur. Onun tarihi dediğimiz şey, imparatorluklarını bu direnmeyen ve değişmeyen toplumun edilgin temeli üzerine kurmuş bulunan ve peş peşe gelen davetsiz yabancıların tarihinden başka bir şey değildir. Demek ki, sorun, İngilizlerin Hindistan'ı fethetmeye hakları olup olmadığı değil, Türkler, Persler, Ruslar tarafından fethedilmiş Hindistan'ı, İngilizler tarafından fethedilmiş Hindistan'a yeğleyip yeğlemeyeceğimizdir." ("Hindistan'da İngiliz Egemenliğinin Gelecekteki sonuçları" 22 Temmuz 1853'te Marx tarafından yazılmıştır. New-York Daily Tribune, 8 Ağustos 1853, n° 3840'ta yayınlanmıştır.)

Bakunin'in anlamadığı şey, Hindistan'a kapitalizmin girerek tüm eskimiş ve çürümüş üretim ilişkilerine darbe vurmuş olması. İngiltere, hiç şüphe yok ki Hindistan'dan çok şey götürüyor; ama ne var ki, aynı zamanda da tarım, hayvancılık ve basit meta üretiminin olduğu bir ülkeye tarih giriyor. Keza aynı şekilde Hegel, Napolyan'un atının üzerinde Almanya'ya girişine "Tanrı'nın ruhu" indi (kapitalizm, burjuva demokrasisi) diyerek, coşkusuyla karşılıyordu. Ha keza Marks'ın Polonya sorununa bakış açısı da benzerlik arz ediyordu. Rusya Çarlığı'na göbekten yemin billâh bağlı olan Polonya, Rusya feodalizminin ileri karakolu rolünü oynuyordu. Daha ileri olan burjuva demokrasisi mi, yoksa feodal Rus Çarlığının Avrupa'ya yayılması mı? Bakunin ve onun çömezleri ölmekte ve gitmekte olanın ardından ağlıyorlar. Karl Marks ise yeni doğanı, ileri olanı selamlıyor! Her şey bu kadar berrak!

"İngiltere'nin Hindistan'da yerine getirmesi gereken ikili bir görevi vardır: biri yıkıcı, öteki yenileyici — eski asyatik toplumun ortadan kaldırılması, ve Asya'da Batı toplumunun maddi temellerinin atılması." (age)

Bakunin, Karl Marks'ı anlamadığını, onun bilimsel düşüncesinin nirengi noktasını 1871'de Marx ile 1. Enternasyonel'in geleceği hakkında kavga ederken şöyle yazmıştı: "Bilim söz konusu olduğunda Marx bana göre karşılaştırılamaz bir şekilde ileri idi (1844) ve hâlâ da öyledir. O zaman politik-ekonomiye dair hiçbir şey bilmiyordum, metafizik düşüncelerden kendimi tamamıyla kurtaramamıştım... O bana duygusal bir idealist olduğumu söylemişti ve haklıydı..."

Ne demiştik: Marks, bilimin ultumatif referans kaynağıdır. Kendisini metafizik düşüncelerden tamamen kurtaramamış olan, bilimde tartışılmaz biçimde kendisinden (Bakunin'den) ileri olan, ekonomi-politiğe dair Marks ile boy ölçüşmeyi bırakalım, Marks'ın fersah fersah gerisinde olan ve bir kuramcı olarak "rakip" olma açısından muhatap dahi alınamayacak olan Bakunin; bu kadar yanlış düşünce sistematiğinden nasıl oluyorda, Hindistan ve daha birçok sorunda doğru teoriler üretebiliyor? Komik! Bakunin'in yanlışlarından bir doğru çıkmaz. İşte, Bakuninciler at gözlüklerini çıkardıkları an, bu tarihsel itirafın hakkını verecekler. Fakat Bakuninlerin küçük burjuvazinin maceracı düşünce tarzının kendilerini taçlandırdığı bu gözlüklerden kurtulmak için, hakkı verilmiş olan bilimin ileri ustasını anlamaları gerekiyor. Ancak ne var ki, onlar bundan hala çok uzaklar.

NAFTALİNLİ ANILAR

Murat SÜMBÜL

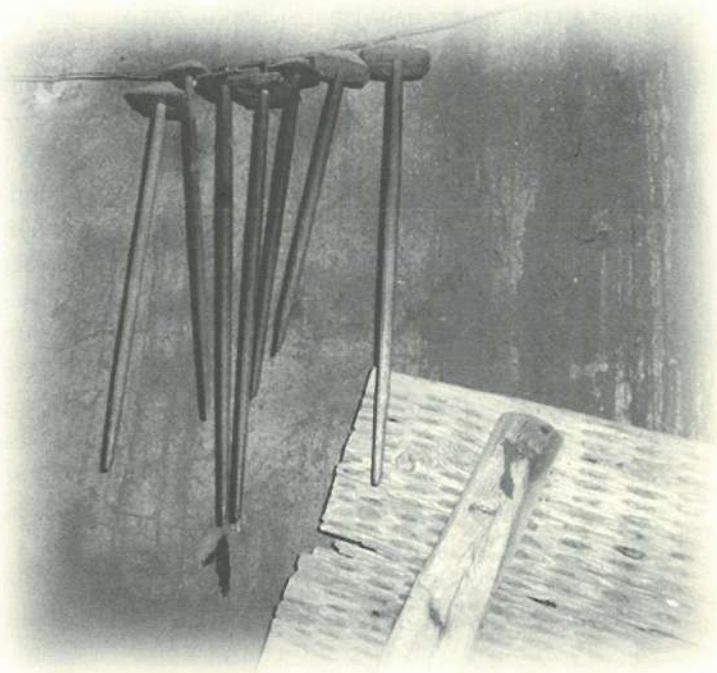

Yeni gönül macerasından yine hüsranla ayrılan 30 yıllık can dostum Erhan kendini bağ evine hapsetmişti. Bu kaçıncıydı bilmiyorum ama aşk acısını unutmaya çalıştığında hep böyle yapardı. Telefonlarını kapatır, dış dünyayla tüm ilişkisini keserdi. Yanında evin emektarı Şadi Dayı ve benim haricimde kimse olsun istemezdi. Böyle zamanlarda 50 dönümlük üzüm bağının tüm işlerini tek başına yapmaya kalkar, ağaçların dibini kazar, çiçeklerle ilgilenir, spor yapar, bazen de avlanırdı. Tüm bunların kendisine çok iyi geldiğini, ruhsal hüsranların ancak fiziksel yorgunlukla alt edilebileceğini söylerdi. Nedendir bilinmez -çok ta istemesine rağmen- kadınlarla uzun soluklu ilişkiler yaşayamıyordu. Çok güzel giden ilişkileri bir müddet sonra aniden bitiveriyordu. Zamanla kronikleşen bu durumdan gözü korkmuş, hiç evlenmemişti. 45 yaşında gücü kuvveti yerinde, yakışıklı, zengin ama yalnızdı. Son ilişkisinden çok umutluydu baksana neredeyse 1 yıl olmuştu aradığı kişiyi bulduğunu, huzurlu ve mutlu olduğunu söylüyordu.

Öyle olmadığını telefondaki sesinden anlamıştım. Üzgün ve bıkkın konuşuyordu. Arkadaşımı yalnız bırakmamalıydım hemen yola koyuldum. Yanına vardığımda sebze ekmek için ayırdığı 1 dönüm kadar toprağı kazmakla meşguldü. Hırsla salladığı kazma darbelerini toprağın adeta canını çıkarıyordu. Yanına yaklaştığımı görünce gülümseyerek "hoş geldin" dedi.

- Buldun sessiz, gariban toprağı döv ha döv.

- Evet ama şunu unutma ki toprağı ne kadar çok döversen o kadar çok ürün verip, seni ödüllendirir.

- Hayali bir varlığa vurur gibiydin kazmayı.

- Ne yapayım sıkıntılardan ancak toprakla kurtuluyorum.

- Ne oldu yine? Hani her şey yolunda gidiyordu.

Derin bir soluk aldı. Ağırlığını dikine tuttuğu

kazmaya verip, ağır ağır konuştu.

- Kadın erkek ilişkilerinde pek başarılı değilim herhalde. Buralardan sıkılmış, Güneyde sessiz bir sahil kasabasına yerleşecekmiş, ben de her şeyi yüzüstü bırakıp kendisiyle gitmeliymişim.

Mesele anlaşılmıştı. Neden burada olduğumuzun cevabını almıştım. Bir şeyler demek istiyordum ama tartışmamız daha da uzayacaktı. Zaten ağzımı açmama fırsat kalmadan Şadi Dayı'nın uzaktan sesi duyuldu;

- Sofra hazır çocuklar hadi buyurun.

Şadi Dayı Erhan'ın öz dayısıydı. Bağ evinde yatıp kalkıyor, yeğeninin çiftliğine göz kulak oluyordu. Yetmişine merdiven dayamış, güleç yüzlü, yol yordam bilen, çocuğu yaşındakilere bile "abi" diye hitap eden, ezgin, sevimli bir ihtiyardı. İnsan onunla birlikteyken her an tatlı bir sürprizle karşılaşabilirdi. Yıllar yılı gurbette göçebe hayatı yaşamış, itle kopukla uğraşmış, maceradan maceraya koşmuş, bir lunaparkın arkasından oradan oraya savrulmuştu. Yılların alışkanlığıyla her işini kendi yapardı. Temiz ve tertipliydi, küçük büyük demeden herkese hizmet eder, bir karşılıkta beklemezdi. Kurduğu sofralar dillere destandı. Sıcak ve soğuk çok lezzetli yemekler yapardı.

Elimizi yüzümüzü bidondaki suyla güzelce yıkayıp içeri girdiğimizde Şadi Dayı bizi yine şaşkınlığa uğratmıştı. Şöminenin önündeki pekte küçük olmayan masanın üzerinde bir kuş sütü eksikti. Bahçeden topladığı tereler, marullu mevsim salatası, domates ve hıyar söğüşleriyle süslü masa uzun ve keyifli bir sohbete her şeyiyle hazırdı.

- Bugün mangal yapalım istedim çocuklar.

Erhan'dan önce davranıp cevapladım

- Sen nasıl istersen dayı, senin emrin olur.

- Eyvallah yeğen! Ayrıca birde sürprizim var size, diyerek kalktı buzdolabını açtı büyük ve gösterişli şişedeki ev yapımı şarabı alıp masasına koydu.

- İhsaniye köyündeki asker arkadaşım elleriyle yapmış barut gibiymiş size yakışır afiyet olsun.

Yemekten sonra masayı elbirliğiyle temizleyip, tekrar bir düzen verdik. Erhan kemikleri çiftliği bekleyen köpeklere vermek üzere dışarı çıkmıştı. Kısa sürede döndü. Tabaktaki portakal ve mandalinaları soymaya başladığında ben de bardaklara şarabı doldurmaya başlamıştım. Şadi Dayı;

- Bana doldurmayın çocuklar, ben bunu tercih ediyorum diyerek cebinden gazete kâğıdına sarılı bir paket çıkardı. Tarsus'a özgü "deli yoncaymış" tek nefesi adamın iflahını kesermiş ama kendisini pek etkilemiyormuş. Çünkü 50 yıldır kullanıyormuş.

Çift kâğıtlıyı yapıştırıp 2 adet sigaranın karnını yalayarak yardı. Tütünleri yapıştırdığı kâğıda yerleştirip, üstüne deli yoncayı ekeleyerek özenle sardı. Kibritten yaptığı zıvanayı arkasına yerleştirip ateşledi. Tüm bunları yapması 5 dakika bile sürmemişti. Ortalığı yoğun bir duman ve koku kapladı.

Uzunca sayılabilecek hayatında hiç ailesi olmayan, sıcak bir yuvanın özlemiyle yanıp tutuşan bu yalnız ve güzel insanı nedense çok seviyor, daha yakından tanımak istiyordum.

Aniden;

- Anlat be Şadi Dayı. Anlat da dinleyelim, dedim

- Ne anlatayım be yeğen?

- Lunaparkçılık yaptığın dönemi anlat dayı dedim çok değişik bir hayatın olmuştur herhalde?

Yorgun ama gülümseyerek cevapladı.

- Herkesin bir hikâyesi vardır sonuçta ama benimkisi yalnız başladı yalnız bitiyor dedi

Güçlükle nefes alıyordu, hırıltılı bir sesle devam etti.

- Annem beni doğururken ölmüş, 2 yıl sonra da babam sizlere ömür. Beni babaannem büyütmüş. Askere kadar Mersin ve Adana'nın haricinde hiçbir yer görmedim. Askerde lunaparkçılıkla uğraşan Günay adında bir arkadaşım vardı. Sıkı çocuktu, dostluğumuzu sivil hayatta da sürdürdük. Kader birliği yapmıştık aylarca kent kent dolaşırdık. Bazı şehirlerde 1 ay 2 ay kaldığımız olurdu. İyi de paralar kazandık fakat kolay kazanılan, kolayca da harcanıyordu. Tutamadık parayı. Gün bulduk, gün yedik. Çor-çocuk da olmadığından düşünemiyor işte insan. Yinede güzel günlerdi o günler.

- Tam olarak görevin neydi Lunapark'ta?

- Genel koordinatör gibi bir şey ya da Joker, evet evet Joker diyelim.

- Yani her şeye yetişirdim diyorsun?

- Aynen öyle nerede bir yırtık, oraya yama olurdum. Bir kere paralar bende toplanırdı. Ben ne verirsem Günay onu alır, hesabı bile sormazdı.

- Ne mutlu sana dayı bu güveni vermişsen.

- Zaten dürüstlüğüme tavdı Günay sonradan öğrendim, beni defalarca denemiş haberim olmadan ama gördüğünüz bu yüz hiç kızarmadı. Beni diğer çalışanlara örnek gösterir, hep yüceltirdi. İnsan parayı her zaman bulabilir ama itibarını kaybederse bir daha yerine getiremez.

- Doğru söylüyorsun dayı.

- Her şehirde güzel dostlarımız olurdu.

- O zaman her limanda bir sevgili değil mi?

- Eee o kadarlık da olacak, bakmayın şimdi kuru bir dal gibi olduğuma o zamanlar çakı gibiyim, taşı sıksam suyunu çıkartırdım.

Neşelenmişti eski günleri anmak, epeydir düşünmediği yüzleri hatırlamak hoşuna gitmişti. Şömineye birkaç büyük odun atıp, tekrar yerine oturdu. Alevlerin aydınlattığı loş odada gülümseyerek bakıyordu. Kadehlerimizi tekrar doldurup dinlemeye koyulduk.

- Lunaparkçılık yapamadığımız kış aylarında da 4 ay kadar Sinemacılık yapardık. Malumunuz yağmur-çamurda koca panayırı sök-tak zor olurdu. Soğukta müşteri de gelmez. Neyse sezona girileceği zaman İstanbul'a film seçmeye ve anlaşmalar yapmaya giderdik. En büyük eğlenceyi ve macerayı o zamanlar yaşardık. Takıldığımız Milano Pavyonda şarkıcılık yapan Aynur adında bir kadın vardı. Her İstanbul'a gittiğimde görüşürdük. Bana deli gibi âşıktı para bok gibi o zamanlar bende. Bazı zamanlar birlikte çıkar, 3-4 günlüğüne Kınalıada'daki asker arkadaşıma misafir olurduk. Asker arkadaşımın eşi bizleri resmi nikahlı karı-koca zannederdi. Bizde bozuntuya vermezdik. Çok yalvardı bana "beni buralardan götür, beraber bir yuva kuralım" diye dinlemedim onu. Şimdi düşünüyorum da keşke onunla bir yuva kursaydım. Bana son günlerimde yoldaş olurdu.

- Hemen yarın ölecekmiş gibi konuşuyorsun be dayı

- İnsan kendini bilir be evlat. Aha yaş 69 oldu bundan sonra at olup ta kuyruk mu sallayacağız dünyada.

- Öyle deme be Şadi Dayı daha turp gibisin maşallah.

Şöminenin ateşi yükselmiş, oda çok sıcak olmuştu terliyordu, gömleğinin üzerindeki el örgüsü kazağını çıkarıp yakınındaki sandalyenin arkalığına koydu. Odun ateşinin aydınlattığı alnında çizgiler çoğalmıştı sanki. Yine çok eskilere daldı...

- Bir gün ada dönüşü vapurdan sarmaş dolaş indiğimizde Aynur'un tüm kazancını elinden alan, üstüne üstlük dayaklar atan, içkici, kumarbaz dostuyla karşılaştık. Kadının sırtından geçinen bu asalak adam ikimizi birlikte görünce aklına ne geldiyse artık çılgına döndü. Aynur'a hakaretler edip saldırınca kendimi tutamayıp buna bir kafa, sendeledi ama düşmedi. Arka cebinden uzun bir bıçak çıkartınca, bende emektar sustalımı çektim. Yüzlerce insanın ortasında bıçaklarla düello ediyorduk. Bıçağını karnıma doğru salladı bunun hamlesini savuşturup hızla sağ baldırına bıçağımı sapladım. Hayvanlar gibi böğürmeye başladı. Tam o anda Aynur "Kaç polis geliyor" dedi. Kalabalığı yararak hızla ilk sokağa dalıp kendimi gösterişli bir evin bahçesine attım. Polisler peşimde. Ben onları görüyorum ama onlar beni görmüyor.

- Yakalandın mı peki?

- Dur anlatacağım evlat bundan sonrası çok komik zaten.

Ağzı kurumuştu masadaki cam sürahiden, bardağa suyu doldurup kana kana içti.

- Polisler tam gidecekken evin köpeği havlamaya başladı. Meğer ben telaştan balkon çıkıntısının altındaki köpek kulübesine girmişim dev gibi bir kurt köpeği ortalığı ayağa kaldırdı. Gürültüyü ev sahibi ve polisler duyunca yakalandık tabiî ki.

- Vay be dayıcığım üzüldüm valla.

- Üzülme geçti o günler hem bana faydası bile oldu diyebilirim.

- Nasıl?

- Adam yaralamadan 1,5 yıl ceza aldım.

- Topkapı cezaevine attılar beni. Peki orada kimle tanıştım hadi bilin bakalım?

- Kimle tanıştın?

- Hemşerimizle yani Yılmaz Güney'le.

- Hadi ya! Gerçekten mi?

- Benim yalan söylediğimi duydun mu hiç evlat?

Doğruyu söylemek gerekirse duymamıştım, bu güzel insanın yalan-dolanla işi olmazdı, utanmıştım.

- Özür dilerim dayıcığım kusura bakma

- Önemli değil evlat keyfine bak.

- Peki Aynur'u bir daha gördün mü?

- Bu olanlardan sonra birbirimizi kaybettik. Cezaevinden çıktıktan sonra çalıştığı pavyona gittiğimde 6 ay önce dostuyla İzmir'e gittiğini söylediler. Ben de aramadım. İnsan ya kaderini eline alırmış ya da başkalarının çizdiği kadere razı olurmuş. O ikincisini tercih etmiş demek ki.

Sohbet bittiğinde dev şişedeki şarap ta bitmişti. Uzun bir köpek uluması duyuldu uzaklardan Erhan ve bana kalsa sabaha kadar sürerdi sohbetimiz ama sevgili dayımız bu yaşlı, mağrur ve erdemli insan çok yorulmuştu, uyuması ve tüm yılların yorgunluğunu atması gerekiyordu...

TOROS AZADYAN

Pakrat Estukyan

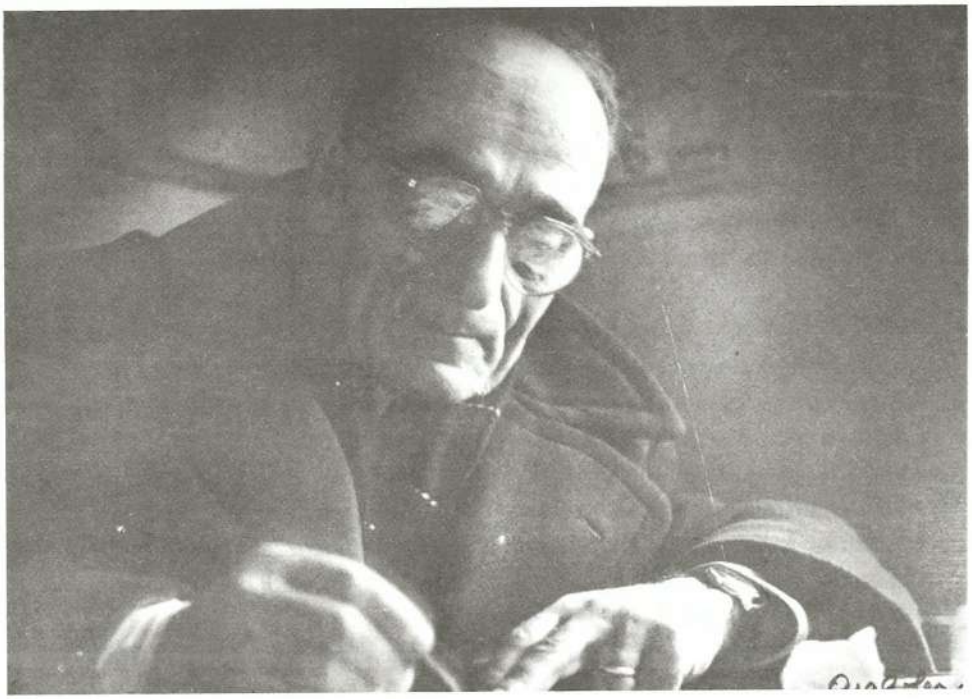

Ermeni Edebiyatının önemli araştırma ve biyografi yazarı Toros Azadyan 1895 yılında Eğin'in Abuçex köyünde doğdu. İlk öğrenimini köyünde, Naregyan okulunda alan Azadyan, daha sonra da Çemişgezek'teki yüksek okulu bitirdi. Ermeni edebiyatında "20'ler kuşağı" diye tanımlanan yazarın ilk edebi ürünleri şiir tarzındaydı ve "Ölümsüzlük Çeşmesi" adıyla, üç cilt halinde yayınlandı. Köy yaşamını betimleyen ve serbest vezinle yazıları ise 1930 yılında "Kırklıklar" adıyla çıktı. 1936'da ise gezi notları yayınlandı. Bir dönem "Asdğapert" (yıldız kalesi) adlı dergiyi yayınladı.

Toros Azadyan özellikle Ermeni dili ve kültürü alanındaki çalışmalarıyla, yazdığı biyografilerle ün kazandı. "Şair Misak Medzarents'in yaşamı ve eserleri", "Rahip Gomidas'ın yaşamı ve eserleri", "Rahip Gomidas'ın lirizmi" ve "Vosgi Arişin Dag", "Zabel ve Hrant Asadur" yirmili ve otuzlu yıllarda yayınladığı çalışmalardan bazıları.

1937'de ise Ermeni hanedanlıklarını tanıttığı çalışmasından sonra, bir dönem de Yedikule Ermeni Hastanesinin yıllıklarının, "Surp Pırgiç Salnameleri"nin editörlüğünü üstlendi.

İstanbul'un belli başlı kiliselerinin ve okullarının da tarihçesini yazan Toros Azadyan'ın bir de 18. Yüzyıl ozanlarından Sayat Nova'yı tanıtan bir broşürü bulunuyor.

İstanbul'da, Bezazyan okulunda öğretmenlik yapan Azadyan, bir dönem de İstanbul Ermeni Patrikhanesinde sekreter olarak çalıştı. "Kültür" adıyla bir de yayınevi kuran Azadyan 1955 yılında öldü.

Kasım 2011

KÜRT DİLİ VE EDEBİYATI

Boran BERDAN

Toplumlar kendini yaratır ve kendini yeniden yaratmayı sürdürerek var olurken, edebiyat toplumların gerçek ve yürekten tarihidir. Edebiyatı gelişmemiş toplumlarda, özgür bireylerin oluşumundan söz edemeyiz. Edebiyattan anlamayan bir toplum nicelleşmiş bir hayatın esiri olurken, yaşayan ölüler mezarlığında kötümserlik ve şiddet üretir ve dolayısıyla özgürlüğün barışın önünde en büyük engeldir. Bu nedenle edebiyat ile demokrasi arasında sıkı bir ilişki oluşur ve sanat ağacı da özgür bir ortamda gelişir. Bu anlamda anadil insanın biricik var oluş biçimidir.

Kendi dilimizi belirleseydik, sanırım hiç kimse acı çeken yok sayılan kelepçeli bir dili seçmek istemezdi. Asırlardır direnmiş ve bugünlere gelmiş Kürt diline zincir vurup yadsımak çağın gerekliliğine yenilmek demektir. Dil ve kültürün gelişimi demokrasi ve devlet olgusuyla ile sıkı bir ilişki içindedir. Dilsel etkileşimde dilin temel gerçekliğidir. Başkaldırı ve isyanlarla tarihin acı sayfalarında yerini alan Kürtlerin yazılı edebiyatının olmaması, okuryazar oranının düşüklüğü folklorunu ve sözlü edebiyatını zengin kılmıştır.

İlk Kürt gramerini 1787 yılında Roma'da İtalyanca olarak yayınlanmıştır. Yazarı da kayıp ülke Amadia da on sekiz yıl geçirmiş bir Katolik olan misyoner Maurızio Guerzoni dir.

Osmanlılar döneminde Kürt dili üzerine baskı olmadığı için az da olsa eğitim ve yazım olarak kullanılıyordu. Bu nedenle medreseler Kürtlerin gelişimine katkıda bulunmuştur. Birinci paylaşım savaşından sonra medreseler kapatılmak istenmiş, tek ulus, tek dil, tek bayrak, tek millet sloganıyla Avrupalılaşmak istenmiş, o dönemlerde Arap alfabesi ile yazılan Kürt klasikleri yasaklanmış okunması ve yazması zorlaşmış. Yeni dönemde ise çok şey yazılamadı, çünkü Kürt dili üzerine çok baskılar vardı. Şüphesiz dil konuşuldukça yazıldıkça gelişir.

İnsanın kendi diline ve kimliğine sahip çıkmasının yanı sıra, kendi değerlerinden farklı olanı tanımak da önemlidir, çünkü farklı olanı tanımak bilmek insanda eleştiri ruhunu geliştirirken kendine ötekini tanıdıktan sonra başka gözle bakmayı öğretir.

Kürt öykü sanatı 1920'lerde ortaya çıkıyor. 19.yy sonlarına doğru düz yazıda önemli gelişmeler görülüyor. Kürdistan adlı Kürtçe gazete bu dönemde ortaya çıkıyor. [1898-1902] Aslında Kürt dilinin ve öyküsünün gelişmesinde bu gazetenin etkisi çok büyük.

1925-1960 yıllarında Güney Kürdistan'da ki Hüseyin Arif'in yaptığı Kürtçe sanatsal öyküler [çiroki huneri Kürdi] öykü sanatı üzerine ilk ve en ciddi inceleme olmasına rağmen, 1930 yıllarının ortalarından günümüze kadar Sovyetler Birliği'nde yazılan öyküler Kürt edebiyatını oluşturmaktadır. Ereb Şemo onun Kürt Çoban –Şivane Kurd adlı romanı önemlidir.

Kürtçeye ilk öyküler 1940 yılında çevriliyor. Kürtçe öykünün yaratıcısı sayılan Cemil Saib'in [1887-1951] yazdığı "uykumda" adlı öyküsü ilk kez "Jivanaya" [yeniden diriliş] da daha sonra da "Jiyan" [yaşam] gazetesinde tefrika ediliyor.1967 yılından itibaren

bazı Kürtçe dergi ve gazetelerin çıkmasına izin verilirken;

"Birayi", [kardeşlik] "Ronahi", [aydınlık] "Rizgari", [kurtuluş] "Beyan", [şafak] 1975-1978 yılları arasında Kürt kültüründe bir gerileme yaşanıyor ve yazarlara aba altından sopa gösteriliyor.

Folklorik destanın derin özelliğini taşıyan Ehmede Xane 1651 yılında ünlü eseri "mem ü zin"i yaratarak Kürt edebiyatının temelini oluşturmuştur. Bunu 1707'de piramerd "merivan ın on iki atlısı" adlı eserinde geleneksel yaşamı ve savaş taktiğini dile getirmiştir. Rahim Gazi'nin "peşmerge" adlı eseri Kürt edebiyatının önemli bir roman örneğidir. Kürt dili ve edebiyatının iki büyük ana damarı besleyici olmuştur. Sovyet Kürtlerinin radyodaki çabaları ve 1932-1943 yılları arasında "hawarve roja nü" dergileri, 1943-1946 yılları arasında yayınlanmıştır. Celadet ve Kamuran Ali Bedirxan bu dergileri Şam ve Beyrut'ta çıkarıyorlardı. Kürt ve edebiyatı için bir okul bir alt yapı olurken, Kürt edebiyatı içinde bir köprü görevi üstleniyordu. Bu iki dergide çok sayıda öykü yayınlanırken Gedri Can ve Nurettin Zaza bu derginin iki önemli öykücüsüdür.

Birinci paylaşım savaşından sonra çoğunluğunu Yezidilerin oluşturduğu Kürtlerde Ermeni soykırımından paylarını almışlardır. Bolşevik devriminden sonra "rıya teze" adlı gazete ve "yerivane radyo" yayına başladı. O dönemdeki Türkiye'deki Kürtler büyük bir asimilasyon altında iken, onlar edebiyatın alt yapısını oluşturuyorlardı.

1946 Mahabat Kürt Cumhuriyeti döneminde birçok gazete çıkmıştır. Fakat uzun zamanlı olamamıştır. Hesen Gısılci, Rehime Gazi önemli isimlerdir. Kürdistan'ın işgali ve bölünmesiyle kültürel yaşamı etkilese de çekilen acılar yazılmak için kendini dayatacaktı. İlk Kürtçe öyküler 1940 yılında çevrilmeye başlıyordu. Her sanat eseri önemli tarihi belgedir. Bütün toplumlar tarihin içindedir ve isteseler de istemeseler de değişirler. O dönemki toplumsal yapının oluşturduğu her karakter ve olay örgüsü gerçekliğimizi belirler. Gerçeklik aslında gözle görülmeyendir, gözle görülmek istenmeyendir.

Edebiyat açımlandıkça kültürler birbirini besleyip büyüttükçe özgürlüğün ortaya çıktığı alan olur. Baskıcı ve yasakçı yönetimler karşısında insan zafer getiren özgürlük imgesine dönüşür ve böylelikle edebiyat bir özgürlük alanı açan tahakküm alanında kurtulan bir oluşun savunucusudur. Minör edebiyatın temelindeki farklı zenginlikler ve dile gelmeyen acılar tüm insanlığın ortak geleceğidir.

Evet, Türkiye bir halklar mezarlığı, asimile edilen halklar ve kültürlerin enkazıyla oluşan bir "cumhuriyet". Bugün Kürt edebiyatına, diline, kültürüne bakıldığında ödenen bedeller, çekilen acılar, ağlayan anaların ağıtları bu halkı bu kültürü bugünlere getirdi. Yaşanan acıları ve gerçekliği hepimiz biliyoruz. Toplumların hissizleşmesi ve manevi duyguların azalması tek tip kültür ve dil arzulanması felakettir. Edebiyat deyim yerindeyse, edebiyata uzun bir yolculuk, sonsuzluğun ortasında güzel insanlıksa yaratılan ve estetize edilen kültür ve uygarlık modernliğin tümü olduğuna göre, farklı kültür ve dillerin korunmasında, bütünleşmesinde olumlu ve etken rolünü sergilemek zorunluluğu yok mudur?

Terry Eagleton, George Gordon'la yaptığı bir konuşmada "İngiltere hasta. İngilizce edebiyatının onu kurtarması gerekiyor. Kanımca bizi eğlendirme ve eğitme görevini üstlenir ve devlet iyileştirir." Bizde Kürt ve Türk edebiyatının Türkiye'yi kurtarması dileğiyle...

11.12.2011

Kaynakça:
Antolojiya Çiroken Kurdi. Nudem Yayınları.
Ferhad Shakely. Modern Kürt Öykü Sanatı. Avesta Yayınları
Bazil Nikitin. Kürtler. Deng Yayınları.

KURDÎ DİLİ VE TARİHİ

Kurdi, Kürt dilinde bir bölümdür. Meda'nın Güney Doğusunda Gora tarafından derlenmiştir. Kürt dilinde şimdi de geçerlidir. Çoğul ekleri olarak kusurları (hataları) vardır. Med bölgesinde MÖ 9.yy da kullanıldığı ortaya çıkmaktadır. Eğer biz kurdi tarihini tanımak istiyorsak, bizden önceki dönemlerde MÖ 9 yüzyılı da bilmeliyiz. Kurdi ufak bir şiveyle konuşulmaktaydı. Varlıklı zengin bir kurdi dili yoktu. Sadece bu temelde şive Aliye aşiretinde kullanılıyordu. Bu boy(aşiret) Guti aşireti Lulu ve Kassiyili tarihçiler bu konuda incelemede bulunmuştur. Bu boy milattan

önce 3700 yılları içinde Zagros dağlarında ve bölgesinde Dicle'nin üst yerlerinde bu dil kullanılıyordu. Dicle bölgesinde Hurrî, Mintani, Nahrî, Urartu ve Mannaiyan, Van Gölü içinde çevresinde Urmiye (rozaiye) Habur, Van Gölü üçgenin içinde yaşamaktadır ve Ari yani Hint-dili topluluğunun soyudur.

Dilbilimci Gora tarafından araştırılan sonuçlar incelendiğinde, Guti, Lulu, Kassi, Med, Urartu, Nairi uygarlıklarında kullanılan dil ari miti alisine aittir. Kurdi tek parçadan oluşan kökeni Hurriyen diline aittir. Dilin kökeni tıpkı İndo-Avrupa dili gibidir. İndo-Avrupa gibi eski Persiya, Sogdini, Beluci ve kökünün bir bölümü de İran'a dayanmaktadır.

Kurdi dilinde kökeni Avrupa diline ait ekler vardır. Bunlar gibi 1) Köyleri boş koymak 2) Biz köyleri boşalttık. Bunun gibi bazı ekleri bölümleri değişmiş cümleler her dilde olduğu gibi bu dilde de mevcuttur. Ekler ön edat şeklinde değişmiştir. Kurdi dilinde 13 öneki, 25 yapım eki bulunur. Ön edata yardımcı olan çeken ve yapım ekleri bulunur.

1) İnsan ile dil arasındaki kelimeler zamanla kopmuştur. Bu kopmalar üçe ayrılır.

a) Kelimeler unsurlar içinde kopmaktadır. Başkaları tarafından söylemek, kelime yapım ve çekim eki kelimeler değişmektedir. Kolay basit ve yalın halini alır.

b) Kelimeler daha basit daha olgun duruma gelirler.

c) Koparılan kelimeler yalın halini alan kelimeler ve teki ile çekim eki alan kelimeler daha sade kelimeye dönüşür.

2) İnsanların yaşadığı bölgelerde konuşulan diller zamanla değişme, içinde kalmış bir takım farklılıklar göstermiştir. Kurdi dilinde bunun gibi özelliğe sahip kökeni eski bir dildir. Bulunduğu bölgenin en eski halkıdır yani kökeni çok eskiye dayanır. Prof. Tewfiğ Wehbi Kurdi dilini şu sıraya ayırmış.

a) Zaza
b) Goran
1) Hawrani
2) Zengene
3) Kakeyî
4) Bajelan
c) Lurkî
1) Mamesani
2) Kelhani
3) Feyli
4) Lakî
5) Baxtiyari
d) Kırmanci
1) Kırmanciya Başur (Güney)
a) Seneyi
b) Süleymani
c) Sarhani
d) Mukri
2) Kırmanciye Bakur (Kuzey)
a) Bahdinan
b) Hekari
c) Asthi
d) Bahtan
e) Beyazidi

3- Kelimeden analojiye, öteki sözcüklerden sözlere, bütün kelimeler köken olarak aynı sadece zamanla değişerek koparak farklı kelimeler oluşmuştur.

4- Dillerde kelimeler köken olarak aynıdır. Kopmuş kelimeler aslında aynı anlam ifade ediyor sadece çekim eki aldığında kökündeki değişim ile farklı kelimeye bürünüyor.

10.12.2011

KURDÎ ARVÎN

Kurdi navê zimanê kurda ye. Li gora hi rojhilat zana zimanê Meda, kurda ên nûha ye. An jîjî kêmasî, kurdiya nûha ji hîmê zimanê Meda tê. Netawa Med beri miladê di sadsalan nehan de derketine gada dîrokê. Hege em nasina kurdî ji vê berwarê bigirin, em karin ni hêsanî bibi jên ka heyîna ko em li kurdî hûr bûn, emê bibînin kadi kurdî de galek zarawa hene. Heyîna Van zarawayan hercend daxwiyaneke devlemendiya kurdî jî bi, bî me xwe didî pejirandin ko kurdî ne bitenê ji bingeheki, ji cend bingehan tê. Ev bingeh ji zarawoyên têval ka ji aliyê êl û eşîrên kurda têne

şiketexlin in, Ev êl û eşîr Gutî Lulu û kassiyî ne ko ji alêyê gelek, dîrok zanan ripînen kurda hatine pejirandin. Ev hersi êl beri mîladê 3700 an de, li hêla çiyayê zagrasê û li navçeyîn rajara rabara Dicle de dijiyan û ji bi zimanên xwe ve digi hejine Hurrî, mittani Nahri, Urartujî û Mannçiyan kol i hêla rajora rabara Dicle, li derdara gola wanê, urmiya (Rozaiye), di sêçika rabara Xabur, Diyala û ji ali nijadê xwe ve Ari ne.

Li gora lêholanên talî ko ji aliyê zimanzanan hati kirin zimanên aşîrên ari, anga Guti, Lulu, Hassi, Med, Urartu v Naîrî ji bingehên xwe, xwe radiği hênim zimanê hurrî mittaniye. Te vê yekê ko kurdî ji ali riginê xwe xwe radigihênî zimanê hurriyan. Zimanê gelên Ari ji layi ko tê zanîn, zimanekî İndo-Awryoi ye û bi persiya kevin, sagdinî, Beluci û paş tayi ra dikevi nav lige irani kod i nav şake zimanên İndo-İrani de cih digrî.

Li gel vê cihgirtina kurdî dinav zimane İndo-Awrupî ji tawangbariya we te, Tawangbariya kurdî bi xwe guhertina dawîneyên wüşêyan diyor dibin.

Herweki: 1- Wi gundi vala kirin 2- Gundekî me vala kirin. Layi ko tê dîtîn navê gund di hevaha yahemîn de dawineye (i) sitandiye. Di hevala dûyemîn de dawineya (i) bi dewineya, (eh) ra hatiya bihorinin. Dawineya (eh) yek hejmariyê û ne bi naw kirinê diyar dikî. Dawinneya (i) ji nêrbûyane wûşeye gund diyar diki. lewma dawineye (i) di hevala yekemin de nawê gund tawandiya. Bi gotineke dinıhin kurdî layi xwe naminin, Li gora rawşa têde, xwe diguherenin. Binyada wûşêyen kurdî servekeran an dawineyan disilênin. Bi ve sitandina servekar an dawineya ev binyad texlit û romanên xve diguherênin. Ji van pêşgir û paşgira disitênin. Bi sitandina van pêşkir û paşgiran ev wûşe ronan an ji awayin xure diguherênin. Di kurdî 13 pêşgir, 25 pâşgir hene. Bi arikariya van lêkên pêşgir o paşkiran wûşyên kurdî didamazerin. Hin ji van wuşa di rawşina de dengên xwe bi dengine din ra diguherenin an ji hin wûşê xwe ji bini duguheremin.

Di warê dewlemendkirina ziman ji aliyê wûşeya girêdayi rêzihina ye. Dive em van rêzihan di aferendina de her tim li ber çaven xwe bigirin.

1) Minav bi hêmanê zimanê twe wûşeya radikişêni. Ev rakişendin divegetin se bira.

a) Bi hemanê ka beri nûha di ber destê me de heyi, wûşe tene rakişin. Bi gotineke din, wûşe bi pêşgir û paşgirên ziman û wûşeyen hesan dirakişin .

b) Bi wûşeyên hanühaıyan hesan. Wüşeyan yekbüyi wüşe li dar dibin.

c) Rakişena wûşeya, yekbüyina wüşeya an jî hakişan û yekbüyin bi hevre dibine sedema çekirina wûşeya

2) Minav jî nawaya te de, jî komnetevekan an jî jî zazawêyan di yê ziman wûşe tene guhez-tina zimane gişti . Di kurdi gelek zarowa hene. Di pewistiye de ger wûşe ji dela ji zamanine din bi gerz bene standin. Dema ko yên yekî hebini çima jî zimanine din wûşe bene sitandin. Li gora Prof Tewfiğ Wehbi zarawên kurdî;

a) Zaza

b) Goran

1) Hawremi
2) Zengene
3) Kaleyi
4) Bajelan

c) Lurki

1) Mamesani
2) Kelhanî
3) Feylî
4) Lakî
5) Baxtiyarî

d) Kırmanci

1) Kırmanciya başur
   - Seneyî
   - Suleymani
   - Sarhani
   - Mukrî

2) Kırmanciya bakur
   - Bahdinan
   - Hekari
   - Asthî
   - Bahtan
   - Beyazidî

3- Kelimeden analojiye, öteki sözcüklerden sözlere, bütün kelimeler köken olarak aynı sadece zamanla değişerek koparak farklı kelimeler oluşmuştur.

4- Dillerde kelimeler köken olarak aynıdır. Kopmuş kelimeler aslında aynı anlam ifade ediyor sadece çekim eki aldığında kökündeki değişim ile farklı kelimeye bürünüyor.

10.12.2011

Karikatür: Mehmet BOĞATEKİN

ZAROKÊN ŞER

Songül ATSIZ

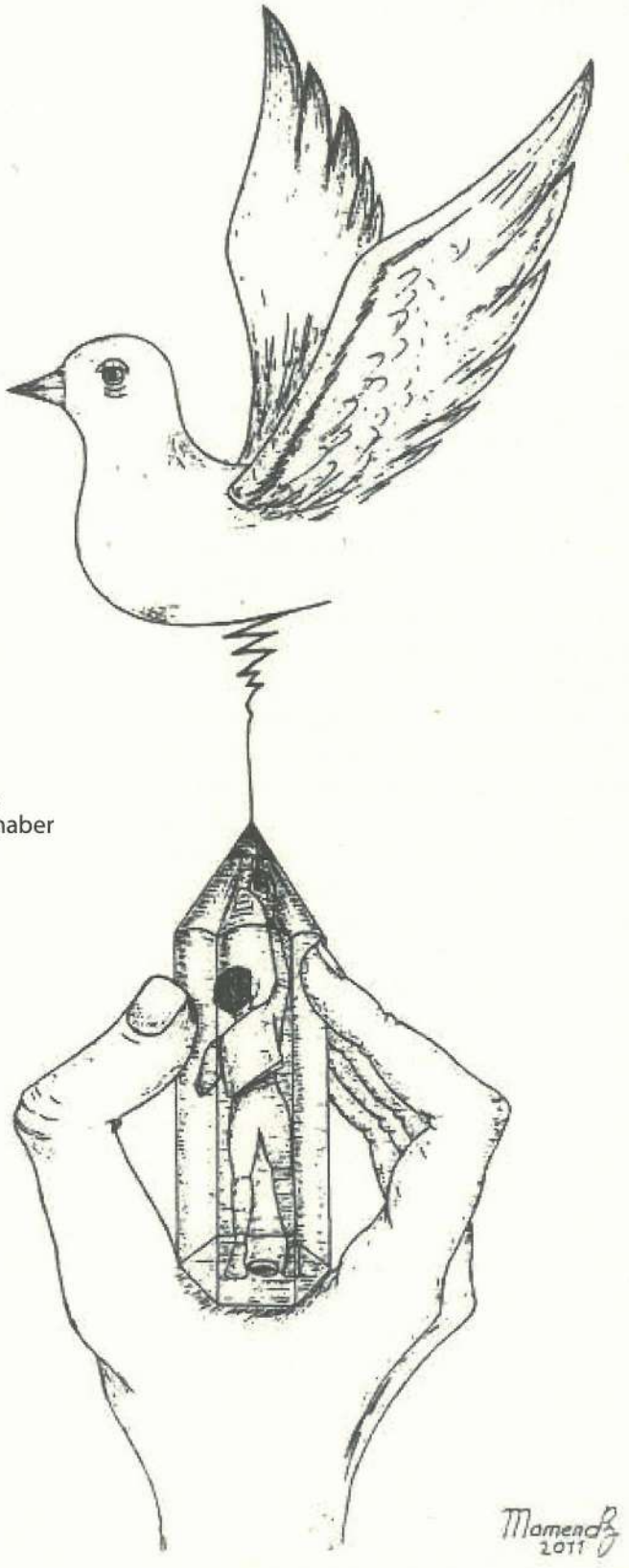

Ger rojek ez biçim rêyık dur
Yan jî jiyanek be nî
Lê ezê her tim wek rojekî vegerim
Axa te
Ezê te bifikirim,
Ez zarubüm tû welatê rojêyî
Pexwas mabun zarokên te yî şer
Cemidî bu dilê wan, xwe li nav
Welatê rojê dîtibün…
Ger rojek ez tûnebim
Lê disa ezê te fikirim
Lî kalanên te bigerim,
Zarokên te yê pêxwas hembêz bikim….
Ger rojeki ez hunda bibim li bajarên penaber
Yan jî bî hesiren newalên te bixenigim
Ezê disa te bifikirim
Wek welate ki azad
Wek malen wan li ser baske
Çuheki sipi…

"Dinini... kitabını... iyi tanı!..." yazı dizisine gelen eleştiri

Süleyman KAYĞAZ

Bu dosya bölümünüzü ilk olarak abone olduğum 57. ve sonrasında 58. sayılarınızda okuma fırsatı buldum. Ancak beklenti olarak daha nesnel bir tavır beklerken tamamıyla öznel kendi inançsızlığı (ateizm, materyalizm...) çerçevesinde bir bakış (sızlık) görerek hayal kırıklığına uğradım. Hâlbuki inanılmayan bir kitap dahi olsa eleştiri belirli kaideler etrafında yapılmalı ve olumsuzlukların olduğu gibi olumlu yanlarında ortaya konulması gerekiyordu. Ancak dosya sanki bir eğlence ve dalga olsun diye yazılmış gibi hatta gibisi fazla öyle olmuş. Bir din bilimci ya da bir Hıristiyan değilim ama okuduğunu bu yazı dosyasını yazandan çok daha iyi anladığını iddia eden biri olarak sizin çarpıttığınız ve girift hale getirdiğiniz konuları biraz açmak istiyorum. Öncelikle bir örneği genişçe verip diğer birkaç örneğe kısaca değinmek istiyorum.

1) 58. dosya yazınız "Sezar'ın hakkı Sezar'a..." İncil ayetleri ile başlıyor. Genel bir kabul neticesidir ki Hz. İsa(a.s.)'nın "Sezar'ın hakkı Sezar'a Tanrının hakkı Tanrıya" sözü laiklik kavramı çerçevesinde görülmüştür. Yani siyasetle dinin ayrılması ya da ayrılığının farkına varılması gerekliliğine bu sözlerle tarihi bir gerçeklik kazandırılmıştır. Ancak bu sözün mahiyetini cımbızlama yapmadan önceki ve sonraki söylenenleri de okuyarak kavrayacak olursak şimdiye değin kabul edilen çıkarımdan çok daha farklı hatta tamamen tezat bir anlam sağlamış olacağız. İncil'in Matta 22 bölümünün 17, 18, 19, 20 ve 21. Ayetleri bu konunun geçtiği yerlerdir. (İncil Kitab-Mukaddes Şirketi 2001 baskısı)

Ferisiler (Hz. İsa (a.s.) döneminde dindar bir Yahudi mezhebi. Bu mezhep Kutsal Yasaya ve yüzyıllar boyu yasaya dayandırılan dinsel kurallara sıkı sıkıya bağlıydı) sordu:

" Peki, söyle bize sence Sezar'a vergi vermek Kutsal Yasaya uygun mu değil mi?

İsa onların kötü niyetlerini bildiğinden "Ey ikiyüzlüler" dedi. Beni neden deniyorsunuz. Vergi öderken kullandığınız parayı gösterin bana. Ona bir dinar getirdiler.

İsa "Bu resim bu yazı kimin" diye sordu

Sezar'ın dediler.

O zaman İsa "Öyleyse Sezar'ın hakkını Sezar'a Tanrının hakkını Tanrıya verin dedi".

Burada en dikkat çekici nokta Hz. İsa (a.s.)'nın soru karşısında Ferisiler'e "Ey ikiyüzlüler" diye seslenmesidir. Cevap verirken de kullandıkları paraya işaret ederek bu resim kimin demesi yani siz kimin boyunduruğu altında yaşıyorsunuz demesidir. Yani kimin hegemonyasını kabul ediyorsanız ona hakkını verin demiştir.

Hâlbuki sizin yazınız bu olayı "dinin henüz kıvamına gelmediği...(sf 44)" gibi çok sığ bir argümanla açıklamaya çalışılmıştır. Ve oradan kapitalizm/emperyalizm bağlamına getirmişsiniz konuyu evet Marx da dini afyon olarak belirtiyor ama afyonlaştırılmış dini yoksa özüyle bizatihi dini değil, en azından bu konuyu derinlemesine işlemiyor. Yani vardığınız birinci saçma sonucu ikinci yanlış algılanmış doğru bir sonuçla destekleme garabetine düşüyor ve karmakarışık bir birlikte(siz) lik oluşturmaya çalışıyorsunuz.

2) "Ölülerin değil de dirilerin Tanrısı olma..." (sf 45) hakikati öyle bir şekilde tevil ediliyor ki evlere şenlik. Yorumunuz aynen şöyle "Ben İbrahim'in Tanrısı İshak'ın Tanrısı... şeklindeki yaklaşım da olan tezadın ispatıdır. Çünkü bir yandan Rab in ölmüş olanların Tanrısı değil ama yine ölmüş olan İbrahim'in, İshak'ın, Yakup'un tanrısıyım denir".

Bu nasıl bir tezat görme anlayışıdır. Ölülerin değil de dirilerin tanrısı olma hakikati yaratılmışa

Yaradanının her an onunla olduğu ve sorumlulukların ancak diriler için olduğu gerçeğini hatırlatma babındadır. İbrahim ishak... hatırlatması ise ilahi mesajın sürekliliğine vurgu yapar. Ama siz bu iki olgudan öyle çarpık bir yorum çıkartmaya çalışıyorsunuz ki bilmem kendiniz nasıl tatmin oluyorsunuz.

3) Ya da "Düşmanına bile iyi davranıyor gösterisi..." (sf 47) gibi cümleleriniz jargonunuzun vülger olduğunu gösteriyor ve amacınızın hakikatleri bulma değil de alay olduğunu ortaya çıkarıyor.

4) "Sen Mesih değil misin? Haydi, kendini de bizi de kurtar şeklinde küfür etti" İnci ayetindeki küfür kelimesine takılıp "Bunun neresi küfür..." gibi gereksiz bir eleştiri yöneltiyorsunuz. Hâlbuki buradaki küfür bir suçlunun inançsızlığı ve bulunduğu halin zorluğu dolayısıyla yanında birilerinin saygı gösterdiği kişiye olan hakaretinin bir ifadesidir.

5) Bir de "kerametli" gibi tırnak içi sıfatlarınız var ki bana "sözde" ermeni soykırımını hatırlattı. Bilirsiniz her seferinde böyle bir şerh ile konuşulur Türkiye medyası ve siyasetinde. Ne kadar da benziyorsunuz değil mi?.

6) "...inanç ile süslenmiş bir hikâyedir...". Alın işte yine benzer bir tavır. Siz herhalde kendinizce yargıladığınız dinin ve kitabın bir inanç bütünü olduğunu unutuyorsunuz. Ve dolayısıyla arada kendinize böyle hatırlatmaları zorunlu görüyorsunuz. Din inançtır sizin anlayacağınız anlamda sınanmaz ancak saygı duyar geçer gidersiniz.

7) "...kendi nezdine kaldırmıştır...göğe çıkabilen insan tarihçesi insanın uçan aletler yapıp...Gerisi işin masalıdır."(sf 51). Genel olarak sol literatürde bilimle ilgili temkinli yaklaşımlar vardır çünkü biliriz ki var olan bilim burjuva bilimidir ve manipüle edilmişliği bir hakikattir. E o zaman sizin bir anda bu siyantik bakışınız nereden ortaya çıkıyor. İşinize gelen bilimsel gerçekleri mi alıyorsunuz. Evet göğe çıkılmıştır bu hakikat ama bu her şeyin sonu ya da başka bir çıkışın mümkünsüzlüğünü mü kanıtlar?.

8) Ya da "başlangıçta söz vardı..." İncil ayetini hemen büyük patlama teorisi örnekliği ile yıkmanız!. Öncelikle söz kelimesi hemen niye konuşulan kelime anlamında aldığınızı yargılamanız gerekir. Değil midir ki Kuran-ı Kerim deki ayet kavramı anlam olarak kesin delil iken algılayış olarak Allah'ı hatırlatan her şey anlamındadır ve bu nedenle dünyanın yaratılması fezanın var edilmesi de Allahın bir ayetidir. Dolayısıyla İncil dilinde de söz pekâlâ her şeyin başlangıcı olarak tanıtılabilir.

Daha tartışılacak o kadar bölüm var ki başta size eleştiri olarak yaptığım olumluları da görme hakikatini ben de yapamıyorum ya da belki de gerçekten yapamıyorum çünkü yazınızın olumlu bir tarafı yok.

Ve size şunu hatırlatmak isterim ki solun, sosyalist ve komünist yönlenmenin tarafgirliği sizin gibi her şeye öncelikle yerel kültürü ve kültü yıkma ile başlanması gerektiğini ve bunların mutlak kötü ve yanlış oluğunu düşünen kişiler sayesinde hep marjinal kalacaktır ve bu yanlış tanıtımınız dolayısıyla da özellikle ekonomi konusunda Marx, Engels vb. okuması gereken kitleleri de soğutmuş olacaksınız. Sizin yapabileceğiniz tek şey "Çarpıklığın Estetiği" olacaktır. Hoşça Kalın

Eleştiriye verilen yanıt

Okuyucumuz Güney 57. ve 58. Sayılarında yayınlanan Din Dosyamızla ilgili bir dizi eleştiride bulunmuştur. Getirdiği eleştiriyi olduğu gibi yayınlıyoruz. Okuyucumuzun eleştiri yazısında hemfikir olmadığımız noktalarda görüşlerimizi yazmayı ve birlikte yayınlamayı da gerekli gördük.

Okuyucumuzun yeni abone olması bizi sevindiren bir durumdur. Aynı şekilde okuduklarında hemfikir olmadığı konularda oturup yazması, eleştirilerini getirmesini de gayet olumlu buluyoruz. Okuyucumuza 57. sayısından önceki ve bundan sonra yayınlanacak dosyaları da inceleyip tavır takınmasını öneriyoruz. Biz her konuda bu arada – mutlak bilgi –ne de olsa Allahın kelamı- olma iddiasındaki din üzerine de tartışılması gerektiğini düşünüyoruz.Tartışmada, herkesin kendi „doğruları" nı sorgulaması açısından büyük yarar olduğu görüşündeyiz.

Şimdi geçelim okuyucumuzun getirdiği eleştirilere:

Okuyucumuz, okuduklarından bekleneni bulamamış. Beklediği objektif bir tavırmış ve fakat *„öznel kendi inançsızlığı (ateizm, materyalizm..) çerçevesinde bir bakış(sızlık) görerek hayal kırıklığına"* uğramış.

Biz de hemen bu genel değerlendirmeye genel bir cevap verelim: Evet bizler ateist ve materyalistiz. Ve bunu „Din Dosyası" na başlarken açıkça ortaya koyduk. Evet eğer „objektif"likten anlaşılan „tarafsızlık" ise ,biz „objektif" değiliz. Biz taraflıyız. Ezilenlerin , sömürülenlerin tarafında, ezenlerin ,sömürenlerin karşısındayız. Böyle bir dünya görüşüne sahibiz. Bizim objektiflikten anladığımız „yansızlık" „tarafsızlık" değil, bu sınıflara bölünmüş toplumda büyük bir yalandır aslında. Sosyal bilimlerde -dinin incelenmesi de bu alana girer- tarafsızlık anlamında objektiflik yalandır. Her sosyal bilim sınıflı toplumda bir sınıfın – egemen sınıfın damgasını taşır. Sömürücü toplumlarda bu sınıflar sömürücü sınıflardır. Sömürücü sınıflar kendi sömürücü sınıflarının egemenliklerini sonsuza dek uzatmaya yönelik „sosyal bilim" lerini, tarafsız bilim olarak sunarlar. Yalandır bu. Biz açıkça taraf olduğumuzu ilan ederek, bu sahte maskeyi yırtıyoruz. Objektiften anlaşılan sorunların bütün yanları ile ortaya konması ise, evet bizim dine yaklaşımımız da, din kitaplarına yaklaşımımız da gayet objektiftir. Bu objektiflik, taraflılıkla, ateizmle çelişmez. Tam tersine bizim ateizmimiz, ateist bakış açısı ile dine -bütün dinlere- yaklaşımımız; aslında dine – bütün dinlere- objektif bakmanın ön şartıdır. Dine, imanlı yaklaşım dine objektif yaklaşmanın engelidir.

En kısa açıklamasıyla tanrının varlığını kabullenmediğimiz için ateist, maddeyi çıkış noktası aldığımız için de materyalistiz. Maddeyi hareket içinde kavradığımız için diyalektik materyalistiz. Doğaüstü güçlere inanmak, iman temelinde hareket etmek bizce yanlıştır. İnsanı insan yapanın onun emek üretkenliği olduğunu kabul ederiz. Yani yaratıcı aranacak ise, bunun insanın emek üretkenliğinde yattığını söyler, yaratıcının emekçilerin kendisi olduğunu savunuruz. Din araştırmamızdaki esas amacımız dinin ve kitaplarının iyi tanınmasıdır. 2008 de başlattığımız bu inceleme ile ilgili amacımızın ne olduğu konusunda şunları söylemiştik:

"Asırlardır din üzerine çok şeyler söylendi, yazıldı. Hala yazılıyor ve daha çok şeyler yazılacak. Biz bu yazımızda din sorununu Marksist açıdan irdelemeye çalışacağız.

Yeryüzündeki tüm kötülüklerin gerçek suçlusu sömürü sistemleri olduğu halde, bunun büyük çoğunluk tarafından fark edilmemesi işlevini de gören "ruhsuz dünyanın ruhu" „halkın afyonu" (K. Marçı) olan din, çeşitli biçimleriyle emekçilerin hayatını önemli ölçüde belirliyor.

Sınıf çelişmelerinin üstü hep aynı teraneler ile örtülmektedir. Bu örtü ve sis perdesi bugüne duyulan güvensizliğinin esas sebepleri üzerine gidileceğine din aracılığı ile yarınlara havale edilmektedir. Yarınlardan da „öbür dünya"ya.. Ekmeğe aşa ihtiyaç duyanlara „din afyonu" sunulmaktadır. Gerçek dünyanın emekçiler için çekilmez hayatı bu afyonla çekilir hale gelmektedir.

Bugün mutlu ve huzurlu olmayan milyonların harekete geçmemesi için, din bir yandan tam bir pasifize ve yatıştırma rolü oynamaktadır.

Bu yazımızda yapmak istediğimiz Tanrı ve Dini açıklamaktır. Amaç Tanrı ve Din konusunu Marksist bir yaklaşımla irdelemek günümüze uygun bir anahtar ortaya çıkarmaktır. Aynı zamanda sunduğumuz bu taslak aracılığı ile bölük pörçük bilgileri birleştirmek, bütünlük içinde elle tutulur hale getirmektir. Devrim için uğraşanların eline „halkın afyonu" ile de ideolojik olarak uğraşabilecek bir silah verebilmektir. " (Güney, sayı 45, s. 29, Din Bölüm 1)

Bu amaç doğrultusunda 15 bölüm yayınladık.

Okuyucumuz devamla *"Halbuki inanılmayan bir kitap dahi olsa eleştiri belirli kaideler etrafında yapılmalı ve olumsuzlukların olduğu gibi olumlu yanların da ortaya konulması gerekiyordu"*, diyor. Aslında yaptığımız din kitaplarında söylenenlerin birebir tanıtılmasıdır öncelikle. Çünki biliyoruz ki, bir çok dini bütün insan da bu kitaplarda yazanı doğru dürüst okumamıştır. Kitaplarını bütünlüğü içinde tanımamaktadır. Bizce din ağusunun en iyi panzehiri din kitaplarının, en başta da her dinin temel dayanağı kutsal temel kitabının birinci elden okunmasıdır. Bu yüzden "olumlu yanların da ortaya" konmaması gibi bir şey söz konusu değildir. Kitaplarda ne yazıyorsa onu birebir alıntılarla aktarıyoruz araştırmamızda. Tabii orada durmuyor, kendi yorumumuzu ekliyor, çelişmelere, saçmalıklara dikkat çekiyoruz. Bu da bizim en

tabii demokratik hakkımızdır. Bu yorumlara eleştiri getirip, bunların doğru olmadığı söylenebilir, bunun üzerine somut tartışmaya açığız. Getirilen "olumlu yanların" ortaya konmadığı genel eleştirisi haksız bir eleştiridir.

Okuyucumuz devamla; *"Ancak dosya sanki bir eğlence ve dalga olsun diye yazılmış gibi hatta gibisi fazla öyle olmuş. Bir din bilimci ya da bir Hıristiyan değilim ama okuduğunu bu yazı dosyasını yazandan çok daha iyi anladığını iddia eden biri olarak sizin çarpıttığınız ve girift hale getirdiğiniz konuları biraz açmak istiyorum"* diyor. Böyle bir genellemeyi kendimize yapılmış haksızlık olarak değerlendiriyoruz. Derdimiz herhangi bir din ile dalga geçmek değildir. Eğer bir inancın/dinin temel kitaplarında savunulan görüşler bunu gerektiriyorsa, bundan da geri kalmayız. Şimdi soyuttan somuta geçelim ve okuyucumuzun çarpıtma olarak değerlendirdiği bir konuyu aktaralım.

Okuyucumuz *" 58. dosya yazınız "Sezar'ın hakkı Sezar'a..." İncil ayetleri ile başlıyor. Genel bir kabul neticesidir ki Hz. İsa(a.s.)'nın "Sezar'ın hakkı Sezar'a Tanrının hakkı Tanrıya" sözü laiklik kavramı çerçevesinde görülmüştür. Yani siyasetle dinin ayrılması ya da ayrılığının farkına varılması gerekliliğine bu sözlerle tarihi bir gerçeklik kazandırılmıştır"* diyor. Buradan laiklik sonucu çıkarmak zorlamanın ötesinde bir durum.

Biz Güney sayı 58'de Luka İncil'ini incelediğimiz yerde " Sezar'ın Hakkı Sezar'a arabaşlığını ikinci kez ele almış durumdayız. Yani önceki bölümlerde üzerinde durduğumuz için burada sayı 58 s. 44 de kısa geçiyoruz. Güney sayı 55/Din Bölüm 11 de yazdıklarımız şunlar:

"Incil'de yazılanlar,

„Hirodes yanlılarıyla birlikte gönderdikleri kendi öğrencileri İsa'ya gelip, "Öğretmenimiz" dediler, "Senin dürüst biri olduğunu, Tanrı yolunu dürüstçe öğrettiğini, kimseyi kayırmadığını biliyoruz. Çünkü insanlar arasında ayrım yapmazsın... Peki, söyle bize, sence Sezar'a vergi vermek Kutsal Yasa'ya uygun mu, değil mi?"... İsa onların kötü niyetlerini bildiğinden, "Ey ikiyüzlüler!" dedi. "Beni neden deniyorsunuz?.. Vergi öderken kullandığınız parayı gösterin bana!" O'na bir dinar getirdiler... İsa, "Bu resim, bu yazı kimin?" diye sordu... "Sezar'ın" dediler. O zaman İsa, "Öyleyse Sezar'ın hakkını Sezar'a, Tanrı'nın hakkını Tanrı'ya verin" dedi." (Mat.22: 16-21)

Buradaki „dürüstlük" gösterisi bir tuzağa düşmemenin uyanıklığı olarak karşımıza çıkamaktadır. İsa, kimseyi „kayırmıyan", haksızlığa karşı olan biri olarak gösterilse de, vergiden bıkmış, Sezar'ın/Roma'nın işgali altında tarumar edilmiş bir toplumun dayatmalar karşısında zoraki toplanan vergileri haklı göstermek hiç te dürüstlük sayılmaz. Burada söylenen meşhur „Sezar'ın hakkı Sezar'a" aslında haksızlığın bir örneğidir. Tarihi olarak başka alanları işgal edenler kendi para birimlerini/ekonomi yasalarını birlikte dayatmışlardır. Bu dayatmanın beraberinde getirdiği kullanılan para biriminin Roma Imparatorluğunun para birimi olması ve Roma'da kim iktidardaysa para biriminde O'nun resminin olması tarihi bilenler açısından hiç te acayip bir durum değildir. Acayip olan soruyu soranlara „ikiyüzlü" yakıştırması yapanların kendi ikiyüzlülükleridir. Vergi toplayıcıları hakkında neler söylendiğini önceden aktarmıştık. Burada „tanrının hakkını tanrıya verin" önermesi incir yaprağı gibi duruyor." (G. sayı 55, sayfa 46)

Buradan laiklik sonucunu çıkarma becerisi gösteren okuyucumuz bizi alıntı cımbızlamakla da suçlamaktadır. Şimdi burada cımbızlama nerede, bahsi geçen yeri olduğu gibi aktarmışız. Zaten şimdiye kadar yayınlananları inceleyen biri içinde art niyet barındırmıyorsa, böyle bir suçlamanın haksız ve yersiz suçlama olduğunu teslim etmek zorundadır. Sorunların bütünlük içinde anlaşılması ve kavranması için gerekli itinayı gösterdik, gösteriyoruz. Sıkıcı ve uzun olsa bile orijinal metinlerden alıntıları bağından koparmamaya gerekli özeni gösterdiğimizi söyleyebiliriz.

Okuyucumuzun devamla, yukarda Incil'den yaptığımız alıntıyı yorumlarken vardığı diğer bir sonuç ta şu: *" Hz. İsa (a.s.)'nın soru karşısında Ferisiler'e "Ey ikiyüzlüler" diye seslenmesidir. Cevap verirken de kullandıkları paraya işaret ederek bu resim kimin demesi yani siz kimin boyunduruğu altında yaşıyorsunuz demesidir. Yani kimin hegemonyasını kabul ediyorsanız ona hakkını verin demiştir."* İşte zurnanın zırt dediği yer de burasıdır. Burada açıkça sömürgeci bir egemenlik kutsanmakta, onun „hakkı"ndan söz edilmekte, halktan vergi vermesi istenmektedir. Anlaşılmasını istediğimiz de budur, bunu da açık cümlelerle ifade etmiş durumdayız. Bizim sayı 58 de söylediklerimiz 55 de söylediklerimize ektir. Bu bağlamda okuyucumuzun getirdiği eleştiriyi yanlış eleştiri olarak

rededi yoruz.

Okuyucumuz devamla *„Marçı da dini afyon olarak belirtiyor ama afyonlaştırılmış dini yoksa özüyle bizatihi dini değil, en azından bu konuyu derinlemesine işlemiyor."* Marx ve Engels tek tek dinleri derinlemesine incelememiştir, ama sorun ile ilgili Marksist yaklaşımın temelini atmış ve okurumuzun iddiasının tersine „bizatihi" dini karşısına almıştır. Anti-Dühring, Doğanın Diyalektiği bizzat idealist felsefenin karşısına diyalektik materyalist felsefeyi koymuş en basiti „Adem ile Havva"dan geldiğimiz düşüncesine, tanrı ve yaratılış düşüncesine C. Darwin'den sonra en büyük darbeyi vurmuştur.

Okurumuz devamla; *„Bu nasıl bir tezat görme anlayışıdır. Ölülerin değil de dirilerin tanrısı olma hakikati yaratılmışa Yaradanının her an onunla olduğu ve sorumlulukların ancak diriler için olduğu gerçeğini hatırlatma babındadır. İbrahim Ishak... hatırlatması ise ilahi mesajın sürekliliğine vurgu yapar. Ama siz bu iki olgudan öyle çarpık bir yorum çıkartmaya çalışıyorsunuz ki bilmem kendiniz nasıl tatmin oluyorsunuz".*

Şimdi okurumuz aktardığımız yerde ne söylemek istiyor? Sorunun tartışıldığı yerde bahsi geçen "ölü" şahsiyetlerin yaşıyor olduğunu mu iddia ediyor? Bugüne uyarlarsan bu şahsiyetlerin hala yaşadığını mı kabul etmemiz lazım? Elbette okurumuz da çok iyi bilir ki, din ve inanç ölmüş olanlar için hiçbir anlam ifade etmez! İnanmak ancak beyin denen organının çalışır vaziyette iken kavramadığı sorunları da doğaüstü güçlere dayanarak açıklama çabasıdır. Okurumuz bize ölmüş olan misyonerlerin hala yaşıyor olduğunu kabulllenmemizi- inanmamızı- bizden istiyorsa, biz bu olmayacak duaya amin diyemeyiz! Eğer okurumuz "ilahi mesajın" sürekliliğine inanıyorsa, bu O'nun kendi sorunudur, bizim derdimiz ilahi mesajların karın doyurmadığını vaaz etmeye devamdır. Bu sorunu ele aldığımız bölümde söylediklerimiz aynen şöyleydi. Anlaşılması için tekrar aktarıyoruz:

"İncil'de yazılanlar,

„Ölümden sonra diriliş olmadığını söyleyen Sadukiler, aynı gün İsa'ya gelip şunu sordular: "Öğretmenimiz, Musa şöyle buyurmuştur: 'Eğer bir adam çocuk sahibi olmadan ölürse, kardeşi onun karısını alsın, soyunu sürdürsün.'.. Aramızda yedi kardeş vardı. İlki evlendi ve öldü. Çocuğu olmadığından karısını kardeşine bıraktı...İkincisi, üçüncüsü, yedincisine kadar hepsine aynı şey oldu... Hepsinden sonra kadın da öldü... Buna göre diriliş günü kadın bu yedi kardeşten hangisinin karısı olacak? Çünkü hepsi de onunla evlendi."... İsa onlara, "Siz Kutsal Yazılar'ı ve Tanrı'nın gücünü bilmediğiniz için yanılıyorsunuz" diye karşılık verdi... "Dirilişten sonra insanlar ne evlenir, ne de evlendirilir, gökteki melekler gibidirler... Ölülerin dirilmesi konusuna gelince, Tanrı'nın size bildirdiği şu sözü okumadınız mı?.. 'Ben İbrahim'in Tanrısı, İshak'ın Tanrısı ve Yakup'un Tanrısı'yım' diyor. Tanrı ölülerin değil, dirilerin Tanrısı'dır." (Mat.22: 23-32)

İsa ve İncil yazarları burada yine soruya doğrudan cevap vermekten kaçınıyor. Günümüze kadar gelmiş olan Musa geleneği anda yaşadığımız toplumda da feodal ilişkilerin etkin olduğu bölgelerde berdel/töre olarak hâlâ yaşatılmakta, dizilere bile konu olmaktadır. Soruyu soranın zorlamasından bağımsız olarak insanlara salık verilen "yeniden diriliş" te hep "daha mutlu" ve "zengin" bir yaşam değil mi? O vaat edilen "mutlu" yeniden yaşamda eğer insanlar evlenmeyeceklerse, cinsel sorunlarını nasıl çözecekler? Kadın hangisi için hesap verecek? Yoksa kadın lanetlenip cehenneme, erkek cennete mi gönderilecek? Cennette İslamda erkekler için "huri"ler sunulmakta. İsa ve İncil insanların gökteki melekler gibi olacağını söylemekte. Melekler ne yer, ne içer, ne giyer, erkek mi kadın mı? Cinsel sorunu var mı, yok mu? vs. vb. sorular tüm din kitaplarında cevapsızdır. Bir nevi, İsa'nın sorudan kaçtığı gibi hayatın gerçeklerinden kaçıştır bu. Fantazilerle beyin yıkamadır.

Eğer yukarda alıntıladığımız gibi *"Tanrı ölülerin değil, dirilerin Tanrısı'dır."* dersek, nerde kalıyor O'nun egemenliği. Hani O „yerin göğün, herşeyin egemeni, tanrısıydı"? Musa peygamber firavunların *„ölümden sonraki yaşamı"nı* reddettiği için bu bağlamda İsa peygamberden daha tutarlı bir konumdadır. Tanrı dirilerin tanrısıysa, ölüler bir çeşit melek olacaksa o zaman melekler kimin egemenliği altındadır? Onların tanrısı yok mu? İncil yazarlarına göre tanrı *'Ben İbrahim'in Tanrısı, İshak'ın Tanrısı ve Yakup'un Tanrısı'yım' diyor"* muş. Bahsi geçen Yahudi soyunun bu önderleri İsa'nın yaşadığı dönemde ve İncil'in yazıldığı zamanda diriler miydi? Yazılanlar doğruysa, onlar bizim bildiğimiz kadarıyla İsa'nın doğumundan en azından 1500 yıl önceleri ölmüştü. Belirsizlik ve tutarsızlık

burada İsa ve İncil'in nitelikleri." (Din Bölüm 11)

Yani biz sorunu tek bir yan ile ele almamış, soruna çok yanlı yaklaşmaya çalışmışız. Ve çok yanlı sorgulandığında kutsal kitaplarda savunanlardaki çelişmeler, evet saçmalıklar açıkça ortaya çıkmaktadır. Bizim yaptığımız bunu göstermektir.

Okurumuz devamla; *"Ya da "Düşmanına bile iyi davranıyor gösterisi..." (sf 47) gibi cümleleriniz jargonunuzun vülger olduğunu gösteriyor ve amacınızın hakikatleri bulma değil de alay olduğunu ortaya çıkarıyor."*

Okurumuz, görünen odur ki, Incil'deki kimi tutarsızlıklar ve zıtlıkları ortaya koymamıza çok kızmıştır. Saçmalığa saçmalık, yalana yalan dememiz, onu rahatsız etmekte, "jargonu vülger" (kullandığımız dili bayağı-adi-kaba) bulmaktadır. Eğer okurumuz İncil'de birbirine taban tabana zıt görüşlerin olmadığını söylemek istiyorsa, açık ifade etsin yeter! Ayrıca kullandığımız dili kaba olarak adlandırdığı alıntıda söylediklerimiz bütünlük içinde şöyledir:

„Incil'de yazılanlar;

" İsa daha konuşurken bir kalabalık çıkageldi. Onikiler'den biri, Yahuda adındaki kişi, kalabalığa öncülük ediyordu. İsa'yı öpmek üzere yaklaşınca İsa, "Yahuda" dedi, "İnsanoğlu'na* bir öpücükle mi ihanet ediyorsun?"* (Ihanetin işareti burda değişiyor BN)*... İsa'nın çevresindekiler olacakları anlayınca, "Ya Rab, kılıçla vuralım mı?" dediler... İçlerinden biri başkâhinin kölesine vurarak sağ kulağını uçurdu.* (Kılıç burda işe yarıyor galiba BN).. *Ama İsa, "Bırakın, yeter!" dedi, sonra kölenin kulağına dokunarak onu iyileştirdi.* (Düşmanına bile iyi davranıyor gösterisi , diğerlerinde yok BN).. *Avlunun ortasında ateş yakıp çevresinde oturduklarında Petrus da gelip onlarla birlikte oturdu.* (Petrus'un oturduğu yer konusunda kitaplar kararsız, BN).. *Bir hizmetçi kız ateşin ışığında oturan Petrus'u gördü. Onu dikkatle süzerek, "Bu da O'nunla birlikteydi" dedi... Ama Petrus, "Ben O'nu tanımıyorum, kadın!" diye inkâr etti... Petrus, "Sen ne diyorsun be adam, anlamıyorum!" dedi. Tam o anda, Petrus daha konuşurken horoz öttü.... Rab arkasına dönüp Petrus'a baktı. O zaman Petrus, Rab'bin kendisine, "Bu gece horoz ötmeden beni üç kez inkâr edeceksin" dediğini hatırladı ve dışarı çıkıp acı acı ağladı."* (Luk.22: 47-62) (Petrus üç kez inkâr etmiş oldu- BN)

Bu bölümle ilgili olarak da yazmıştık. Incil'lerde Judas'ın ihanet yöntemi farklı şekillerde anlatılmaktadır. Aralarında bir birlik yoktur. Kılıç saldırı aracı olarak kullanılır, kullanılmasına da işin ilginç yanı, kesilen kulak yine bir mucize dokunuş ile iyileşir. Olacak iş demeyin, inanın olur! Amaç düşmana karşı da ne kadar toleranslı olunduğunun gösterilmesidir. Böyle olunca da insan ister istemez soruyor, birkaç ayet önce silahlanmak için onay neden? " Güney sayı 58 s. 47 Din Bölüm 14)

Okurun takıldığı yer İncil'den yapılan alıtının içinde yazılmış olan bir dip nottur. Orada yazdıklarımızda kabalık nerede? Yoksa okurumuz kafası basmadığı için yakıştırma yapar, onu da yabancı kavramlarla kullanırsam daha etkileyici olurum, böyle mantıkla hareket ettiyse en hafif deyimle biraz ayıp etmiş!

Okurumuz devamla: *"Sen Mesih değil misin? Haydi, kendini de bizi de kurtar şeklinde küfür etti" İnci ayetindeki küfür kelimesine takılıp "Bunun neresi küfür..." gibi gereksiz bir eleştiri yöneltiyorsunuz. Hâlbuki buradaki küfür bir suçlunun inançsızlığı ve bulunduğu halin zorluğu dolayısıyla yanında birilerinin saygı gösterdiği kişiye olan hakaretinin bir ifadesidir."*

Biz yazılanları olduğu gibi aktardık, aktardıklarımız neydi bir kez daha bakalım:

"Askerler İsa'yı götürürken, kırdan gelmekte olan Simun adında Kireneli bir adamı yakaladılar, çarmıhı sırtına yükleyip İsa'nın arkasından yürüttüler.. Büyük bir halk topluluğu da İsa'nın ardından gidiyordu. Aralarında İsa için dövünüp ağıt yakan kadınlar vardı. (Yeni ek BN).. *İsa'yla birlikte idam edilmek üzere ayrıca iki suçlu da götürülüyordu.* (Bunlar asıldığında orada değil miydi? Isteyen istediği eki yapıyor BN).. *İsa, "Baba, onları bağışla" dedi. "Çünkü ne yaptıklarını bilmiyorlar." O'nun giysilerini aralarında paylaşmak için kura çektiler.* (diğer kitaplarda olmayan- BN).. *Başının üzerinde şu yafta vardı: YAHUDİLER'İN KRALI BUDUR... Çarmıha asılan suçlulardan biri, "Sen Mesih değil misin? Haydi, kendini de bizi de kurtar!" diye küfür etti.* (Bunun neresi „küfür!", adamlar kurtulmak istiyor, madem yanındaki „çarmıha" gerilen „kerametli" biri neden onları da kurtarmasın BN)... *Nitekim biz haklı olarak cezalandırılıyor, yaptıklarımızın karşılığını alıyoruz. Oysa bu adam hiçbir*

kötülük yapmadı.".. Sonra, "Ey İsa, kendi egemenliğine girdiğinde beni an!" dedi... İsa ona, "Sana doğrusunu söyleyeyim, sen bugün benimle birlikte cennette olacaksın" dedi." (Luk.23: 26-43) (Yine de adamlardan birini birlikte cennetine alıyor . Ne kadar cömert değil mi?-BN)

Tam da Isa'ya hakaret-küfür denilen yerde biz herhangi bir küfüre rastlamadık! Belki İsa ile "alay" olduğu söylenebilir. Ama küfür? Tabii fakat İsa'ya inananlar için, onun kerametinin sorgulanması küfürdür! Çünkü onlar için kerametli olduğu kesindir. Sorgulanamaz! Problem İsa'nın kendisine yapılanlara karşı gösteremediği direnç-keramet ve güçle ilgilidir. O güne kadar bir dizi mucizeyi gerçekleştirdiği anlatılan kişiden kendisi ve yanında asılı olanlar için bir şeyler beklemenin ve bunu ifade eden talebin neresi küfür? Adam gayet basit bir soru sormaktadır. Mesih'sen bizi de kurtar! İsa'da herhangi bir kerametin olmadığına yaptığımız vurgu okurumuzun zoruna gitmesin. Isa'ya kerameti, İsa'nın kendisi, ona iman edenler ve İncil'leri yazanlar bahşetmiştir. Okurumuz hakaret ve küfür diyor! İsa'ya yapılanı kabullenmeyen okurumuz, bizim kullandığımız dili "vülger" bulurken, hakaret ettiğinin galiba farkında değil!

Okurumuz devamla; *"Bir de "kerametli" gibi tırnak içi sıfatlarınız var ki bana "sözde" ermeni soykırımını hatırlattı. Bilirsiniz her seferinde böyle bir şerh ile konuşulur Türkiye medyası ve siyasetinde. Ne kadar da benziyorsunuz değil mi?."* yazıyor.

Hangi sıfatlardan bahsettiğiniz açık olmamakla birlikte bizlerin "kerametli" kavramını kullandığımız yukarda aktardığımızın dışında söylediklerimiz bütünlük içinde aynen şöyleydi:

"Kalabalığın içinden biri İsa'ya, "Öğretmenim, kardeşime söyle de mirası benimle paylaşsın" dedi... İsa ona şöyle dedi: "Ey adam! Kim beni üzerinizde yargıç ya da hakem yaptı?"... "Ama Tanrı ona, 'Ey akılsız!' dedi. 'Bu gece canın senden istenecek. Biriktirdiğin bu şeyler kime kalacak?' "Kendisi için servet biriktiren, ama Tanrı katında zengin olmayan kişinin sonu böyle olur." (Luk.12: 13-21)

Adam seni kerametli, sözü dinlenir sanmış ve yardım bekliyor, neden esirgersin!
Peygamberliğe yakışır bir tavır değildir, bu verilen cevap! Fakat esas zenginliğin "öbür dünya"da olduğu anlatılmak istendiğinden, bu cevabın verilmesi de kaçınılmazdır. (Din Bölüm 13)

Öte yandan geçerken belirtmeyi zorunlu gördüğümüz bir nokta da; okurumuzun *"sözde Ermeni soy kırımı"* hatırlatması bağlamındaki benzetmesi. Eğer küfürden söz edeceksek, işte bizim bağlamımızda bu açık küfürdür. Biz hiçbir yerde Ermeni soy kırımı konusunda onun "sözde" olduğu vb. görüşlerini savunmadık. Tam tersine devrimci hareket içinde bu sorunu yalnız kalma pahasına bilince çıkaran bir tavır içinde olduk. Soy kırımı açıkça lanetledik, lanetliyoruz. Biz başta Türk ırkçılığı, her türlü ırkçılığın kararlı düşmanıyız. Bizi Türk ırkçılarıyla benzetmek, çok kötü bir küfür, çok kötü bir demagojidir. Ermeni sorunu konusunda faşist Türk devletinin yaklaşımlarına karşı tavırlarımız için Güney eski sayılarına dönüp bakılabilir.

Okurumuz devamla; *"...inanç ile süslenmiş bir hikâyedir...". Alın işte yine benzer bir tavır. Siz herhalde kendinizce yargıladığınız dinin ve kitabın bir inanç bütünü olduğunu unutuyorsunuz. Ve dolayısıyla arada kendinize böyle hatırlatmaları zorunlu görüyorsunuz. Din inançtır sizin anlayacağınız anlamda sınanmaz ancak saygı duyar geçer gidersiniz."* yazıyor.

Dinin ve kitaplarının inanç temelinde insanları (genelde yoksulları) etkilediği ve bunun iyi tanınması gerektiği tüm çalışmamızın temelinde yatan esas amaçtır. Bizim derdimiz saygısızlık yapmak değil, dinin gerçek işlevinin ne olduğunun doğru dürüst kavranmasına yardımcı olmaktır. Evet din kişinin özel sorunudur. İsteyen inanır ve inanıyor. Ve biz inananlara baskı yapılmasına karşı çıkar, bu anlamda dine saygı gösteririz. Fakat nasıl dindarların inanma hakkı varsa ve ona saygı göstermek gerekli ise; diyalektik materyalistlerin dinin gerçek yüzünü teşhir etme, bilimsel temelde dinin tezlerini çürütme, bu anlamda dini sınama hakkı vardır ve buna da saygı gösterilmelidir. Dine yönelen bilimsel eleştirileri „din inançtır, sınanmaz" teziyle „saygısızlık" ilan etmek, eleştiriden kaçmak ve bastırmaya çalışmaktır. Saygısızlıktır.

Okurumuz devamla; *"...kendi nezdine kaldırmıştır...göğe çıkabilen insan tarihçesi insanın uçan aletler yapıp....Gerisi işin masalıdır."(sf 51). Genel olarak sol literatürde bilimle ilgili temkinli yaklaşımlar vardır çünkü biliriz ki var olan bilim burjuva bilimidir ve manipüle edilmişliği bir hakikattir. E o zaman sizin bir anda bu siyantik bakışınız nereden*

ortaya çıkıyor. İşinize gelen bilimsel gerçekleri mi alıyorsunuz. Evet göğe çıkılmıştır bu hakikat ama bu her şeyin sonu ya da başka bir çıkışın mümkünsüzlüğünü mü kanıtlar?." yazıyor. Okurumuz bilimsel göğe çıkışla, inanç temelinde göğe çıkışı aynı kefeler içine sığdırma çabasındadır. Biz bilimsel hiçbir açıklamanın ve gelişmenin karşısında değiliz. Okurumuz bundan 2000 yıl önce birilerinin göğe "Babasının" yanına çıktığına inanıyorsa, biz bunun mümkün olmadığını söyleme hakkına sahibiz. Okuyucumuzun inancının boşluğu konusunda onu bilimsel argümanlarla ikna etmeye çalışma hakkına sahibiz. Yapmaya çalıştığımız bundan başka bir şey değil. Bunda korkacak bir şey de yok. Bizim "siyantik" bozukluğumuz (oturmaktan gelen bozukluk) falan da söz konusu değil. Ancak büyük insanlığın aptal yerine konması, aptallaştırılması, aptal tutulması çabalarına karşı duyarlıyız!

Okurumuz devamla şöyle diyor *"Ya da "başlangıçta söz vardı..." İncil ayetini hemen büyük patlama teorisi örnekliği ile yıkmanız!. Öncelikle söz kelimesi hemen niye konuşulan kelime anlamında aldığınızı yargılamanız gerekir. Değil midir ki Kuran-ı Kerim deki ayet kavramı anlam olarak kesin delil iken algılayış olarak Allah'ı hatırlatan her şey anlamındadır ve bu nedenle dünyanın yaratılması fezanın var edilmesi de Allahın bir ayetidir. Dolayısıyla İncil dilinde de söz pekâlâ her şeyin başlangıcı olarak tanıtılabilir."*

Söze öncelik veren felsefi yaklaşım... İsa'dan önce de vardı. Önce söz vardı hayat sonradan geldi diyenler yaradılış teorisini kendilerine temel alanlardır. Bunlara göre "Rab'in ol dedi oldu". Fakat insan söz aşamasına gelene kadar onbinlerce yıl emek üretkenliğine ulaşma uğraşı verdi.. Canlı varlıkların en mükemmeli olan insandan önce "başlangıç" vardı. Dünya, feza , madde ne insan ile ne de onun beyninin gelişmesinin belirli sürecindeki ürünü olan söz ile başladı. Söz kelam insan beyninin ürünüyse, insan insan olmadan önce de hayat vardı. Evet okurumuz ürkek ürkek yaradılış teorisinin bir sempatizanıyım demek istiyor, ama açıktan ifade etme yerine kaçak oynamayı seviyor. Olsun varsın o da böyle tatmin olsun. Okuduğunu doğru anladığı oranda belki bir gün bize hak verir. Tanrı korkusunu atarsa bir yana, yanımıza gelmesi kolaylaşacaktır.

Okurumuz devamla *"Daha tartışılacak o kadar bölüm var ki başta size eleştiri olarak yaptığım olumluları da görme hakikatini ben de yapamıyorum ya da belki de gerçekten yapamıyorum çünkü yazınızın olumlu bir tarafı yok."*

Okurumuz niyetinden bağımsız olarak bize başlangıçta getirdiği eleştiriyi kendisi tekrarlamaktadır.

Okurumuz devamla; *"Ve size şunu hatırlatmak isterim ki solun, sosyalist ve komünist yönlenmenin tarafgirliği sizin gibi her şeye öncelikle yerel kültürü ve kültü yıkma ile başlanması gerektiğini ve bunların mutlak kötü ve yanlış oluğunu düşünen kişiler sayesinde hep marjinal kalacaktır ve bu yanlış tanıtımınız dolayısıyla da özellikle ekonomi konusunda Marçı, Engels vb. okuması gereken kitleleri de soğutmuş olacaksınız. Sizin yapabileceğiniz tek şey "Çarpıklığın Estetiği" olacaktır. Hoşça Kalın"*

Evet yeniden: Biz tarafgiriz ve öyle bir tarafgirliğimiz var ki, o da emekten yana bir tarafgirliktir. Bu tarafgirliğimiz öncelikle yerel kültüre ve külte saldırdığımız anlamına gelmez. Bizim din dosyasında yaptığımız ve yapmak istediğimiz yalnızca Hıristiyanlıkla sınırlı değildir.Tarihi olarak sırasına göre bütün dinlerle hesaplaşmaktayız. Kısa vadeli olarak, demokrasinin egemen olduğu, kimsenin kimseyi sömüremediği, dindeki devlet desteğinin sona erdiği, herkesin inancını özgürce savunulabildiği, hertürlü inanca devletin eşit uzaklıkta durduğu bir toplumsal sistemden yanayız. Uzun vadede ise, herkesin yeteneğince verdiği, ihtiyacı kadarını alabildiği bolluğun egemen olduğu, her türlü toplumsal baskı aracının tarih sahnesinden tedricen yok olduğu bir sistemden yanayız. Genel anlamda kültür sınıfsal içeriğe sahiptir. Biz her türlü yerel kültürü red edenlerden değiliz. Ayıklama görevimizi marjinal kalsak bile yapmaktan geri durmayız.

Bilinmesinde yarar olan son nokta da Marx, Engels sırf ekonomiyle uğraşmış azizler değildir! Onlar yaşadıkları dönemde sınıf kavgasının her alanında kendilerine düşeni görevi layıkıyla yerine getiren devrimci komünistlerdir.

Sağlıklı yaşam dileğiyle hoşça kal...

Kasım 2011

Dinini... ve kitabını... iyi tanı!

DİN ÜZERİNE - BÖLÜM XV

(Yuhanna İncil'ine kaldığımız yerden devam ediyoruz.)

GÜNEY

Geçerli Tanıklık

Bu konuda İncil'de yazanlar;

"Ferisiler, "Sen kendin için tanıklık ediyorsun, tanıklığın geçerli değil" dediler... İsa onlara şu karşılığı verdi: "Kendim için tanıklık etsem bile tanıklığım geçerlidir. Çünkü nereden geldiğimi ve nereye gideceğimi biliyorum. Oysa siz nereden geldiğimi, nereye gideceğimi bilmiyorsunuz." (Yu.8: 13-14)

Daha önce söylenenler *„Eğer kendim için ben tanıklık edersem, tanıklığım geçerli olmaz... Ama benim için tanıklık eden başka biri vardır. O'nun benim için ettiği tanıklığın geçerli olduğunu bilirim."* (Yu.: 5:31-32) ile yukarıda aktardıklarımız birbirine zıt anlatımlardır. Belirleyip geçelim.

İsa kendisinin tanınması bağlamında *„O zaman O'na, "Baban nerede?" diye sordular. İsa şu karşılığı verdi: "Siz ne beni tanırsınız, ne de Babam'ı. Beni tanısaydınız, Babam'ı da tanırdınız."* (Yu. 8: 19) Şeklinde verdiği cevap hem soruyu çarpıtmayı içeriyor hem de Aristo mantığıyla kendisinin "baba" olduğunu ifade ediyor. Yani hem Baba hem Oğul...

İsa'nın ölümü bağlamında;

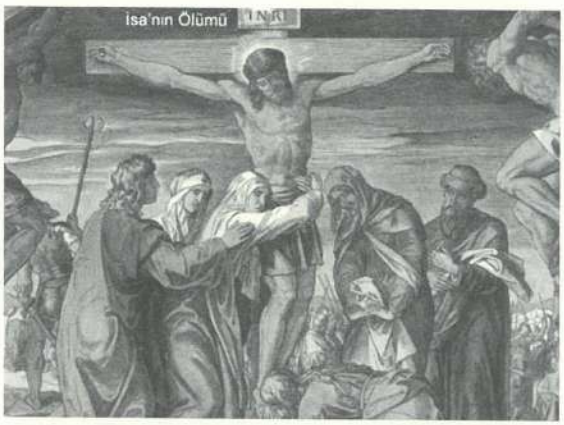

*"Yahudi yetkililer, "Yoksa kendini mi öldürecek?" dediler. "Çünkü 'Benim gideceğim yere siz gelemezsiniz' diyor... İsa onlara, "Siz aşağıdansınız, ben yukarıdanım" dedi. "Siz bu dünyadansınız, ben bu dünyadan değilim... İşte bu nedenle size, 'Günahlarınızın içinde öleceksiniz' dedim. Benim O olduğuma*fx* iman etmezseniz, günahlarınızın içinde öleceksiniz"* (Yu.8: 22-24)

Yine güzel bir soru fakat soruya verilen cevap alakasız. O dönemde bu soruları sordurabiliyorlarsa, demek ki bu problem var ve dayatmış. Tabii anlatılanların seyrinin doğruluğu kabul edilirse. Aynı zamanda dikkati çeken bir başka yan da dönemdeki felsefi tartışma ve sohbetlerin neleri ne yöne çekebileceklerini göstermesi açısından ilginç. Ayrıca "saati gelmemiş" olmasına rağmen yine göklerde ve aşağıdakilerine hor bir bakış da söz konusu denilebilir. Öte yandan hitap ettiği insanlar "bu dünyada" ise kendisinin de bu dünyada olması gerekli, aksi durumda O'nu anlamaları olanak dışı olmaz mı?

Neden illada "günahlar" içinde ölme zorunlu, başka yolu yok mu? "Günah" denilen şey bu dünya nimetlerinin kullanımı sırasında meydana gelen her türlü haksızlık değil mi? Bu haksızlıkları gidermek yerine, bu haksızlıkları kalıcı kılmanın adalete sığar ne yanı var! Birine iman etmemek neden hep "günahlar içinde ölmeyi" gündeme getiriyor? Dikkat çekmek istediğimiz bir başka nokta, burada iman-günah-ölüm ilişkisi Musa'daki gibi vurgulanmıştır. Yani iman et yoksa cezalandırılırsın!

Yalnız bırakma bağlamında; *" Beni gönderen benimledir, O beni yalnız bırakmadı. Çünkü ben her zaman O'nu hoşnut edeni yaparım."* (Yu.8: 29) derken söylenenler diğer ayetlerle çelişmektedir. Önceki ayetlerde gördük ki, ölüm sırasında *"Saat* üçe doğru İsa yüksek sesle, "Eli, Eli, lema şevaktani?" yani, "Tanrım, Tanrım, beni neden terk ettin?" diye bağırdı.* (Mat.27: 46)" gönderen İsa'yı yalnız bırakmış, terk etmişti. O'da bu duruma itiraz etmişti!

İbrahim'in Çocukları, İblis'in Çocukları

İncil'de yazılanlar;

„İsa kendisine iman etmiş olan Yahudiler'e, "Eğer benim sözüme bağlı kalırsanız, gerçekten öğrencilerim olursunuz. Gerçeği bileceksiniz ve gerçek sizi özgür kılacak" dedi... "Biz İbrahim'in soyundanız" diye karşılık verdiler, "Hiçbir zaman kimseye kölelik etmedik. Nasıl oluyor da sen, 'Özgür olacaksınız' diyorsun?"... İsa, "Size doğrusunu söyleyeyim, günah işleyen herkes günahın kölesidir" dedi... "Köle ev halkının sürekli bir üyesi değildir, ama oğul sürekli üyesidir... Bunun için, Oğul sizi zgür kılarsa, gerçekten özgür olursunuz... İbrahim'in soyundan olduğunuzu biliyorum. Yine de beni öldürmek istiyorsunuz. Çünkü yüreğinizde sözüme yer vermiyorsunuz... Ben Babam'ın yanında gördüklerimi söylüyorum, siz de babanızdan işittiklerinizi yapıyorsunuz." (fark ne? - BN). "Bizim babamız İbrahim'dir" diye karşılık verdiler. İsa, "İbrahim'in çocukları olsaydınız, İbrahim'in yaptıklarını yapardınız" dedi... "Ama şimdi beni Tanrı'dan işittiği gerçeği sizlere bildireni öldürmek istiyorsunuz. İbrahim bunu yapmadı... Siz babanızın yaptıklarını yapıyorsunuz." "Biz zinadan doğmadık. Bir tek Babamız var, o da Tanrı'dır" dediler... "Siz babanız İblis'tensiniz ve babanızın arzularını yerine getirmek istiyorsunuz. O başlangıçtan beri katildi.

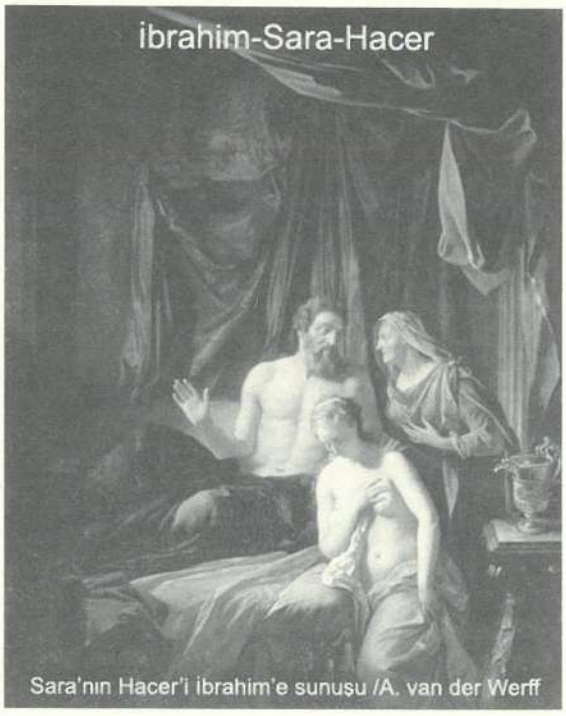

Sara'nın Hacer'i İbrahim'e sunuşu /A. van der Werff

Gerçeğe bağlı kalmadı. Çünkü onda gerçek yoktur. Yalan söylemesi doğaldır. Çünkü o yalancıdır ve yalanın babasıdır"(Yu.8: 31-44)

Hani bazen sıkça kullanılan dam üstünde saksağan misali, adamlarla yürütülen konuşmanın "ölüm"le nasıl bağ kurulduğunu anlayabilmek için bir tek alternatif var, o da itirazsız "iman" etmek. Yukarıda aktardıklarımız İsa'nın kendisine *"iman etmiş olan Yahudiler'e"* söylenen sözlerdir. Bir de iman etmemişleri tasavvur edelim. Vay hallerine! Kölelik bağlamında adamlara söyletilen de, kendi söyledikleri de yaşama uymayan zoraki kalabalık olsun torba dolsun misali söylenmiş sözlerdir. Bu yöntem tüm kitaplarda çokça kullanılan bir yöntemdir... Şartlardan koparılmış her insani hata ("günah") ebediyete kadar insanı köleleştirir mantığı sadece kutsal kitaplara yaraşır bir mantığın ürünüdür. Ayrıca kölenin tanrı katında da yeri yok. Kölenin yeri birkez daha döneme uygun doğru vurgulanır. Çünkü köle ev halkının üyesi olarak görülmemektedir. Bunun anlamı gayet açıktır. Köle insan sınıflaması içinde değildir. Kölenin günah ile iç içeliği de bu anlatıma uyum sağlamaktadır. Köle iman etse de etmese de hiç önem arz etmiyor! Söylenenleri bugüne uyarlarsak, modern kölelerin "iman" etmesinin hiçbir yararı yoktur. Zaten onlar kapsama alanı dışındadır! Ama nedense bu kapsama alanı dışındakiler en fazla etkilenen kesimdir!

Her iki tarafın da sahip çıktığı İbrahim'in nemenem biri olduğunu önceki bölümlerde özellikle Musa'yı anlatırken açıklamıştık. Bir taraftan Yahudilerin İbrahim soyundan oldukları kabul edilirken, diğer taraftan *"İbrahim'in çocukları olsaydınız, İbrahim'in yaptıklarını yapardınız"* denilerek bu kabul gören rededililiyor. Yahudilerin *"Biz zinadan doğmadık. Bir tek Babamız var, o da Tanrı'dır"* söylemi karşısında İsa'nın İblis ve "yalancı" cevabı ister istemez akıllara acaba, Yahudiler İsa için, sen piçsin, imasını mı içinde barındırıyor? sorusunu getirmektedir.

Burda Şeytan mı Baba, yoksa İbrahim mi Şeytan anlamak epey zor, çünkü yalan söyleyenin (Mısır'a girerken karısı Sara'yı kardeşim diye tanıtmıştı) İbrahim olduğunu önceki bölümlerde aktarmıştık. Bu durumu bilen biri pekâlâ İblisi İbrahim'le eşitleyebilir!

İsa'nın Yüceliği

İncil'de yazılanlar;

"Yahudiler O'na şu karşılığı verdiler: "Sen, cin çarpmış bir Samiriyeli'sin demekte haklı değil miyiz?" Size doğrusunu söyleyeyim, bir kimse sözüme uyarsa, ölümü asla görmeyecektir." Yoksa sen babamız İbrahim'den üstün müsün? O öldü, peygamberler de öldü. Sen kendini kim sanıyorsun?"... İsa şu karşılığı verdi: "Eğer ben kendimi yüceltirsem, yüceliğim hiçtir... Beni yücelten, 'Tanrımız' diye çağırdığınız Babam'dır. ...Babanız İbrahim günümü göreceği için sevinçle coşmuştu. Gördü ve sevindi."...Yahudiler, "Sen daha elli yaşında bile değilsin. İbrahim'i de mi gördün?" dediler. ...İsa, "Size doğrusunu söyleyeyim, İbrahim doğmadan önce ben varım" dedi... O zaman İsa'yı taşlamak için yerden taş aldılar, ama O gizlenip tapınaktan çıktı." (Yu.8: 48-59)

Beyamin West İsa Gökyüzünde

Yahudilerin haklı veya haksız döneme uygun *'Sen, cin çarpmış bir Samiriyeli'sin* demesinin yadırganmaması gerekir. Çünkü gördük ki tüm uğraşı cin çarpmışlarla. Yahudilerin bu haklı sorusu karşısında verilen cevap yine ölümle bağlantılı abes bir cevaptır. Cevap içindeki *"bir kimse sözüme uyarsa, ölümü asla görmeyecektir"* ifadenin "öldükten sonraki dirilmenin" burada "ölümü asla görmeme"ye dönüştüğüne tanık oluyoruz. İsa'dan günümüze geçen zamanda O'nun sözüne uyan milyonların öldüğünün de tanığıyız! Yani ölüme henüz çare bulunmadığını

vurgulamak istiyoruz. Zaten Yahudilere söyletilen de "peygamberler" gibi sende öleceksin, "ölümden sonrası yok" vurgusudur. Bu konuda tersini savunan İncil, kendinden önceki Yasa Kitabı'na da ters düşmektedir.

Yine İbrahim sohbetinde söylenenlerin mantık ve bilimle hiçbir alakası yoktur. İbrahim efsanesinin rivayeti İsa doğmadan 2-3 bin yıl öncesine dayandırıldığı hatırlanırsa, bu mantıksızlıklar daha iyi anlaşılır! Fakat burada meselenin diğer yanı İbrahim ile karşılaştırmanın mantığı var, çünkü ilk O' dur, kendini O'nun üstüne çıkarttı mı, mesele hallolmuştur. Böylece en büyük İsa olacaktır!

Soruların mantıklı gibi durmasının karşısında cevaplar hep kışkırtıcı, yani "intihara" sürükleyici durmaktadır. Sen adamların en kutsalını küçültme ihtiyacı duyarsan "taşlama"nın gündeme gelmesi normal olmalı! "İbrahim'den önce varım" deme cüreti durumun elverdiğinin de bir başka yanıdır.

BÖLÜM 9

Kör Bir Adam İyileştiriliyor

İncil'de yazılanlar;

"İsa yolda giderken doğuştan kör bir adam gördü... Öğrencileri İsa'ya, "Rabbî, kim günah işledi de bu adam kör doğdu? Kendisi mi, yoksa annesi babası mı?" diye sordular... İsa şu yanıtı verdi: "Ne kendisi, ne de annesi babası günah işledi. Tanrı'nın işleri onun yaşamında görülsün diye kör doğdu... Beni gönderenin işlerini vakit daha gündüzken yapmalıyız. Gece geliyor, o zaman kimse çalışamaz... Dünyada olduğum sürece dünyanın ışığı Ben'im." Bu sözleri söyledikten sonra yere tükürdü, tükürükle çamur yaptı ve çamuru adamın gözlerine sürdü."* (Yu.9: 1-6)

Yolda giderken bir insanın doğuştan "kör" olmasını anlamak için peygamber olmak yeterli midir? İşin ilginç yanı burada anne ve babanın günahları çocuğa yansımamış, bilakis Tanrı hünerini İsa aracılığıyla göstermek için bu insanı numune seçmiş! Hüner gösterisi gündüz yapılmalı ki etkili olsun... Gariplik bu ya, Şabat günü çalışabilen "gece" çalışamazmış! Bu bahanenin temelinde yatan, görme işinin ışıkla ilintili olması olabilir mi? Eğer birileri kendini dünyanın ışığı (güneşi) olarak görüyorsa ve O zat muhterem bir kişilik ise; O'nun için gece ve gündüz hiç fark etmemeli. Yaptığı tedavi ışıkla ilgili olduğu için, İsa'ya dünyanın ışığı yakıştırması normal olabilir. Çamurdan Adem yapılabiliyorsa, bir Ademoğluna neden çamurdan kör gözü açma ilacı yapılmasın ki! İnanırsan olur mu? İsteyen denesin! İki gözü kapsayacak kadar çamur yapmak için de epey tükürük gerekli!

Ferisiler'in Soruşturması

İncil'de yazılanlar;

" İsa'nın çamur yapıp adamın gözlerini açtığı gün Şabat Günü'ydü. Eskiden kör olan adama yine sordular: "Senin gözlerini açtığına göre, O'nun hakkında sen ne diyorsun?"... Adam, "O bir peygamberdir" dedi. O da şöyle yanıt verdi: "O'nun günahkâr olup olmadığını bilmiyorum. Bildiğim bir şey var, kördüm, şimdi görüyorum."... Tanrı'nın Musa'yla konuştuğunu biliyoruz. Ama bu adamın nereden geldiğini bilmiyoruz."... Dünya var olalı, bir kimsenin doğuştan kör olan birinin gözlerini açtığı duyulmamıştır. Bu adam Tanrı'dan olmasaydı, hiçbir şey yapamazdı."* (Yu.9: 14-33)

Yine aynı Şabat günü çalışma teranesi. Soruşturmanın temeli yine yasak günde çalışma, adamın gözlerini açma değil! Bu defa neyse "Sezar'ın hakkı Sezar'a" misali ilk defa "emek sarf ediyor" yani tükürük ve topraktan çamur yapıyor! Diğer tedavi örneklerinde hep dokunma ile iş bitiyordu.

İsa'ya "peygamber" dedirttikleri kim? Gözü açılan! Yani tam da adamına sordurtuyorlar... Pekâlâ, adam nankör de olabilirdi! Burada çok doğru bir tesbit te var: O da *"Dünya var olalı, bir kimsenin doğuştan kör olan birinin gözlerini açtığı duyulmamıştır"*; aynı zamanda görülmemiştir. Bugünki teknik ile bile bu işi becermek hemen hemen imkânsızdır. Ama bu tür hurafe işleri ve yakıştırmaları döneme uygundur. Sonuçta sorun yine tanrıya bağlanmaktadır. İnsan çözemediği ve altından kalkamadığı sorunlarını İlahi Kudret'in takdirine havale etme alışkanlığını ilkel toplumda edinmeye başlamış, günümüze kadar bu edinim çeşitli şekillere bürünerek devam edegelmiştir.

İncil'de ruhsal körlük bağlamında yazılan *" İsa, "Görmeyenler görsün, görenler kör olsun diye yargıçlık etmek üzere bu dünyaya geldim" dedi.* (Yu.9: 39) bu anlayışla hareket edilirse, dünya körler dünyasına dönüşür. Denilebilir ki, burada kast edilen görme/görmeme İsa'ya inanma/inanmama olarak kavranmalı! Biran için öyle bile düşünsek, bugün 7 milyar insanın 1-2 milyarı İsa'ya inanıyor, gerisi kör mü olmalı? İsa yargıçlık edeceğine göre kör olacaktır! Ne saçmalık değil mi? İşte kutsal kitabın uğraş alanı!

BÖLÜM 10

İyi Çoban

İncil'de yazılanlar;

"Size doğrusunu söyleyeyim, koyun ağılına kapıdan girmeyip başka yoldan giren kişi hırsız ve hayduttur... Kapıdan giren ise koyunların çobanıdır. (Ne tesbit değil mi? - BN)... *Benden önce gelenlerin hepsi hırsız ve hayduttu, ama koyunlar onları dinlemedi.* (Kendinden Öncekilerin inkarı -BN)... Hırsız *ancak çalıp öldürmek ve yok etmek için gelir. Bense insanlar yaşama, bol yaşama sahip olsunlar diye geldim.* (Açlığından dolayı çalana ne diyelim? BN)... *Ben iyi çobanım. İyi çoban koyunları uğruna canını verir... Ben iyi çobanım. Benimkileri tanırım. Baba beni tanıdığı, ben de Baba'yı tanıdığım gibi, benimkiler de beni tanır. Ben koyunlarımın uğruna canımı veririm...* (Hani kendini yüceltmek yanlıştı! BN)... *Bu ağıldan olmayan başka koyunlarım var. Onları da getirmeliyim. Benim sesimi işitecekler ve tek sürü, tek çoban olacak... Canımı, tekrar geri almak üzere veririm. Bunun için Baba beni sever.* (Ne anladık bu işten geri alacağını niye veriyorsun, ödünç müsün? BN)... *Bu sözlerden dolayı Yahudiler arasında yine ayrılık doğdu."* (Yu.10: 1-19)

İyi çoban İsa-Nazareth

Koyun yani sürü çoban ilişkisi dinde önemli bir yere sahiptir. İnananlar sürüdür ve onlara bu inancı sunanlar ise çobandır. Hayvan olarak koyunun seçilmesinin mantığı; çok uysal ve sürü halinde hareket eden koyundan daha belirgin bir hayvan yoktur... Kitabın yazarları bunun bilincinde. Diğer kitaplarda sürü-çoban ilişkisi burda olduğu kadar açık değildir.

Her yeni çoban gibi İsa çobanımızda kendini iyi çoban mertebesinde görüp, önceki çobanları lafta kabul etse bile temelde reddetmek zorundadır. Sonra gelenlerin *"önce gelenlerin hepsi hırsız ve hayduttu,"* şeklinde genelleştirilmiş bir değerlendirme yapması, kendini kabullendirmenin önemli gerekçesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Lafta kendilerini yüceltmeye karşı görünmelerine rağmen böyle davranmalarının tek mantıki temeli, başka türlü taban bulmanın mümkün olmamasından kaynaklanmaktadır.

İsa'nın iyi çoban olduğu söylenirken O'nun "koyunları uğruna canını vereceği"ine yapılan atıf bütünlük içinde ele alınırsa doğru bir vurgudur. Çünkü sonuçta İsa "başkalarının" günahı için kurban eylenen ilk ve tek peygamberdir. O'na inanmanın eziyeti beraberinde getirdiğini önceki bölümlerde aktarmıştık. Fakat burada *"Bense insanlar yaşama, bol yaşama sahip olsunlar diye geldim"* söylemleri önceki anlatımlarla terslik arz etmektedir. Zaten insanlar inandıklarından dolayı asla "bol yaşama" sahip olamamışlardır. Bilakis bu dünyada ellerindekini de kaybetmişlerdir.

Ayrıca sürünün öncekileri dinlemediği şeklindeki anlatım da gerçeği tam yansıtmamaktadır. Çünkü Musa'nın kitaplarında gördük ki, O da iyi çoban rolünü oynamış ve dönemin koyunları (sürüler) O'nun da peşinden gitmişti. Hatta sonradan çobanlık rolü üstlenmesine rağmen bu sürünün bir ferdi de İsa'nın kendisidir.

İncil, yukarda aktardığımız, tek sürü ve tek çoban günümüze kadar bir türlü olmadı; bu gidişle olmayacak ta. Maalesef olmuyor... (Niye maalesef? Sen bu duruma üzülüyor musun? Eğer hayırsa o za-

man !!!) Sen İsa olarak Musa peygamberi yadsıdın, seni ve Musa'yı Muhammed peygamber yadsıyor. Musa'nın sürüsü, senin sürün, Muhammed'in sürüsü daha nice sürüler var, insan insan olduğunu doğru dürüst anlayana kadar daha çok yadsımalar olacak.

Bu kitapta sıkça rastladığımız "Yahudiler arasında ayrılık" bu kitabın bir yöntemi olsa gerek. Bu, İsa'nın ikna edememesine rağmen ikilem yarattığına dikkat çekmek için yazılmış.

İsa'ya Karşı Tepkiler Büyüyor

"Ben ve Baba biriz." (Sonuçta oraya varıyor - BN) *Şöyle yanıt verdiler: "Seni iyi işlerden ötürü değil, küfür ettiğin için taşlıyoruz. İnsan olduğun halde Tanrı olduğunu ileri sürüyorsun." İsa şu karşılığı verdi: "Yasanızda, 'Siz ilahlarsınız, dedim' diye yazılı değil mi? Tanrı, kendilerine sözünü gönderdiği kimseleri ilahlar diye adlandırır. Kutsal Yazı da geçerliliğini yitirmez."*

(Yu.10: 30-35)

Tepkinin nedeni İsa'nın tanrı mertebesine yüceltilmesidir. Demek o dönemde bir insanın tanrı seviyesine yüceltmeyi tanrıya "küfür" olarak değerlendirip yanlış bulanlar, bu tepkilerini dile getirmişlerdir. İlginç olan bu tepkilere kitapta yer verilmesidir.

İncil yazarları tepkilere cevap verirken Kutsal Yazı'da yeralan "ilahlar"a sığınırken sorunu çarpıtmaktadır. Çünkü Tevrat'ta bahsi geçen ilahlar Rabb'ine ters düşenlerdir. *"Var mı senin gibisi ilahlar arasında, ya RAB? Senin gibi kutsallıkta görkemli, heybetiyle övgüye değer, Harikalar yaratan var mı?* (Çık.15: 11) derken Rabb'in ayarında herhangi bir "ilah"ın söz konusu olmadığına vurgu yapılır... İncil İsa'yı tanrılaştırarak bunu da yadsımaktadır.

Lazar'ı diriltme

BÖLÜM 11

Lazar'ın Ölümü

"Meryem ile kızkardeşi Marta'nın köyü olan Beytanya'dan Lazar adında bir adam hastalanmıştı...Meryem, Rab'be güzel kokulu yağ sürüp saçlarıyla O'nun ayaklarını silen kadındı. Hasta Lazar ise Meryem'in kardeşiydi... Bunun üzerine İsa açıkça, "Lazar öldü" dedi." (Yu.11: 1-14)

İsa Lazar'ı Diriltiyor

"İsa Beytanya'ya yaklaşınca Lazar'ın dört gündür mezarda olduğunu öğrendi. İsa ona, "Diriliş ve yaşam Ben'im" dedi. "Bana iman eden kişi ölse de yaşayacaktır. Ama içlerinden bazıları, "Körün gözlerini açan bu kişi, Lazar'ın ölümünü de önleyemez miydi?" dediler... İsa yine derinden hüzünlenerek mezara vardı. Mezar bir mağaraydı, girişinde de bir taş duruyordu. İsa, "Taşı çekin!" dedi. Ölenin kızkardeşi Marta, "Rab, o artık kokmuştur, öleli dört gün oldu" dedi. Ölü, elleri ayakları sargılarla bağlı, yüzü peşkirle sarılmış olarak dışarı çıktı. İsa oradakilere, "Onu çözün, bırakın gitsin" dedi." (Yu.11: 17-44)

Bahsi geçen Meryem önceki bölümlerde üzerinde durduğumuz Mecdelli Meryem'dir. Yani Maria Magdelena, rivayetlere göre İsa'nın sevgilisi, karısı Meryem. Aşağılanan sonraları "oruspu" olarak değerlendirilen Meryem'dir. İsa iyiliğe karşı iyilik yapma gösterisinde. Lazar'ın ölümünü önleme hüneri gösterilmemiştir, çünkü böyle bir hünere sahip olan, pekâlâ kendi ölümünü de engelleyebilirdi sonucu gündeme gelebilirdi.

Mezara gireli dört gün olan biri, ölmemiş olarak mezara konsa bile orda çürümemiş olsa da, havasızlıktan ölür. Böyle birinin tekrar dirilme mucizesi İsa'nın bir becerisi olarak sunulmasına inanmak isteyen inanabilir! Biz bu kutsal kitaptaki bu anlatımla hem fikir değiliz ve böyle bir şeyi olmayacak duaya âmin olarak değerlendiriyoruz. Diğer kitaplarda İsa'nın mezarı olarak tasfir edilmiş olan anlatım burada Lazar'ın mezarına dönüşmüştür. Zaten diriliş ve yaşam kavramlarının ruhsal anlamda da olsa İsa ile birleştirilmiş olması ve O'na iman edenin ölse de yaşamasına yaşamak denilirse, İncil yazarları bundan 2 bin yıl önce ölüme çare bulmuşlar sonucu çıkar. Böyle bir sonucun nasıl bir saçmalık olduğunun değerlendirmesini okuyucuya bırakıp biz devam edelim!

İsa'yı Öldürme Tasarısı

(Mat. 26:15; Mar.14:12; Luk.22:12)

İncil'de yazılanlar;

"Böyle devam etmesine izin verirsek, herkes O'na iman edecek. Romalılar da gelip kutsal yerimizi ve ulusumuzu ortadan kaldıracaklar." İçlerinden biri, o yıl başkâhin olan Kayafa, "Hiçbir şey bilmiyorsunuz" dedi... "Bütün ulus yok olacağına, halk uğruna bir tek adamın ölmesi sizin için daha uygun. Bunu anlamıyor musunuz?"... Bu yüzden İsa artık Yahudiler arasında açıkça dolaşmaz oldu. Oradan ayrılarak çöle yakın bir yere, Efrayim denilen kente gitti. Öğrencileriyle birlikte orada kaldı... Başkâhinlerle Ferisiler O'nu yakalayabilmek için, yerini bilenlerin haber vermesini buyurmuşlardı."(Yu.11: 48-57)

Burada bir fikirsel ve tarihsel mantıksızlık var. Önce tarihi olarak İsa'nın ortaya çıktığı dönemde Filistin/İsrail yani kutsal yerler Roma İmparatorluğu'nun işgali altındadır. Bunu İncil incelememize başlarken de belirtmiştik. İsa'ya iman etmenin bu durumla hiç alakası yoktur. Yazarlarımız İsa'ya iman etmeye yanlış vurgu yapmaktadırlar. Halk ve İsa ikilemi diğer kitaplarda olmayan, keyfi olarak sokuşturulmuş, İsa'nın önemini arttırmak için ortaya atılan bir ikilemdir. Çünkü Romalıların derdi herhangi bir gezginci derviş değil, bilakis işgalci rolünün gereğini yerine getirmektir. Zaten "huzursuzluk" yaratanları çarmıha germe işine İsa'dan önce de bolca başvurulduğu tarihi olgulardandır.

Diğer kitaplarda olmayan İsa'nın gizlenmesi durumu da burada sırıtmaktadır. Matta İncil'inde *"Bundan sonra İsa kalabalığa dönüp şöyle seslendi: "Niçin bir haydutmuşum gibi beni kılıç ve sopalarla yakalamaya geldiniz? Her gün tapınakta oturup öğretiyordum, beni tutuklamadınız"* (Mat.26: 55) şeklinde yazılanların, yukarda aktardıklarımızla bir birliği söz konusu değildir. Zaten İsa'yı peygamber yapan nerdeyse O'nun gidip teslim olmasıydı da denilebilir. Ayrıca yerini bilenlerin haber vermesinden çok kendi içlerinde O'nu ihbar eden Judas, İsa'nın peygamberlik mertebesine ulaşmasının yolunu açmıştır.

BÖLÜM 12

İsa Beytanya'da

(Mat. 26:6-13; Mar.14:39)

İncil'de yazılanlar;

*Meryem, çok değerli saf hintsümbülü yağından yarım litre kadar*fx* getirerek İsa'nın ayaklarına sürdü ve saçlarıyla ayaklarını sildi. Ev yağın güzel kokusuyla doldu. Ama öğrencilerinden biri, İsa'ya sonradan ihanet eden Yahuda İskariot, "Bu yağ neden üç yüz dinara satılıp parası yoksullara verilmedi?" dedi... Bunu, yoksullarla ilgilendiği için değil, hırsız olduğu için söylüyordu. Ortak para kutusu ondaydı ve kutuya konulandan aşırıyordu. İsa, "Kadını rahat bırak" dedi. "Bunu benim gömüleceğim gün için saklasın."* (Yu.12: 3-7)

Buradaki kadının aşağılanmasıyla ilgili olarak diğer kitaplarda soruna değinmiştik. İsa Meryem'in yaptığından memnun olduğu için "kadının rahat bırakılmasını" söylemektedir. Judas'ın önerisi müsrifliği engelleme yanıyla doğru olduğu halde sorun çarpıtılarak O'nun hırsızlığına vurgu yapılır ki, böyle bir hırsızlığa diğer kitaplarda rastlanmaz.

İsa'nın Yeruşalim'e Girişi ile ilgili söylenenler ve yapılan aşağıdaki

"Hurma dalları alarak O'nu karşılamaya çıktılar. "Hozana! Rab'bin adıyla gelene, İsrail'in Kralı'na övgüler olsun!" diye bağırıyorlardı... İsa bir sıpa bulup üzerine bindi. Yazılmış olduğu gibi, "Korkma, ey Siyon* kızı! İşte, Kralın sıpaya binmiş geliyor." Ferisiler* ise birbirlerine, "Görüyorsunuz, elinizden hiçbir şey gelmiyor. Bütün dünya O'nun peşine takıldı" dediler. „* (Yu.12: 13-19)

abartılı değerlendirmeleri okuyunca insan ister istemez halkın büyük bir kesimin İsa'yı desteklediğini, O'na iman ettiğini sanıyor. Halkın inadı arabaşlığında öğreniyoruz ki; *"Gözleri önünde bunca doğaüstü belirti gerçekleştirdiği halde O'na iman etmediler."* (Yu.12: 37) şeklinde aynı bölüm içinde önceki ayetleri reddeden ayetlere yer verildiğini görüyoruz. Benzer durum Musa'da vardı. Yeniden "imansızlık" yani tekrarlanan durum, bir bakıyorsunuz halk anlıyor, bir kaç süre sonra okuyorsunuz O'na iman etmiyorlar. Bu farkı, Musa'da Rab'bin zora başvurarak halkı cezalandırma yöntemiyle çözüyor ve halk yola geliyor. İsa'da ise halkı yola getirmek için canını feda etme yöntemi kullanılıyor.

İsa Öleceğini Önceden Bildiriyor

İncil'de yazılanlar;

"İsa, "İnsanoğlu'nun yüceltileceği saat geldi" diye karşılık verdi... "Size doğrusunu söyleyeyim, buğday tanesi toprağa düşüp ölmedikçe yalnız kalır. Ama ölürse çok ürün verir. Şimdi yüreğim sıkılıyor, ne diyeyim? 'Baba, beni bu saatten kurtar' mı diyeyim? Ama*

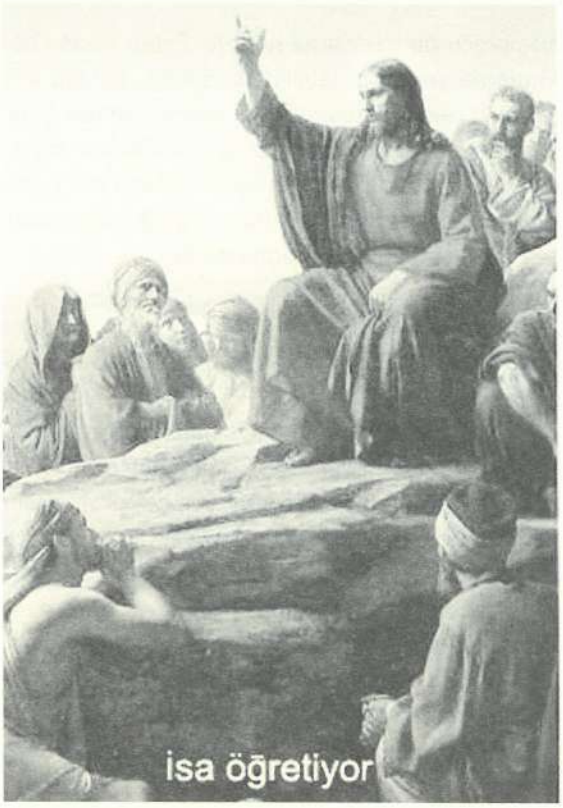

ben bu amaç için bu saate geldim. (saati geliyor.-BN)... *Ben yerden yukarı kaldırıldığım zaman bütün insanları kendime çekeceğim."... İsa bunu, nasıl öleceğini belirtmek için söylüyordu... Sizde ışık varken ışığa iman edin ki, ışık oğulları olasınız." İsa bu sözleri söyledikten sonra uzaklaşıp onlardan gizlendi."* (Yu.12: 23-36)

Yüceltilme saati peygamberlik mertebesine yükselmedir. Bunu ilan eden İsa'nın kendisidir. Yüceltilme Musa ve Muhammed peygamberlerde Rabb'in/ Allah tarafından onlara sunulan bir mesajdır, elçilik görevidir... İsa'daki durum "kendin pişir kendin ye" misaline benzemektedir. Buğday tanesi örneğinde düşen tane ölmüş ise ürün vermez çürür, ürün vermesi için o tanenin içinde hâlâ canlı bakterilerin söz konusu olması gereklidir.

Ölüm saati geldiğinde yalnız bırakıldığı için "Baba"ya yakınanın ve itiraz edenin İsa olduğunu aktarmıştık, burada ise bu durum *"'Baba, beni bu saatten kurtar' mı diyeyim?"* soru olarak karşımıza çıkmaktadır. İsa'nın, yukarı kaldırıldığı rivayetlerine rağmen bütün insanları kendine çekemediği bizce açıktır. Yani *"Bu ağıldan olmayan başka koyunlarım var. Onları da getirmeliyim. Benim sesimi işitecekler ve tek sürü, tek çoban olacak"* istemine Rab'in kulak tıkamış ya da İsa'nın ışığının gücü buna yetmemiştir. Buradaki Işık'a iman etme, "ışıkoğulları" olma, eski Mısır, antik Yunan ve Perslerdeki ışık yorumlarıyla örtüşen, benzerlik gösteren deyimdir. Işık ile karanlığın mücadelesi mitolojinin ilgi alanında önemli bir yere sahiptir. Eski Mısır'da Güneş tanrısıyla içiçe rastlanan bu düşünce kültürü Antik Yunanda ve Pers kültüründe daha da önem kazanmış, ikinci tapınak döneminde de Yahudilere geçmiştir. Felsefi olarak Platon'dan etkilendiği söylenen Yuhanna İncil'inin yazarında bu etkinin devamını görüyoruz.

Matta İncil'inde *"Karanlıkta yaşayan halk, büyük bir ışık gördü."* (4: 16) şeklinde anlatılan *"Ölümün gölgelediği diyarda Yaşayanlara"* doğan bu ışık, karanlığa karşı aydınlığın, kötülüğe karşı iyiliğin sembolüdür. Yer yer bu sembol İsa'nın kendisidir; yer yer ise *"Kendisi ışık değildi, ama ışığa tanıklık etmeye"* (Yu.1: 8) gelen biri olarak anlatılır. İncil'in Işık benzetmesi yalnızca İsa ile sınırlı kalmaz, yer yer Yahya'da *"Yahya, yanan ve ışık saçan bir çıraydı. Sizler onun ışığında bir süre için coşmak istediniz"* (Yu.5: 35) bu benzetmeden nasibine düşeni alır. Sözün kısası "ışığın oğulları" İncil'e ait bir buluş değildir. İnsanlığın gelişme kültüründe önemli yere sahip olan "ışığa iman etme" Hristiyanlık öncesi vardır ve İsa öncesi bir kültür mirasıdır.

BÖLÜM 13

Alçak Gönüllülük Örneği

İncil'de yazılanlar;

"Yemekten kalktı, üstlüğünü bir yana koydu, bir havlu alıp beline doladı... Sonra bir leğene su doldurup öğrencilerin ayaklarını yıkamaya ve beline doladığı havluyla kurulamaya başladı... İsa, Simun Petrus'a geldi. Simun, "Ya Rab, ayaklarımı sen mi yıkayacaksın?" dedi... İsa ona şu yanıtı verdi: "Ne yaptığımı şimdi anlayamazsın, ama sonra anlayacaksın."... Petrus, "Benim ayaklarımı asla yıkamayacaksın!" dedi... İsa, "Yıkamazsam yanımda yerin olmaz" diye yanıtladı... Simun Petrus, "Ya Rab, o halde yalnız ayaklarımı değil, ellerimi ve başımı da yıka!"

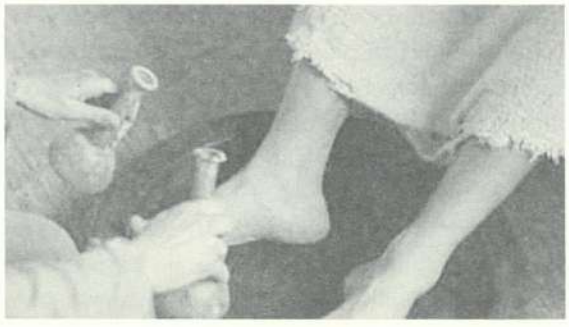

dedi... İsa ona dedi ki, "Yıkanmış olan tamamen temizdir; ayaklarının yıkanmasından başka şeye ihtiyacı yoktur. Sizler temizsiniz, ama hepiniz değil." İsa, kendisine kimin ihanet edeceğini biliyordu. Bu nedenle, "Hepiniz temiz değilsiniz" demişti.
(Bilinen Ihanetxi Judas.-BN)*... Ben Rab ve Öğretmen olduğum halde ayaklarınızı yıkadım; öyleyse, sizler de birbirinizin ayaklarını yıkamalısınız... Size doğrusunu söyleyeyim, köle efendisinden, elçi de kendisini gönderenden üstün değildir."* (Yu.13: 4-16)

Burda bu yıkama işleminde öğrencilerini günahlarından arındırma şeklinde sonuçta çıkarılabilir ki, çünkü *"Hepiniz temiz değilsiniz"* kasıt tam da bu temizliği sağlamaktır. Böyle bir yorum durumunda anlatımın alçak gönüllülükle ilgisi olmaması gerekli. Sorun alçak gönüllülük gösterisi olarak yorumlandığında ise, aklımıza dış temizlikle ilgili *"İsa'nın yemekten önce yıkanmadığını gören Ferisi şaştı... Rab ona şöyle dedi: "Siz Ferisiler, bardağın ve tabağın dışını temizlersiniz, ama içiniz açgözlülük ve kötülükle doludur."* (Luk.11: 38-39) söylenenler gelmektedir. Her iki durumda da problem var. Ayrıca Petrus'un "Rab'ine", tanrı olarak seslenip, böyle bir şeyi yakışık görmemesi ve İsa'nın direnci karşısında toplu temizlik talebinin de farklı yorumları söz konusu olabilir. Önceki bölümlerde gördük ki, toplu temizlik isteyen bu *"Petrus O'na,*(İsa'ya BN) *"Herkes senden ötürü sendeleyip düşse de ben asla düşmem" dedi... "Sana doğrusunu söyleyeyim" dedi İsa, "Bu gece horoz ötmeden beni üç kez inkâr edeceksin."* (Mat.26: 33-34) dediği ve İsa yakalandığında O'na sahip çıkmayan O'nu üç kez inkâr edendir. Eğer İsa'nın buradaki eylemi elçileri günahlardan ve iç temizlikten arındırma eylemi ise Petrus açısından pek olumlu sonuç vermemiştir. Zaten son akşam yemeğinde yapılan bu konuşmalarda temiz olmayan Judas da var ve verilen ihanet mesajını almıştır. Dış temizlik olarak yorumlandığında, birbirlerine yardımcı ve destek olunması salık veriliyor şeklinde de yorumlanabilir.

Köle/Efendi, Elçi/Gönderen bağlamındaki yapılan "üstünlük" tespiti çok doğru bir tespittir. Sömürü toplumlarında efendi köleden, gönderen elçiden hep üstün ola gelmiştir. Bu üstünlük ancak üretim araçları üzerindeki özel mükliyetin kaldırılmasıyla son bulur.

Judas'ın İsa'ya İhaneti (Yu.13: 18-30) ve Petrus'un O'nu üç kez inkarı (Yu.13 :36-38) ara başlıklarında anlatılanlar günümüz diliyle yorumlanırsa tam komplocu bir yaklaşıma sahiptir. Zaten önceki bölümlerde yoğun bir şekilde değindik. Burada dikkatimizi çeken *"Size yeni bir buyruk veriyorum: Birbirinizi sevin. Sizi sevdiğim gibi siz de birbirinizi sevin."* (Yu.13: 34) buyruğudur. İhanetin sohbetinin yapıldığı yerde elçilere söylenen bu buyruk, "düşmanını sev!" ile uyumluluk göstermektedir.

BÖLÜM 14

İsa Tanrı'ya Giden Yol

İncil'de yazılanlar;

"Benim gideceğim yerin yolunu biliyorsunuz."... Tomas, "Ya Rab, senin nereye gideceğini bilmiyoruz, yolu nasıl bilebiliriz?" dedi... İsa, "Yol, gerçek ve yaşam Ben'im" dedi. "Benim aracılığım olmadan Baba'ya kimse gelemez. ... Filipus, "Ya Rab, bize Baba'yı göster, bu bize yeter" dedi... İsa, "Filipus" dedi, "Bunca zamandır sizinle birlikteyim. Beni daha tanımadın mı? Beni görmüş olan, Baba'yı görmüştür. Sen nasıl, 'Bize Baba'yı göster' diyorsun? Benim Baba'da, Baba'nın da bende olduğuna inanmıyor musun? Size söylediğim sözleri kendiliğimden söylemiyorum, ama bende yaşayan Baba kendi işlerini yapıyor... Bana iman edin; ben Baba'dayım, Baba da bendedir. Hiç değilse bu işlerden dolayı iman edin. Size doğrusunu

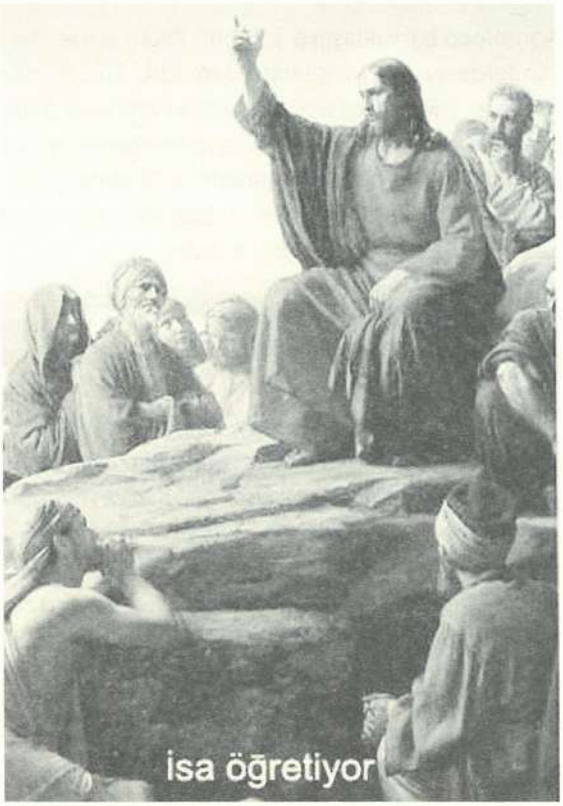

ben bu amaç için bu saate geldim. (saati geliyor.-BN)... *Ben yerden yukarı kaldırıldığım zaman bütün insanları kendime çekeceğim."... İsa bunu, nasıl öleceğini belirtmek için söylüyordu... Sizde ışık varken ışığa iman edin ki, ışık oğulları olasınız." İsa bu sözleri söyledikten sonra uzaklaşıp onlardan gizlendi."* (Yu.12: 23-36)

Yüceltilme saati peygamberlik mertebesine yükselmedir. Bunu ilan eden İsa'nın kendisidir. Yüceltilme Musa ve Muhammed peygamberlerde Rabb'in/ Allah tarafından onlara sunulan bir mesajdır, elçilik görevidir... İsa'daki durum "kendin pişir kendin ye" misaline benzemektedir. Buğday tanesi örneğinde düşen tane ölmüş ise ürün vermez çürür, ürün vermesi için o tanenin içinde hâlâ canlı bakterilerin söz konusu olması gereklidir.

Ölüm saati geldiğinde yalnız bırakıldığı için "Baba"ya yakınanın ve itiraz edenin İsa olduğunu aktarmıştık, burada ise bu durum *"'Baba, beni bu saatten kurtar' mı diyeyim?"* soru olarak karşımıza çıkmaktadır. İsa'nın, yukarı kaldırıldığı rivayetlerine rağmen bütün insanları kendine çekemediği bizce açıktır. Yani *"Bu ağıldan olmayan başka koyunlarım var. Onları da getirmeliyim. Benim sesimi işitecekler ve tek sürü, tek çoban olacak"* istemine Rab'in kulak tıkamış ya da İsa'nın ışığının gücü buna yetmemiştir.

Buradaki Işık'a iman etme, "ışıkoğulları" olma, eski Mısır, antik Yunan ve Perslerdeki ışık yorumlarıyla örtüşen, benzerlik gösteren deyimdir. Işık ile karanlığın mücadelesi mitolojinin ilgi alanında önemli bir yere sahiptir. Eski Mısır'da Güneş tanrısıyla içiçe rastlanan bu düşünce kültürü Antik Yunanda ve Pers kültüründe daha da önem kazanmış, ikinci tapınak döneminde de Yahudilere geçmiştir. Felsefi olarak Platon'dan etkilendiği söylenen Yuhanna İncil'inin yazarında bu etkinin devamını görüyoruz.

Matta İncil'inde *"Karanlıkta yaşayan halk, büyük bir ışık gördü."* (4: 16) şeklinde anlatılan *"Ölümün gölgelediği diyarda Yaşayanlara"* doğan bu ışık, karanlığa karşı aydınlığın, kötülüğe karşı iyiliğin sembolüdür. Yer yer bu sembol İsa'nın kendisidir; yer yer ise *"Kendisi ışık değildi, ama ışığa tanıklık etmeye"* (Yu.1: 8) gelen biri olarak anlatılır. İncil'in Işık benzetmesi yalnızca İsa ile sınırlı kalmaz, yer yer Yahya'da *"Yahya, yanan ve ışık saçan bir çıraydı. Sizler onun ışığında bir süre için coşmak istediniz"* (Yu.5: 35) bu benzetmeden nasibine düşeni alır. Sözün kısası "ışığın oğulları" İncil'e ait bir buluş değildir. İnsanlığın gelişme kültüründe önemli yere sahip olan "ışığa iman etme" Hristiyanlık öncesi vardır ve İsa öncesi bir kültür mirasıdır.

BÖLÜM 13

Alçak Gönüllülük Örneği

İncil'de yazılanlar;

"Yemekten kalktı, üstlüğünü bir yana koydu, bir havlu alıp beline doladı... Sonra bir leğene su doldurup öğrencilerin ayaklarını yıkamaya ve beline doladığı havluyla kurulamaya başladı... İsa, Simun Petrus'a geldi. Simun, "Ya Rab, ayaklarımı sen mi yıkayacaksın?" dedi... İsa ona şu yanıtı verdi: "Ne yaptığımı şimdi anlayamazsın, ama sonra anlayacaksın."... Petrus, "Benim ayaklarımı asla yıkamayacaksın!" dedi... İsa, "Yıkamazsam yanımda yerin olmaz" diye yanıtladı... Simun Petrus, "Ya Rab, o halde yalnız ayaklarımı değil, ellerimi ve başımı da yıka!"

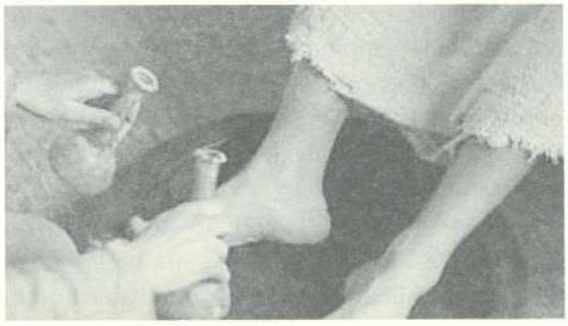

*dedi... İsa ona dedi ki, "Yıkanmış olan tamamen temizdir; ayaklarının yıkanmasından başka şeye ihtiyacı yoktur. Sizler temizsiniz, ama hepiniz değil."*İsa, kendisine kimin ihanet edeceğini biliyordu. Bu nedenle, "Hepiniz temiz değilsiniz" demişti.
(Bilinen Ihanetxi Judas.-BN)... *Ben Rab ve Öğretmen olduğum halde ayaklarınızı yıkadım; öyleyse, sizler de birbirinizin ayaklarını yıkamalısınız... Size doğrusunu söyleyeyim, köle efendisinden, elçi de kendisini gönderenden üstün değildir."* (Yu.13: 4-16)

Burda bu yıkama işleminde öğrencilerini günahlarından arındırma şeklinde sonuçta çıkarılabilir ki, çünkü *"Hepiniz temiz değilsiniz"* kasıt tam da bu temizliği sağlamaktır. Böyle bir yorum durumunda anlatımın alçak gönüllülükle ilgisi olmaması gerekli. Sorun alçak gönüllülük gösterisi olarak yorumlandığında ise, aklımıza dış temizlikle ilgili *"İsa'nın yemekten önce yıkanmadığını gören Ferisi şaştı... Rab ona şöyle dedi: "Siz Ferisiler, bardağın ve tabağın dışını temizlersiniz, ama içiniz açgözlülük ve kötülükle doludur."* (Luk.11: 38-39) söylenenler gelmektedir. Her iki durumda da problem var. Ayrıca Petrus'un "Rab'ine", tanrı olarak seslenip, böyle bir şeyi yakışık görmemesi ve İsa'nın direnci karşısında toplu temizlik talebinin de farklı yorumları söz konusu olabilir. Önceki bölümlerde gördük ki, toplu temizlik isteyen bu *"Petrus O'na,*(İsa'ya BN) *"Herkes senden ötürü sendeleyip düşse de ben asla düşmem" dedi... "Sana doğrusunu söyleyeyim" dedi İsa, "Bu gece horoz ötmeden beni üç kez inkâr edeceksin."* (Mat.26: 33-34) dediği ve İsa yakalandığında O'na sahip çıkmayan O'nu üç kez inkâr edendir. Eğer İsa'nın buradaki eylemi elçileri günahlardan ve iç temizlikten arındırma eylemi ise Petrus açısından pek olumlu sonuç vermemiştir. Zaten son akşam yemeğinde yapılan bu konuşmalarda temiz olmayan Judas da var ve verilen ihanet mesajını almıştır. Dış temizlik olarak yorumlandığında, birbirlerine yardımcı ve destek olunması salık veriliyor şeklinde de yorumlanabilir.

Köle/Efendi, Elçi/Gönderen bağlamındaki yapılan "üstünlük" tespiti çok doğru bir tespittir. Sömürü toplumlarında efendi köleden, gönderen elçiden hep üstün ola gelmiştir. Bu üstünlük ancak üretim araçları üzerindeki özel mükliyetin kaldırılmasıyla son bulur.

Judas'ın İsa'ya İhaneti (Yu.13: 18-30) ve Petrus'un O'nu üç kez inkarı (Yu.13 :36-38) ara başlıklarında anlatılanlar günümüz diliyle yorumlanırsa tam komplocu bir yaklaşıma sahiptir. Zaten önceki bölümlerde yoğun bir şekilde değindik. Burada dikkatimizi çeken *"Size yeni bir buyruk veriyorum: Birbirinizi sevin. Sizi sevdiğim gibi siz de birbirinizi sevin."* (Yu.13: 34) buyruğudur. İhanetin sohbetinin yapıldığı yerde elçilere söylenen bu buyruk, "düşmanını sev!" ile uyumluluk göstermektedir.

BÖLÜM 14

İsa Tanrı'ya Giden Yol

İncil'de yazılanlar;

"Benim gideceğim yerin yolunu biliyorsunuz."... Tomas, "Ya Rab, senin nereye gideceğini bilmiyoruz, yolu nasıl bilebiliriz?" dedi... İsa, "Yol, gerçek ve yaşam Ben'im" dedi. "Benim aracılığım olmadan Baba'ya kimse gelemez. ... Filipus, "Ya Rab, bize Baba'yı göster, bu bize yeter" dedi... İsa, "Filipus" dedi, "Bunca zamandır sizinle birlikteyim. Beni daha tanımadın mı? Beni görmüş olan, Baba'yı görmüştür. Sen nasıl, 'Bize Baba'yı göster' diyorsun? Benim Baba'da, Baba'nın da bende olduğuna inanmıyor musun? Size söylediğim sözleri kendiliğimden söylemiyorum, ama bende yaşayan Baba kendi işlerini yapıyor... Bana iman edin; ben Baba'dayım, Baba da bendedir. Hiç değilse bu işlerden dolayı iman edin. Size doğrusunu

söyleyeyim, benim yaptığım işleri, bana iman eden de yapacak; hatta daha büyüklerini yapacaktır. Çünkü ben Baba'ya gidiyorum." (Yu.14: 4-12)

Ben merkezli acayip bir böbürlenmeyle karşılaşıyoruz. Birkaç ayet önce söylenen alçak gönüllülükten eser yok!

Anlatımda dikkatimizi çeken; ya İncil yazarı gerçekten figürlere salaklık bahşediyor, ya da olayın böyle konulmasının yegâne amacı İsa'yı yüceltmek. İsa 4 kitaptır, ben tanrının oğluyum, ona gideceğim diyor... Bazen de Baba-Tanrı benim diyor, buna rağmen Filupus'a hâlâ *"babayı bize göster"* dedirtmek hiç de yakışık durmuyor. Bütün tekrarlara rağmen *"Baba'nın da bende olduğuna inanmıyor musun?"* şeklindeki sorular, elçiler içinde de inanç ve imanın zayıflığına işaretlerdir. Baba Oğul ilişkisi, ikisi de aynısı ve sonra kutsal ruh ekleniyor. Al sana yüzlerce kez tekrarlanan aynı cevap!.. Dert aynı şeyleri tekrarlayarak sürüye aptallığını kabul ettirmek olsa gerek. Evirip çevirip aynı şeyler tekrarlandığında tekrarlanan ya bıkkınlık yaratır, ya da beyinlere örülen örümceğin güçlenmesini sağlar. Dinde bu olmuştur.

İsa'ya *"Size doğrusunu söyleyeyim, benim yaptığım işleri, bana iman eden de yapacak; hatta daha büyüklerini yapacaktır."* şeklinde söyletilenleri biran ciddiye aldığınızda, O'nun yaptığı işleri O'na iman edenlerin de yapması durumunda İsa'nın ne önemi kalır, sorusu ile karşılaşmamak mümkün mü? İsa'ya ihtiyaç kalmaz ki! Bu kutsal kitabı yazanlar çoğu zaman neyin nereye varacağını doğru hesaplamadan da yazmışlardır.

"Çünkü ben Baba'ya gidiyorum" denilen yerin bir anlamda kendini yadsıma şeklinde yorumlanabileceğini de hesaplamamışlar. Kendisi "Baba" olan kendine mi gidecektir? Yoksa bir başka Baba mı söz konusu! O zaman senin kıymet-i harbiyen ne olacak? Oğul kalsa daha etkili olmaz mı?

Kutsal Ruh

İncil'de yazılanlar;

"Beni seviyorsanız, buyruklarımı yerine getirirsiniz... Ben de Baba'dan dileyeceğim. O sonsuza dek sizinle birlikte olsun diye size başka bir Yardımcı, Gerçeğin Ruhu'nu verecek. Dünya O'nu kabul edemez. Çünkü O'nu ne görür, ne de tanır. Siz O'nu tanıyorsunuz. Çünkü O aranızda yaşıyor ve içinizde olacaktır. O gün anlayacaksınız ki, ben Babam'dayım, siz bendesiniz, ben de sizdeyim... Kim buyruklarımı bilir ve yerine getirirse, işte beni seven odur. Beni seveni Babam da sevecektir. Ben de onu seveceğim ve kendimi ona göstereceğim."... Ama Baba'nın benim adımla göndereceği Yardımcı, Kutsal Ruh, size her şeyi öğretecek, bütün söylediklerimi size hatırlatacak." (Yu.14: 15-26)

Musa'da emirlerin yerine getirilmesi emri-vakidir. Sonuçta vaadedilen *"bal ve sütün aktığı ülke"* vardır. Burada "sevgi" ile emir verme konumuna yükselme söz konusudur. Yalnız buradaki "sevgi"nin bir karşılığı O'nun da buyruklarının yerine getirilmesidir. Yerine getirilen buyruklar Baba sevgisini hak edecektir. Sunulan elle tutulur olmayan "sevgi koruması" vb. bir şeydir. Öldükten sonra can-ten-kan olmayacağı bilindiğinde bu iş kutsal ruh ile tamamlanmaktadır. Yani söz konusu edilen görülmeyen, duyulmayan, tanınmayan ve dokunulamayan doğaüstü bir varlk. Böylece üçgenimiz/üçleme kutsal ruh ile kapanmaktadır. Tekrarlarsak, Oğul-Baba-Kutsal Ruh hepsi İsa'da birleşmektedir. Baba'nın İsa adına gönderdiği Kutsal Ruh bir yardımcı görevine sahiptir. O sürüye "her şeyi öğretecek" ve "söylenenleri hatırlatacak" mış! Görülmeyen, duyulmayan, dokunulmayan bu Kutsal Ruh bu işi nasıl yapacak? Kutsal kitabımızda bu soruya cevap yok!

BÖLÜM 15

Asma ile Çubuklar

İncil'de yazılanlar;

"Ben gerçek asmayım ve Babam bağcıdır... Ben asmayım, siz çubuklarsınız. Bende kalan ve benim kendisinde kaldığım kişi çok meyve verir. Bensiz hiçbir şey yapamazsınız... Benim buyruğum şudur: Sizi sevdiğim gibi birbirinizi sevin... Hiç kimsede, insanın, dostları uğruna canını vermesinden daha büyük bir sevgi yoktur... Size buyurduklarımı yaparsanız, benim dostlarım olursunuz... Artık size kul demiyorum. Çünkü kul efendisinin ne yaptığını bilmez... Size dost dedim. Çünkü Babam'dan bütün işittiklerimi size bildirdim." (Yu.15: 1-15)

Burda hitap edilen elçiler/havarilerdir. Bu anlamda tüm buyruklar elçileredir. Tabii bundan bu buyrukların herkes için söylendiği sonucunu çıkaran ve yorumlayanlar da vardır. Yine "ben" merkezli bir yaklaşım. Bağ, asma ve asmadaki çubuklar... Yani bağcı Baba, Asma İsa ve asmadaki çubuklar elçiler... Nedense üretici hiç söz konusu değil. O olmadan ürün/üzümün alınamayacağı, alınan ürünün işlenemeyeceği de en basit gerçekler değil mi? Üretimle, çalışmayla alakası olmayanların vereceği

örnekte elbette bunlar hiç söz konusu edilmez. Asmasız hiçbir şey yapılamazmış! Biri çıkar çubuksuz asma olur mu derse ne diyeceğiz? Benzetme İsa'ya verilen önemi arttırmak için yapılmış, havada sallanan bir benzetmedir.

Elçileri kul olarak görmüyor, çünkü o elçiler İsa ile birikte dilencilik, üfürükçülük ve hurafecilik yapanlardır. Elbette birbirlerinin kul kölesi olacak değiller ya, dost olmak zorundadırlar. Önceki kitap ve ayetlerde elçilere hitap daha farklıydı, burada sanki onlar terfi ettirilmişler. Bunlar birbirlerini bilenlerdir. Talep edilen sevgi de bunların arasındaki sevgidir. Yani davanın sürdürülmesi ve devamı için olması gereken yoldaşlık (bence yanlış kavram; dostluk/arkadaşlık/yol arkadaşlığında/Weggefihrten kalsak daha iyi) ve dayanışma sevgisidir.

Dünyanın Nefreti

İncil'de yazılanlar;

"Dünya sizden nefret ederse, sizden önce benden nefret etmiş olduğunu bilin... Dünyadan olsaydınız, dünya kendisine ait olanı severdi. Ne var ki, dünyanın değilsiniz; ben sizi dünyadan seçtim. Bunun için dünya sizden nefret ediyor. Yu.15: 23 Benden nefret eden, Babam'dan da nefret eder." (Yu.15: 18-19)

Yani dünyada nefretin nedeni İsa öyle mi? Önceki kitaplarda söylenen *"Benim yüzümden insanlar size sövüp zulmettikleri, yalan yere size karşı her türlü kötü sözü söyledikleri zaman ne mutlu size!"* (Mat.5: 11) ve *"Benim adımdan ötürü herkes sizden nefret edecek."* (Mar.13: 13) anlayışlarını tamamlayan bir yaklaşım. Önceden söylemiştik, Musa'da inanmamak nefretin sebebiydi, zulmün sebebidir. İsa'da ise inanmak O'na iman etmek dünya nefretine maruz kalmak anlamına geliyor. Elbette bu dünyada böyle bir nefretle karşılaşanın ödülü öbür dünyada mutluluk! Din kişisel sorun ya, seçim yapmak kişinin kendi sorunudur!

BÖLÜM 16

İncil'de yazılanlar;

"Bunları size, sendeleyip düşmeyesiniz diye söyledim... Sizi havra dışı edecekler. Evet, öyle bir saat geliyor ki, sizi öldüren herkes Tanrı'ya hizmet ettiğini sanacak." (Yu.16: 1-2)

Yani "nefrete" hazırlıklı olunması için söylemiş. İsa'ya iman edenlere saldıranlar da bu işi tanrı adına O'na hizmet olsun diye yapıyorlarmış! İnsanın aklına ister istemez, bu nasıl bir tanrı ki, kendi adına iman edenleri öldürüyor, onlardan nefret ediyor vs. Neden tanrı gücünü kullanıpta sorunu barışçıl çözmüyor? Yoksa buna gücü mü elverişli değil! Ya da isteyen istediği kötülüğü tanrıya mı havale ediyor! Her nasıl olursa olsun bu işte bir terslik söz konusudur. Burada havra dışına atma, sinagoglardan kovmadır. Daha sonraki gelişim içinde, sinagogdan kovulan İsa yanlıları kendi mabedleri olan kiliseyi tapınak olarak yapmaya başlamışlardır. Günümüzdeki kiliselerin temeli de böyle atılmıştır.

Kutsal Ruh'un İşleyişi

İncil'de yazılanlar;

*"Şimdiyse beni gönderenin yanına gidiyorum. Ne var ki, içinizden hiçbiri bana, 'Nereye gidiyorsun?' diye sormuyor. Günah konusunda, çünkü bana iman etmezler; doğruluk konusunda, çünkü Baba'ya gidiyorum, artık beni görmeyeceksiniz; yargı konusunda, çünkü bu dünyanın egemeni*fx* y a r g ı lanmış bulunuyor."* (Yu.16: 5-11)

Nereye gidiyorsun diye kimsenin sormadığı doğru değil, yukarıda *"Tomas, "Ya Rab, senin nereye gideceğini bilmiyoruz, yolu nasıl bilebiliriz?"*. (Yu.14: 5) dediğini aktarmıştık. Yazarımız gerçekten de çok dikkatsizmiş. Birkaç ayet önce ne yazdıklarından da bir haber durumdalar. Zaten dört kitabın dördünün de gereksiz olduğunu, hepsinin bir kitapta toplanmasının ve tekrarların çıkarılmasının okuyucunun işini kolaylaştıracağını önce de belirtmiştik. Biliyoruz bu olduğu gibi iman edilmesi gereken kutsal kitaptır. Bunun için onda yazanlar sorgulanamazmış

Yargılandığı söylenen dünyanın egemeni dip notlarda şeytan olarak açıklanır. Dikkat edilirse; doğruluk-günah ve yargı üçleminde hep şeytan söz konusu olmaktadır. Bazen de altından kalkılamayan sorunlar hep tanrı ile işbirliği içinde olan şeytana da yüklenmiştir.

Kederiniz Sevince Dönüşecek

İncil'de yazılanlar;

"Size doğrusunu söyleyeyim, siz ağlayıp yas tutacaksınız, dünya ise sevinecektir. Kederleneceksiniz, ama kederiniz sevince dönüşecek. (diğer kitaplarda gördük ki tek üzülen Meryemler, gerisi inkâr ve bi haber.- BN)... *Kadın doğum yapacağı zaman ağrı çeker. Çünkü saati gelmiştir. Ama doğurunca, dünyaya bir çocuk getirmenin sevinciyle çektiği acıyı unutur.* (Bu benzetmedeki kadın ana Meryem, doğan çocuk ta İsa'nın kendisi olsa gerek - BN)... *O gün bana hiçbir şey sormayacaksınız. Size doğrusunu söyleyeyim, benim adımla Baba'dan ne dilerseniz, size verecektir.* (Mübareğin adı sanki açık çek.- BN)... *Şim-*

diye dek benim adımla bir şey dilemediniz. Dileyin, alacaksınız. Öyle ki, sevinciniz tam olsun. "Size bunları örneklerle anlattım. Öyle bir saat geliyor ki, artık örneklerle konuşmayacağım; Baba'yı size açıkça tanıtacağım. (Birkaç satır önce olmaz diyordu ne oldu?-BN)... *Öğrencileri, "İşte, şimdi açıkça konuşuyorsun, hiç örnek kullanmıyorsun" dediler... "Şimdi senin her şeyi bildiğini anlıyoruz. Kimsenin sana soru sormasına gerek yok. Tanrı'dan geldiğine bunun için iman ediyoruz.".. Bunları size, bende esenliğiniz olsun diye söyledim. Dünyada sıkıntınız olacak. Ama cesur olun, ben dünyayı yendim!"* (Yu.16: 20-33)

Burda bahsi geçen "dünya" olumsuzluklar, deyim yerindeyse "kötülükler dünyası"dır. Elbette canlılar içinde insanlar acı çektiklerinde tepki göstereceklerdir. Bu doğal acı olabileceği gibi manevi acı da olabilir. Acılara karşı tepkiler ağlama-sızlanma-kederlenme vs. olabileceği gibi hırs, saldırganlık, öc alma vs. şekline de bürünebilir. Acılar-üzüntüler doğrudan insanların kendi bedenleriyle ilgili olabileceği gibi, kendi dışında yakın çevresinde de olabilir. Sonsuza kadar süren hiçbir acı-üzüntü ve keder yoktur.

Acı/sevinç, keder/mutluluk insanlığın varlığından beri doğanın yasası, insanlığın gelişimindeki çelişmelerin dışa vurumu değil mi? Biz buna doğanın diyalektik yasası diyoruz. Din ise bu durumu tanrının işi olarak karşımıza çıkarmaktadır. İnsan tanrısına henüz ulaşmamış olduğu zamanlarda da bu yasa vardı. Şimdi de var, din ortadan kalktığında da varolacaktır. Mesela yer yer insanlık açısından doğa felaketi olan deprem ilahi kudretin keşif edilmediği zamanlarda bile vardı! İlahi kudret bugüne kadar buna engel olamadı! Olamaz da!

İncil yazarları bu durumdan kendilerine sonuçlar çıkarmakta, acı ve kederi, sevinç ve mutluluğu kendi emelleri için kullanmaktadır. Bir annenin neslini devam ettirme eyleminde dünyaya getirdiği bebe, bir fidanın filizlenmesi, doğadaki tüm hareketlerin dilemekle olmadığı gibi, her türlü "kötülüğü" doğaüstü güçlere yüklemek de doğanın yasalarına hakarettir.

İncil yazarlarının İsa'ya bahşettikleri kudret, *"Size doğrusunu söyleyeyim, benim adımla Baba'dan ne dilerseniz, size verecektir. Şimdiye dek benim adımla bir şey dilemediniz. Dileyin, alacaksınız. Öyle ki, sevinciniz tam olsun."* palavrası 2000 yıldır karın doyurmamıştır. Bundan sonra da doyurmaz! Dileyen dilediğini alsaydı, dilek ağaçlarına, dilek havuzlarına hiç gerek kalmazdı. Tabii böyle bir dilemenin dilencilik ve asalaklık yanını bir kenara bırakırsak! Geriye kalanı siz düşünün!

Ayrıca *"Dünyada sıkıntınız olacak. Ama cesur olun, ben dünyayı yendim!"* teranesi de gerçeği hiç yansıtmıyor. Ne İsa ne de Babası herhangi bir dünyevi kötülüğün temizlenmesi-yenilgiye uğraması bazında hiçbir etkiye sahip değillerdir. Binlerce yıldır, yeryüzünde insan kaynaklı tüm kötülük ve felaketin bertaraf edilmediğini biliyoruz. Bu duruma sebebiyet veren şartlar ortadan kalkmadığı ve ortama son verilmediği sürece de kötülük ve felaketler insanın varlığıyla beraber var olacaktır. Tüm insani olumsuzlukların temelinde yatan üretim araçları üzerindeki özel mülkiyettir. Bu da sömürü sistemlerinin varlığının ilk şartıdır. Bu durum ortadan kalkmadan insani kötülüklerin kökü de kazınamaz!

BÖLÜM 17

İsa Dua Ediyor

İncil'de yazılanlar;

*"İsa bunları söyledikten sonra, gözlerini gökyüzüne kaldırıp şöyle dedi: "Baba, saat geldi. Oğlun'u yüceltki, Oğul da seni yüceltsin. Çünkü sen O'na bütün insanlık üzerinde yetki verdin. Öyle ki, O'na verdiklerinin hepsine sonsuz yaşam versin. Sonsuz yaşam, tek gerçek Tanrı olan seni ve gönderdiğin İsa Mesih'i tanımalarıdır. Benim olan her şey senindir, seninkiler de benimdir. Ben onlarda yüceltildim.Kendileriyle birlikte olduğum sürece, bana verdiğin kendi adınla onları esirgeyip korudum. Kutsal Yazı yerine gelsin diye, mahva giden adamdan*fx* başka içlerinden hiçbiri mahvolmadı.. Onlar da gerçekle kutsal kılınsınlar diye kendimi onların uğruna adıyorum*fx*.. "Yalnız onlar için değil, onların sözüyle bana iman edenler için de istekte bulunuyorum, hepsi bir olsunlar. Baba, senin bende olduğun ve benim sende olduğum gibi, onlar da bizde olsunlar. Dünya da beni senin gönderdiğine*

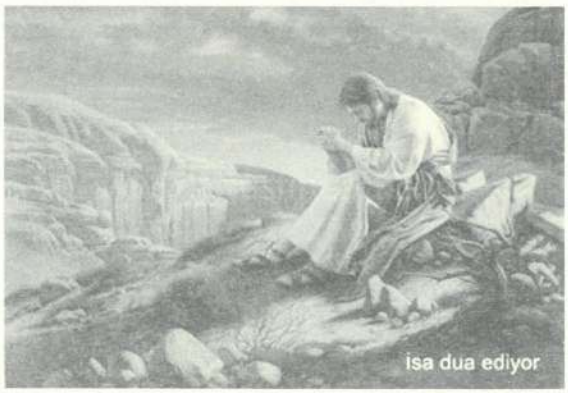
İsa dua ediyor

iman etsin. Baba, bana verdiklerinin de bulunduğum yerde benimle birlikte olmalarını ve benim yüceliğimi, bana verdiğin yüceliği görmelerini istiyorum. Çünkü dünyanın kuruluşundan önce sen beni sevdin.. Adil Baba, dünya seni tanımıyor, ama ben seni tanıyorum. Bunlar da beni senin gönderdiğini biliyorlar." (Yu.17: 1-25)

Öncelikle burada Oğul Baba pazarlık ile içinde, "yücelme" karşılığı yüceltme! Sen bana ben sana! Tanrı ile pazarlık yapıldığını Yasa Kitabında görmüştük. Burdaki de devamı olsa gerek!

Musa'daki seçilmiş halk üzerindeki yetki burada "tüm insanlık" üzerindeki yetkiye dönüşüyor. Yani İsa sırf Yahudiler değil tüm insanlık üzerinde yetkiye sahip olmuş! Musa'ya göre bir üstünlük!

İncil yazarı *"Sonsuz yaşam, tek gerçek Tanrı olan seni ve gönderdiğin İsa Mesih'i tanımalarıdır."* anlatımı olayların dışında birinin anlatımını ele veriyor. Burdaki "sonsuz yaşam" ölümden sonraki yaşamı içermektedir ki üzerinde epey durduk. Bu yasanın reddidir. Gerçeğin tanrı ve İsa ile sınırlı olmadığını defalarca tekrarladık. Her şey bir yana diğer dinlerin varlığı "gerçeğin" başka yanları değil mi? Evet tüm dinler insanlık gerçeğinin kendini sınırlayan kültürel birikim yanıdır.

İncil yazarımız *"Benim olan her şey senindir, seninkiler de benimdir. Ben onlarda yüceltildim"* söylemiyle İsa'yı iyi bir tüccar gibi yansıtmaktadır. Böyle bir ticarette kârlı olan İsa'dır, çünkü onda bir şey yoktur, yücelttikleri tanrı onların deyimi ile sözde her şeye hâkim olandır.

Adak meselesinde *"Onlar da gerçekle kutsal kılınsınlar diye kendimi onların uğruna adıyorum"* şeklinde yazılanlar ilkelliğe çağrışımdır. Çünkü ilkel insan "kötülüklerden arınmak", kutsallık için insan kurban ederdi. *"Onlardan"* kasıt ise 12 havaridir. Bunların hepsinin bir olması talebi İsa yaşarken de sağlanmamıştır, öldükten sonra da bu "istek" sağlanamadı. İsa'nın deyimiyle "inkâr" edenler olduğu gibi, İsa'nın emriyle O'na ihanet edenler de oldu! Sonraları ortaya çıkan her türlü mezhep İsa'nın kutsallığını farklı yorumlarla çekiştirip durdular. Bu durum hala sürüyor! Baba, Oğul ve Kutsal Ruh bu durumu seyir eyliyor ve bir şeyler yapamıyorsa, kudretinde problem var!

Yine yazarımız veya İsa'nın kendisi, kendini *"Çünkü dünyanın kuruluşundan önce sen beni sevdin"* söylemiyle her şeyin üstüne kondurdu, ya da kondurmuşlar. İsa ve İncil yazarlarımız henüz dünyada yokken tanrının insan olarak "yarattığı Adem" varmış! Bunu yazan da bizzat kabul edilen Yasa kitabıymış! Hangisi doğru? İkisi de yanlış!

Babaya hakarete ne dersiniz? *"Adil Baba, dünya seni tanımıyor, ama ben seni tanıyorum. Bunlar da beni senin gönderdiğini biliyorlar."* Dünyayı yaratanın dünyaca tanınmaması! Kimin problemi? Yazarların mı yoksa yaratanın mı? Demek ki İsa'ya kadarkilerin çabaları hep boşunaymış, Musa bizi boşuna o kadar korkutmuş, sonucu çıkmaz mı? "Adil" kavramıyla anlatılan "Baba"nın pek adil olmadığını defalarca belirttik. Devam edelim...

BÖLÜM 18

İsa Tutuklanıyor

Burada önceki anlatımlardan farklı olarak birkaç nokta var. Bunlar (Yu.18:2-14) ayetleri arasındadır. İsa'nın tutuklanması olayında önceki anlatımlara ekler yapılır. Mesela Judas ve öğrencilerin sık sık buluştukları yer, Judas'ın askerlerle gelişi vb. Tutuklama olayını biraz daha detaylandırmışlar. Yalnız burada Petrus'a biçilen görev *"Simun Petrus yanında taşıdığı kılıcı çekti, başkâhinin Malkus adındaki kölesine vurup sağ kulağını kopardı."* (Yu.18: 10) bu kitabın olaya Petrus cephesinden katkısıdır. Çünkü Matta İncil'inde *"İsa'yla birlikte olanlardan biri, ani bir hareketle kılıcını çekti, başkâhinin kölesine vurup kulağını uçurdu."* (Mat.26: 51) Şeklinde anlatılmış idi.. Petrus tutuklanma sırasında uzaktan seyirci... İnkârcı... Bir dizi farklı anlatımların masalların farklı ağızlardan aktarımı sırasında ortaya çıkmış olabileceğini belirtip devam edelim...

Petrus'un İlk İnkârı

(Mat. 26: 69-70; Mar.14: 66-68; Luk.22: 55-57)

İncil'de yazılanlar;

"Simun Petrus'la başka bir öğrenci İsa'nın ardından gidiyorlardı. O öğrenci başkâhinin tanıdığı olduğu için İsa'yla birlikte başkâhinin avlusuna girdi... Petrus ise dışarıda, kapının yanında duruyordu. Başkâhinin tanıdığı öğrenci dışarı çıkıp kapıcı kızla konuştu ve Petrus'u içeri getirdi... Kapıcı kız Petrus'a, "Sen de bu adamın öğrencilerinden değil misin?" diye sordu. Petrus, "Hayır, değilim" dedi... Hava soğuk olduğu için köleler ve nöbetçiler yaktıkları kömür ateşinin çevresinde durmuş ısınıyorlardı. Petrus da onlarla birlikte ayakta ısınıyordu." (Yu.18: 15-18)

Diğer kitaplardan çok farklı bir anlatımla karşı

karşıyayız. İsteyen dönüp diğer İncil'lere bakabilir. Burada dikkat çeken, bizzat aynı bölüm içinde, ayetlerdeki anlatım farklılığıdır. Bir kaç ayet önce Petrus İsa'nın yanında kılıç çekip başkâhinin adamının kulağını kesiyor, burada mesafesi belli olmasa da İsa'nın ardında başkâhini tanıyan bir öğrenciyle beraber. Torpilli olan bu öğrenci içeri (sorgulama yeri olsa gerek - BN) dahi giriyor, hatta Petrus'u da sokuyor. Ne oluyorsa o anda oluyor ve Petrus kapıcı kızın "sen de öğrecilerinden misin?" sorusuna maruz kalınca, hayırla cevap verip, diğer ayetlerde temiz olan bu Petrus inkârcı ediliyor. Bu inkârcılık "ateş" çevresinde ısınılırken ikinci ve üçüncü inkârlarla tamamlanır. İşte kutsal kitapta yeralan kutsal ayetler böyle...

İsa, Vali Pilatus'un Önünde

(Mat.27:12-31; Mar.15: 1-20; Luk.23:13-25)

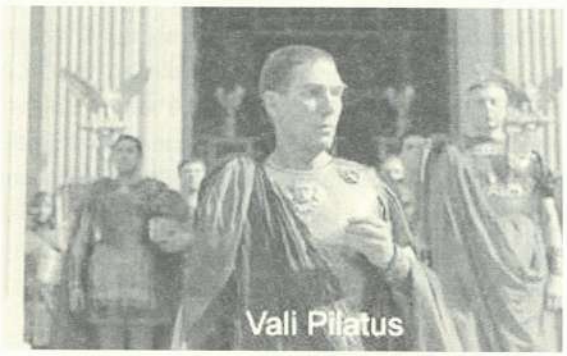

İncil'de yazılanlar;

"Pilatus, "O'nu siz alın, kendi yasanıza göre yargılayın" dedi. Yahudi yetkililer, "Bizim hiç kimseyi ölüm cezasına çarptırmaya yetkimiz yok" dediler.... Pilatus yine vali konağına girdi. İsa'yı çağırıp O'na, "Sen Yahudiler'in Kralı mısın?" diye sordu.... İsa, "Benim krallığım bu dünyadan değildir" diye karşılık verdi. "Krallığım bu dünyadan olsaydı, yandaşlarım, Yahudi yetkililere teslim edilmemem için savaşırlardı. Oysa benim krallığım buradan değildir." ... Onlara, "Ben O'nda hiçbir suç görmüyorum" dedi." (Yu.18: 31-38)

Diğer kitaplarda bu konu üzerinde durmuştuk. Farklılıklar çok. Romalıların sömürge valisi ile geçen burdaki diyalogda vali İsa'yı suçlu görmez. Zaten İsa'ya verdirilen cevaplar valiyi rahatsız edecek cevaplar da değildir. İsa'nın "krallığı" valinin yaşadığı dünya için olmadığından adam niçin rahatsız olsun ki! Vali büyük ihtimalle İsa'yı o devirde kendini olmayan dünyaların kralı ilan eden birçok gezginci dervişten biri sanmıştır. Çıkan sonuç, İsa'nın Krallığı savaş yandaşlarına sahip olmayan ve başkaldırı içermeyen bir özelliği taşıdığından dolayı vali tarafından ciddiye alınmamaktadır. Zaten *"alın onu kendi yasanıza göre yargılayın"* demesi buna bir kanıttır. Yahudi yetkililere göre, İsa "ölüm cezası" nı hak etmiş, ama bu cezayı verme ve uygulama yetkilerinin olmadığına yapılan vurgu, o dönemde yargılamanın neden Romalılar tarafından yapıldığını da açıklamaktadır. Burada Yahudi gösterilen Pilatus'un (Yu.18:35) inancı noktasındaki yanlış da ortaya çıkmaktadır. Çünkü o dönemde Roma İmparatorluğunun herhangi bir dini yoktur. Yazarlarımız böylece İsa'nın değerini küçültüklerinin pek farkında değiller. Yoksa anlatımla İsa'nın barışçı yanına mı vurgu yapılmak isteniyor?

BÖLÜM 19

İsa Ölüme Mahkûm Ediliyor

İncil'de yazılanlar;

*"O zaman Pilatus İsa'yı tutup kamçılattı. .. Askerler de dikenlerden bir taç örüp O'nun başına geçirdiler. Sonra O'na mor bir kaftan giydirdiler. (*dikenlerden krallık tacı.- BN*).. Başkâhinler ve görevliler İsa'yı görünce, "Çarmıha ger, çarmıha ger!" diye bağrıştılar. Pilatus, "O'nu siz alıp çarmıha gerin!" dedi. "Ben O'nda bir suç bulamıyorum!".. Pilatus, "Benimle konuşmayacak mısın?" dedi. "Seni salıvermeye de, çarmıha germeye de yetkim olduğunu bilmiyor musun?".. İsa, "Sana gökten verilmeseydi, benim üzerimde hiçbir yetkin olmazdı" diye karşılık verdi. "Bu nedenle beni sana teslim edenin günahı daha büyüktür." Bunun üzerine Pilatus İsa'yı salıvermek istedi. Ama Yahudiler, "Bu adamı salıverirsen, Sezar'ın* dostu değilsin!" diye bağrıştılar. " Kral olduğunu ileri süren herkes Sezar'a karşı gelmiş olur."* (Eh işte bunun mantığı var.- BN).. *Başkâhinler, "Sezar'dan başka kralımız yok!" karşılığını verdiler.* (Yani ülke Sezar'ın elinde.- BN).. *Bunun üzerine Pilatus İsa'yı, çarmıha gerilmek üzere onlara teslim etti."* (Yu.19: 1-16)

İncil yazarları o kadar dikkatsiz ki, valinin suçlu bulmadığı birini "kamçılatıyor". Nedeni büyük ihtimalle İsa'ya eziyet edildiğine vurgu yapmak için. Dikenli krallık taçı ise alaya almak içindir. Valinin habire "ben suçlu bulmuyorum" "alın çarmıha siz gerin!" demesine rağmen çarmıha gerenler yine Roma Askerleri. Valinin elindeki yetki gökten indirilirken, yerdeki sömürgeciliğin beraberinde getirdiği yetki gerçeğinin üstü örtülerek sorun yine tanrıya havale ediliyor. Tabii bu yetkiyi valiye veren

tanrının "büyük günah" işlediğine yapılan vurgu, içinde Rab'ine sistem barındırmaktadır. Tüm bunlarda kutsallık aramak niye? Bu anlatılanların neresi kutsal? Yani İsa'yı asma görevini ve kararını tanrı vermiş! Tanrı oğlunu çarmıha germiş! Baba oğul kutsal Ruh üçlemini hatırlarsak, sonuçta İsa kendi ipini kendisi çekmiş! Böylece bir nevi intihar eylemi söz konusu olmuyor mu?

Pilatus'un sonuçta çarmıha germe teslimatını kime yaptığı da belli değil! Ama diğer kitaplardan ve sonraki ayetlerden biliyoruz ki teslimat askerleredir.

İsa Çarmıha Geriliyor

(Mat.27: 32-44; Mar.15:21-32; Luk.23:26-43)

İncil'de yazılanlar;

"Askerler İsa'yı alıp götürdüler. İsa çarmıhını kendisi taşıyıp Kafatası İbranice'de* Golgota denilen yere çıktı. *NASIRALI İSA YAHUDİLER'İN KRALI İsa'nın çarmıha gerildiği yer kente yakındı. Böylece İbranice, Latince ve Grekçe yazılan bu yaftayı Yahudiler'in birçoğu okudu. İsa'nın çarmıhının yanında ise annesi, teyzesi, Klopas'ın karısı Meryem ve Mecdelli Meryem duruyordu."* (Yu.19: 17-25)

Diğer kitaplardan farklı olan önemli yerleri aktardık. Önceki kitaplarda çarmıhı taşıyan başkasıdır, burda kendisi, hangisi doğru? Önceki kitaplarda asılan tabelada "NASIRALI" yoktur, burada eklenmiştir. Yaftanın üç dilde yazıldığı bu kitabın ekidir. Çarmıhın yanındakiler fazlalaşmıştır. Hepsinde ortak olan tek isim Mecdelli Meryem'dir. İsteyenin istediğini yazdığı keyfiyet burada da söz konusudur.

İsa'nın Ölümü

(Mat.27: 45-56; Mar.15: 33-41; Luk.23:44-49)

İncil'de yazılanlar;

"Daha sonra İsa, her şeyin artık tamamlandığını bilerek Kutsal Yazı yerine gelsin diye, "Susadım!" dedi.. Ama askerlerden biri O'nun böğrünü mızrakla deldi. Böğründen hemen kan ve su aktı.. Bunu gören adam tanıklık etmiştir ve tanıklığı doğrudur. Doğruyu söylediğini bilir. Siz de iman edesiniz diye tanıklık etmiştir... Bunlar, "O'nun bir tek kemiği kırılmayacak" diyen Kutsal Yazı'nın yerine gelmesi için oldu." (Yu.19: 28-35)

Burdaki anlatım diğer kitaplardaki anlatımdan epey farklıdır. En önemlisi diğer kitaplarda yer alan *"Saat* üçe doğru İsa yüksek sesle, "Eli, Eli, lema şevaktani?" yani, "Tanrım, Tanrım, beni neden terk ettin?" diye bağırdı.* (Mat.27: 46) haykırma ve itiraz hakkını kullanması yakışık görülmediği için es geçilmiştir. Susama meselesi bu kitabın ekidir. Hele bir de bunun "kutsal yazı" yerine gelsinle süslenmesi ilginç bir ek. Askerlerin göğsünü mızrakla delmesi kan ve suyun akması eki de ilginçtir. Kanın akışı neyse su akışı nasıl oluyor pek anlaşılır değil! Öte yandan yani mızrak, yani çarmıh çivilerinin ayak göğüs kafesi ve el kemiklerinden hiçbirini mi kırmamış! Anlaşılan İsa'yı çarmıha gerenler ve mızrakları saplayanlar o kadar itinalı davranmışlar ki, hiçbir kemik kırılmamış ve kutsal yazı'da yazılanlar yerine gelmiş! Biz de buna iman ederek tanıklık edeceğiz! Olur ya planı kuran baba-oğul o kadar detay düşünmüştür. Olacak iş değil ama kutsal kitabı daha fazla satır olsun diye yazarımızın katkıları deyip devam edelim...

İsa'nın Gömülmesi

(Mat.27: 57-61; Mar.15: 42-47; Luk.23: 50-56)

İncil'de yazılanlar;

"Bundan sonra Aramatyalı Yusuf, İsa'nın cesedini kaldırmak için Pilatus'a başvurdu. Yusuf, İsa'nın öğrencisiydi, ama Yahudi yetkililerden korktuğundan bunu gizli tutuyordu. Pilatus izin verince, Yusuf gelip İsa'nın cesedini kaldırdı. ... Daha önce geceleyin

İsa çarmıhta

İsa'nın gömülme sahnesi

Paris Louvre Müzesi

*İsa'nın yanına gelen Nikodim de otuz litre*fx* kadar karışık mür* ve sarısabır özü alarak geldi.* (mürbir nevi parfüm.-BN).. *İsa'nın çarmıha gerildiği yerde bir bahçe, bu bahçenin içinde de henüz hiç kimsenin konulmadığı yeni bir mezar* vardı... O gün Yahudiler'in Hazırlık Günü'ydü*. Mezar da yakın olduğundan İsa'yı oraya koydular."* (Yu.19: 38-42)

Bizim Aramatyalı Yusuf diğer kitaplarda "zengin" biridir. Burada ise korkak öğrencilerinden biri durumunda. Korkaklığı İsa'nın öğrencilerinden biri olduğunu gizlemesidir. Öteye yandan diğer 11 korkak Havariden çok daha cesaretli. Çünkü 11 havarinin esamesi okunmazken, bu Yusuf Pilatus'un karşısına çıkıp öğretmeninin naşını alacak kadar cesaretlidir. 12 havariden biri ihanet etti, bir diğeri inkârcı, ama diğerlerine ne oldu, şimdiye kadarki incelediğimiz kitaplarda herhangi bir bilgi yoktur. Tüm bu anlatımlar masalın gelişimi icabı mı?

Parfüm getiren Nikodim de bu kitabın masala katkısıdır. Bahçe ve bahçenin içinde mezar da bu kitabın katkılarıdır. Anlaşılan bedava mezara kadar her şey planlanmış görünüyor. Yazanlar kutsal yazı yerine gelsin diye yazmışlar, okuyanlara iman etmek düşüyor!

İsa'daki değişim Raphael 1517

BÖLÜM 20
İsa'nın Dirilişi

(Mat.28: 18; Mar.16: 18; Luk.24: 1-12)

İncil'de yazılanlar;

"Haftanın ilk günü erkenden, ortalık daha karanlıkken Mecdelli Meryem mezara gitti. Taşın mezarın girişinden kaldırılmış olduğunu gördü. ... Koşarak Simun Petrus'a ve İsa'nın sevdiği öbür öğrenciye geldi. "Rab'bi mezardan almışlar, nereye koyduklarını da bilmiyoruz" dedi. Ardından Simun Petrus geldi ve mezara girdi. Orada serili duran bezleri ve İsa'nın başına sarılmış olan peşkiri gördü. Peşkir keten bezlerle birlikte değildi, ayrı bir yerde dürülmüş duruyordu. İsa'nın ölümden dirilmesi gerektiğini belirten Kutsal Yazı'yı henüz anlamamışlardı."* (Yu.20: 1-9)

Bu kitaptaki İsa'nın Dirilişi anlatımı diğer üç kitaptan temelde farklı. Burda Mecdelli Meryem yalnız gidiyor. Diğer kitaplarda yanında mutlaka birileri var. Diğer kitaplarda hiçbir şekilde havarilerden hiçbirine isim olarak yer verilmezken. Birden için içine nedense Petrus çekiliyor. Olaya tanık konumuna yükseltiliyor. Bunun nedenini anlamak için bu kitabın sonunu bekleyin. Acaba bu İncil'i yazanların Petrus ile herhangi bir yakınlığı var mıydı? Peşkir vs. işin yeni ekleri olarak çeşnisidir. Sonucun yine Kutsal Yazıya bağlanması da bu kitabın katkısıdır. Anlatımlarda terslik ve tutarsızlar olduğunu defalarca tekrarladık, devam ediyoruz.

İsa, Mecdelli Meryem'e Görünüyor

(Mat.28: 9-10; Mar.16: 9-11)

İncil'de yazılanlar;

"Bundan sonra öğrenciler yine evlerine döndüler... Meryem ise mezarın dışında durmuş ağlıyordu. Ağlarken eğilip mezarın içine baktı... Beyazlara bürünmüş iki melek gördü; biri İsa'nın cesedinin yattığı yerin başucunda, öteki ayakucunda oturuyordu... Meryem'e, "Kadın, niçin ağlıyorsun?" diye sordular. Meryem, "Rabbim'i almışlar" dedi. "O'nu nereye koyduklarını bilmiyorum."... Bunları söyledikten sonra arkasına döndü, İsa'nın orada, ayakta durduğunu gördü. Ama O'nun İsa olduğunu anlamadı... İsa, "Kadın, niçin ağlıyorsun?" dedi. "Kimi arıyorsun?" Meryem O'nu bahçıvan sanarak, "Efendim" dedi, "Eğer O'nu sen götürdünse, nereye koyduğunu söyle de gidip O'nu alayım."... İsa ona, "Meryem!" dedi. O da döndü, İsa'ya İbranice, "Rabbuni!" dedi. Rabbuni, öğretmenim demektir... İsa, "Bana dokunma!" dedi. "Çünkü*

Maria Magdelena-Arınma sahnesi

daha Baba'nın yanına çıkmadım. Kardeşlerime git ve onlara söyle, benim Babam'ın ve sizin Babanız'ın, benim Tanrım'ın ve sizin Tanrınız'ın yanına çıkıyorum." (Yu.20: 10-17)

Yeni baştan uyarlanmış bir anlatım. Anlatımda diğer kitaplara uyum sağlayan M.Meryem ve beyazlara bürünmüş melekler. Diğer her şey yeni bir masal kurgusudur. Meryem yine yalnız kalıyor. Galiba O'nun dışında doğru dürüst inanan ve iman eden, sadık kalan yok gibi duruyor! Yoksa rivayetlerdeki gibi M.Meryem İsa'yı bir kadın erkeğini sevdiği gibi mi sahipleniyor? O'na sadık biri. Nedense yine Petrus kayıplarda.

Meryem'in İsa'yı ilk anda tanımayıp, bahçıvan sanması katkısı çok garip duruyor. İsa'da herhangi bir değişiklikten bahsedilmediği halde, O'nu "Meryem" benim" uyarısıyla tanıması masala bir giz havası yaratmak için mi sokuşturulmuş anlamadık! Bir anlayan çıkarda bize izah ederse iyi olur!

Dokunma meselesine gelince ilerki ayetlerde göreceğiz başkalarının dokunmasını bizzat istiyor. Burda Meryem dokunursa "sır" mı bozulacak vs. gerekçesi yazılmamış. Yalnız henüz "Baba'nın yanına" çıkmamış durumunda. Ama diğer kitaplarda öldükten 3 gün sonra yeniden dirildiği "göğe babasının yanına yükseldiği" anlatılmaktadır. Ne tesadüf ki, Meryem de tam İsa'nın tanrının yanına çıkma anını yakalamış. Yine diğer kitaplara göre farklı ve çelişkili bir anlatım söz konusudur. "Benim babam sizin babanız, benim tanrım sizin tanrınız" vs. tekerlemesi ben merkezli Aristo mantığı içermektedir.

İsa Öğrencilerine Görünüyor

(Mat.28: 16-20; Mar.16: 14-18; Luk.24: 36-49)

İncil'de yazılanlar;

"İsa yine onlara, "Size esenlik olsun!" dedi. "Baba beni gönderdiği gibi, ben de sizi gönderiyorum."... Bunu söyledikten sonra onların üzerine üfleyerek, "Kutsal Ruh'u alın!" dedi. "Kimin günahlarını bağışlarsanız, bağışlanmış olur; kimin günahlarını bağışlamazsanız, bağışlanmamış kalır." (Yu.20: 21)

Aynı masalın bir başka anlatım tarzı. Kitabın katkısı ise; Kutsal Ruh'u üfleyerek üfürükçülük yapması. Ayrıca Aristo'nun düz mantığının izine burada da rastlamaktayız. Devam ediyoruz.

İsa Tomas'a Görünüyor

İncil'de yazılanlar;

"Onikiler'den biri, "İkiz*fx*" diye anılan Tomas, İsa geldiğinde onlarla birlikte değildi... Öbür öğrenciler ona, "Biz Rab'bi gördük!" dediler. Tomas ise, "O'nun ellerinde çivilerin izini görmedikçe, çivilerin izine parmağımla dokunmadıkça ve elimi böğrüne sokmadıkça inanmam" dedi. Sonra Tomas'a, "Parmağını uzat" dedi, "Ellerime bak, elini uzat, böğrüme koy. İmansız olma, imanlı ol!" Tomas O'na, "Rabbim ve Tanrım!" diye yanıtladı... İsa, "Beni gördüğün için mi iman ettin?" dedi. "Görmeden iman edenlere ne mutlu!"... Ne var ki yazılanlar, İsa'nın, Tanrı'nın Oğlu Mesih* olduğuna iman edesiniz ve iman ederek O'nun adıyla yaşama kavuşasınız diye yazılmıştır."* (Yu.20: 24-31)

Havari Tomas'ın ileri sürdüğü kanıtlar yabana atılmamalı. Tomas akıllı görünüyor olmasına rağmen yalnız. Neden yalnız? İfade ifadeye karşı olmasın diye! Tomas'a müsaade edilen dokunma vb. durum Meryem'den neden esirgendi? Tomas'ın yediği zılgıta dikkat. Sanki İsa Tomas'ın kafasının içini okumuş gibi duruyor! *"İmansız olma, imanlı ol!"* yani diğerleri gibi inan azarı! Çünkü ardından gelen *"Görmeden iman edenlere ne mutlu!"* düşüncesi aslında yalancı şahitliğe/tanıklığa Tomas'ı teşvik etme, zorlamanın ötesinde bir anlam taşımıyor. Azar Tomas'ı yola gestirmiş ve İsa'yı "Rabbim ve Tanrım" mertebesine yükseltmiştir.

Yazılanları da onaylatmak için başvurulan yöntem yine aynı; kutsal ruh aracılığıyla tasdik! Bizden katma yok demeye getiriyor, neden diğer kitaplar buna ihtiyaç duymamış, sırrı İncil'de gizli. Örneğin Markus İncil'i MS 110 da yazılmasına rağmen böyle bir şey söz konusu değildir.

BÖLÜM 21

İsa Göl Kenarında

İncil'de yazılanlar;

" Bundan sonra İsa Taberiye Gölü'nün kenarında

İsa ve Petrus -balık avında-

*öğrencilerine yine göründü... Simun Petrus ö t e - kilere, "Ben balık tutmaya gidiyorum" dedi. Onlar, "Biz de seninle geliyoruz" dediler. Dışarı çıkıp tekneye bindiler. Ama o gece bir şey tutamadılar... İsa, "Çocuklar, balığınız yok mu?" diye sordu. "Yok" dediler... İsa, "Ağı teknenin sağ yanına atın, tutarsınız" dedi. Bunun üzerine ağı attılar. O kadar çok balık tuttular ki, artık ağı çekemez olmuşlardı... İsa'nın sevdiği öğrenci, Petrus'a, "Bu Rab'dir!" dedi. Simun Petrus O'nun Rab olduğunu işitince üzerinden çıkarmış olduğu üstlüğü giyip göle atladı... Öbür öğrenciler balık dolu ağı çekerek tekneyle geldiler. Çünkü karadan ancak iki yüz arşın*fx* kadar uzaktaydılar. Simun Petrus tekneye atladı ve tam yüz elli üç iri balıkla yüklü ağı karaya çekti. Bu kadar çok balık olduğu halde ağ yırtılmamıştı."*(Yu.21: 1-11)

Petrus yine sahnede. İsa'nın varlığını isbatlaması için bir mucize gerekli. En iyi yaptığı işlerin içinden biri olan balık tutmadaki beceri yine gündemde. Yani giderayak öğrencilere bir mucize gösterisi. Gösteri İsa ile sınırlı değildir, gösterinin tamamlayıcısı Petrus'tur. O 200 arşın uzaktan "çekilemez dolu ağı" çeken biridir. Bugünki rakamlarla ifade edersek, 1 arşın 0,68 metre yani 200 arşın 136 metre yapar. 153 tane iri balık, herbiri 2 kilo varsa eder sana 306 kilo balık ve bu 136 metrenin bir kişi tarafından çekiliyor olması! Bizce fazla atmamışlar, biraz inandırıcı olsun diye yine insaflı davranmışlar. Burada anlatılanlar diğer kitaplarda yoktur. Neyse biz devam edelim.

İsa ile Petrus

İncil'de yazılanlar;

"Yemekten sonra İsa, Simun Petrus'a, "Yuhanna oğlu Simun, beni bunlardan daha çok seviyor musun?" diye sordu. Petrus, "Evet, ya Rab" dedi, "Seni sevdiğimi bilirsin." İsa ona, "Kuzularımı otlat" dedi...

İkinci kez yine ona, "Yuhanna oğlu Simun, beni seviyor musun?" diye sordu. O da, "Evet, ya Rab, seni sevdiğimi bilirsin" dedi. İsa ona, "Koyunlarımı güt" dedi

Üçüncü kez ona, "Yuhanna oğlu Simun, beni seviyor musun?" diye sordu. Petrus kendisine üçüncü kez, "Beni seviyor musun?" diye sormasına üzüldü. "Ya Rab, sen her şeyi bilirsin, seni sevdiğimi de bilirsin" dedi. İsa ona, "Koyunlarımı otlat" dedi.

Bu yüzden kardeşler arasında o öğrencinin ölmeyeceğine dair bir söylenti çıktı. Ama İsa Petrus'a, "O ölmeyecek" dememişti. Sadece, "Ben gelinceye dek onun yaşamasını istiyorsam, bundan sana ne?" demişti... Bütün bunlara tanıklık eden ve bunları yazan öğrenci budur. Onun tanıklığının doğru olduğunu biliyoruz... İsa'nın yaptığı daha başka çok şey vardır. Bunlar tek tek yazılsaydı, sanırım yazılan kitaplar dünyaya sığmazdı." (Yu.21: 15-25)

Bu kitapta neden Petrus'un önemsendiğini şimdi daha iyi anlayabilyoruz. Çünkü resmen Petrus halef olarak ilan edilmektedir. Petrus İsa'yı 3 kez inkâr eden olduğu için O'na üç kez *"beni diğerlerinden daha çok seviyor musun?"* sorusu sorulmaktadır. Üç soruya Petrus'tan olumlu "evet" yanıt gelmesine rağmen, geçmiş ile ilgili herhangi bir özeleştiri veya günah çıkarma, günahtan arınma vs. söz konusu edilmemektedir. Bu gözardı edilen çok önemli sorunda İncil yazarları çifte standart uygulamaktadır. Kendi gözündeki merceği görmüyorlar ama başkasının gözündeki saman çöpünü göze sokuyorlar.

Giderayak yazarın *"İsa'nın yaptığı daha başka çok şey vardır. Bunlar tek tek yazılsaydı, sanırım yazılan kitaplar dünyaya sığmazdı"* notunu da alıyoruz. Bizce de çünkü aynı şeyler nerdeyse kelime kelime tekrarladığında istediğin kadar yazarsın hiç de problem değil. Yalnız Yuhanna İncil'ini yazanlar ya okuru kandırıp kendisinin yükünü azaltmaya çabasında, ya da o da korkak! Başına bela gelmemesi için işi öğrencinin üstüne yıkıyor! İşte kutsal İncil de bundan bu minval üzerine!

Böylece Hristiyanlığa temel olan 4 İncil'in incelemesini tamamlamış bulunuyoruz. Bir dahaki sayımızda diğer kitaplar ve Hristiyanlıktaki mezhepleri inceleyeceğiz. Bir dahaki sayıda yeniden buluşmak dileğiyle güzel günler sizlerle olsun.

Yönetmen İ. Serhat Karaaslan ile söyleşi

"Sinema biraz deli işi, insana bulaştımı bırakamıyorsun."

GÜNEY

Güney: ***Güney Dergisi olarak, geçen sayımızda kısa film yönemeni Erol Mintaş ile roportaj yapmıştık. Bu sayımızda kısa filmlere dikkat çekmek için seninle roportaj yapmak istedik.Öncelikle roportaj için sana teşekkür ederiz. Aynı zamanda Güney Kültür Merkezine hoşgeldin diyoruz.***

Serhat Karaaslan: Hoşbulduk. Asıl ben teşekkür ederim.

Güney: ***İ. Serhat Karaaslan, öncelikle seni tanıyabilir miyiz?***

Serhat Karaaslan: O zaman kendi doğumum ile başlayayım. 1984 Muş Varto doğumluyum, İstanbul Üniversitesi Eczacılık bölümünden mezun oldum. Okuldayken bir dönem dergilere karikatürler çizdim. O zamanlar sinemaya ilgim vardı, fakat nerden ve nasıl başlıyacağımı bilmiyordum. Mezun olduktan sonra kısa filmler çekmeye başladım ve Kadir Has Üniversitesi Film ve Drama Yüksek Lisans Programı Yönetmenlik Bölümünde okumaya başladım.

Güney: ***Üniversite öncesinde sinemayla bir bağın var mıydı?***

Serhat Karaaslan: Varto'da yatılı okuduğum zamanda Yılmaz Güney'in bir kaç filmini izlemiş, bu vesileyle de kitaplarını okumaya başlamıştım. Bu süreçten önce, bir kaç Yeşilçam filmi dışında film bilmiyordum. Yılmaz Güney'in filmleri izlediğim zaman oyuncu olmak istemiştim ve sinemaya ilgimin ilk tohumları o zaman yeşermeye başlamıştı. Fakat öyle bilinçli bir büyüme değildi. İstanbul'a gelince farklı filmler, yönetmenler ve sinemacılar tanıdım. Zaman içinde içimdeki tutku büyüdü. Şimdi de birkaç film yaptım ve imkanım oldukça da bunu sürdüreceğim.

Güney: ***Neden sinema ve sinema hayatının neresinde duruyor?***

Serhat Karaaslan: Tek bir cevabı yok. Kendini ifade etme aracı ya da hikayelerini insanlarla paylaşma aracı da diyebilirsin. Bu araç sinemada olmayabilirdi, bir dönem karikatürle denedim bunu, fakat hikayeleri

anlatabilecek en iyi yollardan bir tanesi sinema olduğuna karar verdim.

Güney: ***Sanatın başka hangi alanlarında kendini ifade etmeyi denedin?***

Serhat Karaaslan: İlgini çeken alanlarda kendini ifade etmeye çalışırsın, öyküler yazdım fakat çok amatörce oldu. Az önce de bahsetmiştim dergilerde karikatürler çizmiştim. Şimdi de çekeceğim filmin planını önceden çiziyorum bu anlamda karikatürün faydasını görüyorum. Sinema yaparken keyif alıyorum. Bu yüzden de sinema yapıyorum diyebilirim.

Güney: ***Çektiğin filmlerin yapım aşamalarından bahsedebilir misin?***

Serhat Karaaslan: Sinema yapmak istiyordum fakat bunun nasıl yapılacağını bilmiyordum. Bildiğim tek şey bunun eğitimini almam gerektiğiydi. Birkaç okula başvuru yaptım, fakat giriş yapamadım. Daha sonra Derviş Zaim Senaryo Atölyesine katıldım ve Derviş Zaim'in bize verdiği casaret ile çizgi öyküsünü kendi yaptığım Beş Lira'yı çekmeye karar verdim. Fakat hiç set görmemiştim ve nasıl yapılacağını da bilmiyordum. Kamerayı elimize aldık ve birkaç saatte çektik. Aynı gün kurgusunu bitirdim. Çok keyif alarak çektik ve bu bana cesaret verdi. Hemen ardından Araf'ı çektim.

Güney: ***Çektiğin filmlerin ortak yanları var mı?***

Serhat Karaaslan: Kan hariç hepsinin ortak yanı toplumsal konuları işlemesidir. Beş Lira'da sokak çocuklarını işledim. Bisiklet'te şehrin dışına itilmiş ötekileri konu aldım. Kan ise bir film bilinciyle değil, onu bir ödev olarak hazırladım. Bu yüzden diğerlerinden ayrı tuttum. Araf ise çevremde olan bitenlerden etkilenerek çekmiştim. Konuların hepsinin bana göre tek ortak yanı toplumsal konular olmasıdır.

Güney: ***Çektiğin filmlerde diyalog yok ve herhangi bir dil yok. Diyalog olmamasına rağmen Kürt kısa filmci olarak tanınıyorsun bunu neye bağlıyorsun?***

Serhat Karaaslan: Benim Kürt olmam, jeneriklerin kürtçe olması, ama bunlardan önemlisi anlatılan hikaye ağırlıkta kürtlerin hikayeleri olduğu için bu şekilde anılıyor olabilirim.

Güney: ***İşlediğin konular hayatın içinde olan konular. Her gün karşılaşılan ve sıradanlaşan konular. Sen bunları alıp işliyorsun. İzleyicide ise tekrar dönüp bu konulara bakası geliyor. Bu söylediğimden yola çıkarak, konu seçimlerinde neden en alttakilerini anlatıyorsun?***

Serhat Karaaslan: Bende en alttan geldiğim için anlatıyorum. Gidipte üst veya orta sınıftan birinin hikayesini anlatmayı beceremem, çünkü bana uzak bir dünya... Aslında sürekli bir konu arayışı içinde değilim. Biraz da konular gelip beni buluyor. Konu seçimlerinde beni etkileyen belli anlardan yola çıkarak hikayelerimi yazıyorum. Çıkış noktam kişisel yaşadığım şeyler oluyor. Araf'ta işlenen konu, kendi hayatımdan yola çıkarak ve bu duygu çevremde çok yoğun yaşandığı için çektim.

Güney: ***En beğenilen ve tanınan filmin Bisiklet'in yapım sürecinden bahseder misin?***

Serhat Karaaslan: Zamansız ve mekansız bir film yapmak istiyordum. Çünkü yoksulluk zamansız ve mekansızdır. Çıkış noktam ise çocukluğumda gördüğüm bir resimdi. Önden giden bir bisiklet ve ardından ona sahip olmak için koşan yoksul çocuklar vardı. Çıkış noktasından hareket ile kafamda bir dünya oluşturdum. Gökdelenlerin üzerinde yaşayan bir azınlığın artıklarıyla yaşamak zorunda bırakılan çoğunluğun hikayesine dönüştü.

Güney: Tek tekerleklilerin hikayesi diyebiliriz.

Serhat Karaaslan: Yarım yamalak yaşayanların da diyebiliriz.

Güney: Filmdeki oyuncular amatör müydü?

Serhat Karaaslan: Evet.

Güney: Oyuncuları genç bir yönetmen olarak yönetmen nasıl oldu?

Serhat Karaaslan: Kısa filmlere oyuncu bulmak zor bir durum. Ben de oyuncu ararken çok zorlandım. Yedi sekiz yaşlarında oyuncu yoktu. Bende iki ay boyunca sokaklarda yedi sekiz yaşlarında çocuklar ile sürekli deneme çekimleri yaptım. En son tesadüf eseri bu çocuğu buldum. Deneme çekimlerinden sonra ikna oldum ve çekimlere başladık. Çekimlerde diyalog olmamasından kaynaklı çocuğun doğallığını yakalamak gerekiyordu. Bunun içinde öncelikle çocuğa kamerayı unutturmak lazımdı ve kamerayı unutturduk. Diğer oyuncuların tamamı amatördü, fakat çocuğun oyunculuğu hepsinin önüne geçti ve iyi de oldu. Çocuk molalarda bisiklete diğer tekerleği takıyor ve sürüyordu. Tam da bisiklete sahip olmak isteyen çocuktu.

Güney: Kısa filmlerin dolaşım sıkıntısı var. Sen bu sıkıntıları yaşadın mı?

Serhat Karaaslan: İlk gönderdiğim festivallerden olumsuz yanıtlar aldım. Bir kaç festivalden geri döndü. Bu da beni biraz üzdü; çünkü iyi bir film olduğunu düşünüyordum. Ne zaman ki Antalya'dan ödül aldı, o zaman da festivallerden davetler almaya başladı. Maalesef Türkiye'de böyle bir durum söz konusu. Filmin jenerikleri Kürtçe olsaydı daha fazla yere giderdi diyenler olmuştu. Maalesef şöyle bir durumda var, kısa filmleri festivaller dışında gösterme imkanı yok.

Güney: Evet, filmlerin dolaşımında bir sıkıntı var. Ve bu güzel sanatsal filmler işçilere ve emekçilere ulaşmakta zorluk çekiyor. Güney Kültür Merkezi de tarafını ilan etmiş bir kurum olarak senin ve diğer filmleri işçilere-emekçilere ulaştırmaya çalışıyoruz. Seni de en kısa zaman da Güney Kültür Merkezi'ne hem filmini seyredilmesini sağlamak, hem de izleyiciler ile birlikte söyleşi için bekliyoruz.

Serhat Karaaslan: Çok teşekkür ederim. Daha önceden böyle bir kurumun varlığından haberim yoktu. Fakat bu tarz kurumlar çoğaltılmalı, özellikle de Yılmaz Güney'in sanat görüşlerini yaymak için. Ek bir not olarak şunu söylemek isterim. Yılmaz Güney'in kendi memleketi Adana'da filmimi gösterme imkanım olmadı. Altın Koza'ya da bir türlü gitmedi, gitmesini çok istiyorum. Bunu da Güney Dergisi vasıtasıyla duyurmak isterim.

Güney: İlerleyen dönemlerde projelerin nelerdir, bahsedebilir misin?

Serhat Karaaslan: Sinema biraz deli işi, insana bulaştımı bırakamıyorsun. Kısa film projelerim var. Örnek yeni çektiğim bir film var, henüz kurgusunu yapmadığım, aynı zamanda uzun metrajlı bir film projem var.

Güney: Son olarak Güney Dergisi okuyucularına söylemek istediğin bir şey var mı?

Serhat Karaaslan: Güney Dergisi çok iyi bir dergi ve onu desteklemek ve daha fazla kişiye ulaşmasını sağlanması gerekiyor.

Güney: Görüşlerin ve roportaj için teşekkür ederiz.

Serhat Karaaslan: Asıl ben teşekkür ederim. Çok keyif aldığım bir roportaj oldu.

Kasım 2011

HASET MADENİ

Ayhan ÖZTÜRKOĞLU

Ziyân vardiyasında zamanı
heceliyorum.
rüya rüya gezerek uyku
tünelini
mülteci güneşler geçiriyorum gece
yarılarından.

kalabalık ellerimle ülkeleri
sayıyorum.
tahrip edilmiş yüzlere çizdiğim
sokaklardan
ilan edilmiş yaslar
geçiriyorum.

zencefil kokulu kentlerin saltanatını
taşıyorum
düşük omuzlarıma illet
meskenlerde
fukara kelimeler soyunduruyor
takvimler
karıncalanmış düşlere sarnaşan
kaçkınlar
iltihaplanmış seferlerden
dönüyor
aynası kırık akıntılar ardından.

başkentlerini soyunduran çocuklar
doğuruyor demir kapılar
musikişinas bir sevişmeyle başlayan
notalardan
tefeci akrepler düşüyor
mızıkama

hiçbir ağıt oturmuyor
akortsuz kâbuslarımın yakasına

gözbebeklerimde yarım kalmış bir ninni
taşıyorum.

Sinema Notları

Anuş Pazarcıyan

Hüzünlü gerçekçilik

BİR ZAMANLAR ANADOLU'DA

| Bir Zamanlar Anadolu'da (2011 Türkiye)
Yönetmen: Nuri Bilge Ceylan
Senaryo: Ercan Kesal, Ebru Ceylan, Nuri Bilge Ceylan
Kurgu: Bora Gökşingöl, Nuri Bilge Ceylan
Oyuncular: Muhammed Uzuner (Doktor Cemal) ,Yılmaz Erdoğan (Komiser Naci), Taner Birsel (Savcı Nusret), Ahmet Mümtaz Taylan (Şoför Arap Ali), Fırat Tanış (Kenan), Ercan Kesal (Muhtar) vd.

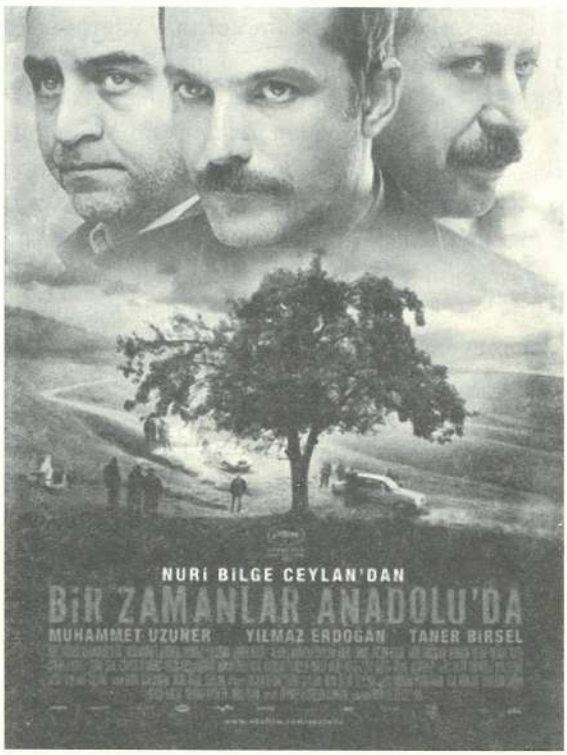

Nuri Bilge Ceylan „Bir Zamanlar Anadolu" sunda – haydi kasaba demiyeyim- bir küçük orta Anadolu ilçesinde gelişen bir cinayet öyküsü çerçevesi içinde bir toplumsal gerçeklik portresi çiziyor.

Bu portrenin içine yerleştirilmiş olduğu, öykü içinde yer alan bütün karakterleri bir araya getirmek için kullanılan çerçeve öykü şu:

İşledikleri bir cinayeti itiraf etmiş iki kardeş var; biri down sendromlu. İtiraflarına göre maktülü bir çeşme yakınında bir ağaç altına gömmüşler. Savcı ve doktor eşliğinde polisler/Jandarma/ iki kazmacı ile birlikte gece vakti yer gösterme işlemi için yoldalar. Gece olduğu için, katil zanlıları iyi hatırlamadıkları/ ya da oyalamaya çalıştıkları için gece boyunca toplam 4 çeşme dolaşıyorlar. Bu arada bir köyde mola veriyorlar. Nihayet gün ağardıktan sonra varılan 5. çeşmede de maktüle ulaşıyorlar. Maktül'ün domuz bağı ile bağlanmış olduğunu tespit ediyorlar.Tutanak tutuluyor. Maktül ilçe hastanesine taşınıyor. Otopsi yapılıyor. Otopsi'de diri diri gömülmüş olduğu tespit ediliyor. Fakat otopsi raporuna bu yazılmıyor.

Toplam 12 saatlik bir zaman diliminin 3 saate yakın süren bir filmde anlatıldığı „Bir Zamanlar Anadolu'da " da, maktülü arama sürecinde yer alan değişik karakterlerin öyküleri üzerinden bir toplum panoraması çıkıyor karşımıza.

Katilin öyküsü: Down sendromlu kardeşi ile birlikte içki içtikleri bir tamirciyi (Bu birlikte içme sahnesi filmin girişindeki puslu sahne) bir kavga sonunda öldürmüş. Kavga sebebini filmin gelişmesi içinde öğreniyoruz: Maktülün ilk okul çağındaki oğlunun gerçek babası olduğunu söylemiş. Kavga bunun üzerine çıkmış.

Yol boyunca komiser tarafından önce hafif tehditli, tatlı sözlerle, sonra dayakla „doğruyu söyleme"ye, maktülün yerini göstermeye çağrılıyor.

Filmin sonunda maktülün yakınlarının saldırısına uğruyor. Oğlu da taş atıyor babası olduğunu bilmediği babasına.

Doktorun öyküsü: Filmin esas anlatıcısı Doktor figürü. Bir zamanlar dünyayı değiştirmek diye bir davası olan, doğruyu söylemek ve yapmak düsturu olan biri Doktor. Sonuçta bu Anadolu ilçesinde konaklamış. Umutlarını önemli ölçüde yitirmiş. Hüzünlü bir yalnız hayat süren, yine de doğruluk düsturundan ayrılmamaya çalışan biri. Fakat kirli bir dünyada kire bulaşmadan yaşamak mümkün mü? „Bir zamanlar Anadolu'da" nın son sahnelerinde bu soruya cevap şöyle veriliyor: Doktor Cemal, yardımcısı ile birlikte maktülün cesedinin otopsisine giriyor. Girmeden önce katilin öyküsünden haberdardır. Katilin linç edilmek istenmesini yaşamıştır. Oğlunun babasına taş atmış olmasını yaşamıştır. Onun hüznünü, yıkılmışlığını görmüştür. Bu arada eşini oğluyla birlikte teşhise gelen – ve oğlu katilin oğlu olan – genç kadını görmüştür. Otopside Doktor yapılması gerekeni söylemekte, yardımcısı onun söylediğini yapmakta; cesedi kesip biçmektedir. Doktor sonucu dikte etmektedir. Otopsinin belli bir aşamasında, katilin nefes borusunun toprakla dolu olduğu görülür. Bu maktülün diri diri gömüldüğü anlamına gelmektedir. Doktor Cemal otopsinin bu aşamasında dikte etmeyi durdurur. Ne yazacaktır rapora ? Pencereden dışarı bakar. Okul bahçesine yürüyen katilin çocuğunu görür. Rapora maktülün diri diri gömülmüş olduğunu gösteren bulguyu yazdırmaz. Otopsi bir şey olmamış gibi devam eder. Yardımcı bir ara, kesip biçme sırasında çok kan aktığı için, „Geri durun, size bulaşmasın" der. Bu arada Doktor'un yüzüne kan sıçrar. Film yüzü kanlanmış Doktor'un resmiyle kapanır!

Yani: Pislik içinde yüzen bir toplumda, - iyi niyetle de olsa -pisliğe bulaşmamak – salt doğruları söyleyip, yaşamak – mümkün değildir.

Savcının öyküsü: Doktor'la konuşmaları üzerinden Savcı'nın da gerçeğin peşinde koşan, gerçeğin er geç ortaya çıkacağına inanan, mesleğini ciddiye alan, eşi ölmüş, yalnız yaşayan biri olduğunu öğreniyoruz. Savcı, Doktor'la konuşmaları içinde bir öykü anlatıyor: Çok sevdiği bir arkadaşının çok güzel eşinin öyküsü. Kadın çok sevdiği eşinin – aslında bir gecelik „önemsiz" bir macera olan - aldatmasının farkına varıyor. Hayata küsüyor. Ve kısa süre içinde ölüp gidiyor. Onunla birlikte o çok sevdiği arkadaşı da yıkılıyor. Sürekli kendini suçlayarak yaşıyor. Savcı o arkadaşına yardımcı olmaya, kendisinin eşinin ölümünün sorumlusu olmadığını, ölenle ölünmeyeceğini, kader diye bir şey olduğunu vs. anlatarak onu normal hayata döndürmeye çalışıyor. Doktor sorularla, kadının nasıl öldüğünü öğrenmeye çalışıyor. Kadının bir kalp krizi sonucu öldüğünü, daha önceden kalp hastalığı olmadığını öğreniyor. Sormaya devam ediyor: Kullandığı ilaçları vs. soruyor. Ve sonuçta kullandığı ilaçlardan birinin fazla dozda alınması halinde bir kalp krizini tetikleyebileceğini anlatıyor Savcıya. Kadının intihar etmiş olabileceğini söylemektir bu. Gerçeği öğrenmenin de bir yolu vardır: Otopsi.

Savcının - çok sevdiği arkadaşının - öyküsü böyle. Yalanlar, başkalarını ve kendini kandırmanın dünyasıdır yaşanan dünya. Suçluların peşinde koşan savcının da kendi gizleri vardır.

Komiserin öyküsü: Dünyanın - toplumun en kaba pislikleri ile en önce – savcıdan ve Doktor'dan da önce - karşılaşan, pislik içinde yüzen bir meslekte hayatını kazanmaktadır. Cürümlerle ilk karşılaşan onlardır. Cürümleri açığa çıkaran onlardır, fakat başarıların meyvesini başkaları yer. Örneğin savcı somutunda adliye! Halbuki bütün pis işleri açığa çıkaran, yükü taşıyan polislerdir! Onun için kızgındır komiser. Evde kronik hasta çocuğu ilaç beklemektedir. Bunun için Doktor'un reçete yazması lazımdır. Eli savcıya /Doktor'a, başkalarına mahkumdur. Bu ne biçim adalettir! Şimdi örneğin bu cinayeti itiraf ettirmiş olan kendisidir. Ama savcı kendisine hava atmaktadır. Ayrıca katil de, acaba onu oyalamakta mıdır ? Gece gece bu katil yüzünden yollarda sürünmektedir. Hınç doludur. Hıncını üçüncü çeşme başında tekme tokat giriştiği katil zanlısından çıkartır.

Komiserin öyküsü somutunda, örneğin işkencenin yalnızca ruhsal hasta olanların işi olmadığını, çok normal polisler açısından pislik dolu, adaletsiz bir dünyada, o dünyaya hıncın da bir dışavurumu olduğunu görürüz. Pislik içinde pisliğe bulaşmadan yaşamak mümkün değildir.

Muhtarın öyküsü: Gece yarısı biraz dinlenmek için gidilen köyde misafir olunan muhtarın bir derdi var. Ve savcıyı görmüşken bu derdini ona duyur-

mak, onun üzerinden resmi izinleri almak için kullanmaya çalışıyor bu ziyareti. Muhtar köyüne morg yaptırmak istiyor.Köyün genç insanların çoğu yurtdışında gurbette. Köy nüfusu esasen yaşlılardan oluşuyor. Ölüm halinde yani akrabaların önemli bölümünün gurbet ellerinden gelmesi gerekiyor. Bu bir kaç gün, bazen hafta sürüyor. Ölüleri bekletecek, özellikle yazın kokmalarını engelleyecek bir tesise ihtiyaç var. Bir morga ihtiyaç var.

Bu arada bunun için toplanan paraların muhtarın cebine gittiği konusunda – muhtara göre katiyen yalan - iftira- şikayetlerin olduğunu öğreniyoruz. Pislik her yerde.

NBC, Bir zamanlar Anadolu'da da, yukarda özetlediğim öykülerle bir toplum resmi çiziyor. Yalanlar, küçük –büyük yalanlar, cürümler, küçük-büyük cürümler üzerine kurulu, üzüntü verici bir resim bu. Abartmadan, eksiltmeden, neyi gördüyse onu aktarıyor. Bir ayna tutuyor gerçekliğe. Gerçekçi bir film Bir Zamanlar Anadolu'da. NBC' nin önceki filmleri gibi gerçekçi. Fakat gerçek hüzünlü bir gerçek. Nuri Bilge Ceylan, bu hüzünlü gerçeğin anlatıcısı. Nuri BC'nın yaptığı sinema herhalde Hüzünlü Gerçekçilik olarak adlandırılsa yanlış olmaz. Burada benim eleştirim, önerim - ne derseniz deyin - giriyor devreye. Evet gerçek hüzünlü, fakat umut yok değil. O umudun kıvılcımlarını da yakalayıp göstermek gerek. Yılmaz Güney'in sinemasında yaptığı gibi.

Bir zamanlar Anadolu'da bir Nuri Bilge Ceylan filmi. Yani ana akım sinemasını unutup gitmeniz gereken bir film. 12 saatlik bir zaman dilimini 3 saatte anlatan bir film bu. Yavaş. Çok fazla bir şey olmuyor dıştan bakınca. Kamera insanların iç dünyasına çevrili daha çok. Ana akım sinemasının onsuz edemediği pyro - teknik yok, teknik cambazlıklar yok, „action" yok bu filmde. Ama insanların iç dünyası var fırtınalar içinde. Bazen, küçük kimi anlar dışa da vuruyor bu fırtınalar, Komiser'in katil zanlısına saldırmasında olduğu gibi.

Film dili olarak bu yeni NBC filmi, onun artık iyice ustalaştığının belgesi. Filmin 3 te ikisi kadarı gece geçiyor. Gün ışıksız. Yolda uçsuz bucaksız karanlığı ve sessizliği delen üç araba farının aydınlattığını görüyoruz. Çeşme başlarında ise maktülün aranması sahnelerinde Jandarma arabasının farları yapıyor ışıklandırmayı.

Muhtar'ın evinde elektriklerin kesildiği bir sahne var. Sinema tarihine geçecek bir sahne. Eve önce bir ışık giriyor. Bir kaç saniye sonra, ışığın hemen gerisinde, ışığı tutan elin sahibinin o karanlığın içindeki aydınlık, genç, suçsuz, temiz güzel yüzünü görüyoruz. Gördüğümüz bir melek yüzüdür adeta. O ışığı taşıyan genç kız elinde tepsi herkese birer birer çay sunuyor. Ve erkekler meclisinin tüm üyeleri sıra kendilerine geldiğinde gözleri kamaştıran bu ışık/güzelllik karşısında adeta çarpılıyorlar. Bu sahne kendi başına bir film. Sonra ağaçtan akar suya düşen, suyla akan elmanın öyküsü var. Kendi başına bir film. Aslında bu filmin bir çok sahnesini alıp, büyütüp, fotoğraf sanatının baş eserleri olarak asabilirsiniz.

Bir zamanlar Anadolu'da , NBC'nin en „konuşkan" filmi. Filmde diyaloglar belirleyici bir rol oynuyorlar. Bu, filmi NBC taraftarları dışında olan kitleler için de anlaşılır, seyredilir, sevilir kılabilir. Bence çok iyi bir gelişme bu.

Bence 2011'in en iyi filmleri içinde en ön sıralarda yer alan bir film Bir Zamanlar Anadolu'da. Bu filmi görün mutlaka. Ama mutlaka sinemada.

Bir şey daha: Türkiye'de yayınlanan Alt Yazı/Aylık Sinema dergisi Ekim 2011 sayısında, „Bir Zamanlar Anadolu'da" nın Kurgu Günlüğü'nü ek olarak verdi. Lütfen bulun buluşturun okuyun bu Kurgu Günlüğü'nü. Orada Nuri Bilge Ceylan'ın başarısının nasıl bir emek ürünü olduğunu (Filmin kurgusu tam bir yıl sürüyor!); onun nasıl bir kuyumcu titizliği ile çalıştığını göreceksiniz.

Lars von Trier'den ...Batsın Bu Dünya

Melankoli

| Melancholia

(Danimarka/ İsveç/ Fransa/ Almanya, 2011)
Yönetmen ve Senaryo: Lars von Trier
Kamera: Manuel Alberto Claro
Oyuncular: Kirsten Dunst (Justine), Charlotte Gainsbourg (Claire) ,Kiefer Sutherland (John), Charlotte Rampling (Gaby), John Hurt (Dexter), Alexander Skarsgård (Michael), Stellan Skarsgård, Brady Corbet, Udo Kier vd.

Lars von Trier yeni filmi "Melankoli" ile "Batsın bu Dünya"modunda. Ve gerçekten de batırıyor sonunda. Ama ne güzel batırıyor.

Baştan alalım:

Melankoli üç bölümden oluşan bir film.

I. Giriş: Geri planda Wagner'in 'Tristan ve İsolde' operasının prelüdü. Önde, sürreal resimler: Çimenlerden, yosunlardan oluşan iplere bağlanmış, harekette zorlanan, bata çıka ilerlemeye çalışan bir kadın; ağır çekimle gökten yere düşen ölü kuşlar; nilüferlerle dolu bir suda süzülen bir gelin; ayakları üzerine çöken bir at; içinde güneş saati olan, her iki yana gölgesi düşen ağaçlarının dalları kesilmiş çimen bir park; bir sopayı elindeki bıçakla soymaya çalışan bir çocuk; gökte resmin iki ucundan çıkarak birbirine doğru yaklaşan ve sonunda büyük bir aydınlık içinde birleşen iki ay...

Wagner müziği eşliğindeki bu kelimenin gerçek anlamında çarpıcı giriş bölümü, gerçekte filmin geri kalan bölümlerinde anlatılan öykünün – başka tarzda anlatılan- kısa özeti.

II. Birinci Bölüm: Justine Bu çarpıcı, sürreal girişten doğrudan uzatılmış beyaz bir limuzinin arka koltuğunda görünürde sevgi ile bakışan, öpüşüp, koklaşan bir çifte atlıyor film. Kadın beyaz gelinlikler içinde. Belli ki yeni evliler. Burada filmin iki başkadınından birincisi ile, Justine (Kirsten Dunst) ile tanışıyoruz. Kocaman uzatılmış beyaz limuzin, toprak ve çakıl taşlı bir yolda ilerliyor. İlerlemeye çalışıyor. Fakat yol dar. Limuzin dar virajları alamıyor. Genç damat geçiyor direksiyona. Justine ve şoför yol gösteriyorlar. Olmuyor.

Sonra bir düğün evi - malikaneyi görüyoruz. Cicili bicili giyinmiş davetliler bekliyor. Düğün menajeri, kızgın, düğün sahiplerine nerede kaldılar sorularını yönetiyor. Düğün sahipleri; aynı zamanda düğünün yapılacağı malikanenin de sahipleri - Justine'in kız kardeşi Claire (Charlotte Gainsbourg) ve eşi John (Kiefer Sutherland) kızgın, endişeli, panik içinde düğün menajerini sakinleştirmeye çalışıyorlar. Bu arada Claire John'un „ben demedim mi, bu kadar para harcıyoruz, rezilliğe bak" yollu suçlamalarının hedefi oluyor. Gelmeleri gereken saatten iki saat sonra yeni evli çift nihayet düğün mekanı malikaneye varıyorlar. Gelin topuklu beyaz ayakkabılarını çıkarmış, yalınayaktır.

Sonra düğünde Justine ve Claire'in genç kızlara sarkıntılık eden babalarını; ondan ayrılmış olan aslında bu gibi seremonilerden nefret ettiğini açıklayan, katılan herkesi sahtekârlıkla suçlayan annelerini (Charlotte Rampling); damat Michael'in ne olup bittiğini kavramaya çalışan „buraya nereden düştük" der tavırlı anne-babasını; bir reklam şirketinde metin yazarı olarak çalıştığını öğrendiğimiz Justine'nin tek derdi yeni bir kampanya için moto bulmak olan ve bu yüzden düğünde olan patronunu, onun birlikte getirdiği ve sanatsal yöneticiliğe terfi ettirdiği Justine'nin yanına asistan olarak verdiğini açıkladığı yeğeni Tim'i, gelinin yanından geçerken onu görmemek için yüzünü kapayarak geçen düğün menajerini tanıyoruz. Zoraki, zorunlu mutluluk resimleri görüyoruz. Gerçekte en mutlu olması gereken – Justine- hiç mutlu değil. Fırsat buldukça topluluk içinden kaçıp gidiyor. Topluluk içinde zoraki gülümsemeler yerini yer yer dalıp gitmelere, ben neden burdayım sorulu bakışlara bırakıyor. Misafirleri yemekte bırakıp, banyoya giriyor. Sonra, 10 yaşlarındaki yeğenini uyutmaya gidiyor. Kendi de uyuya kalıyor. Kocasının suçlamalarına hedef olan Claire gelip uyandırıyor. Ayıp olduğunu, bunca insanın beklediğini, kendisinin ve eşinin onun mutluluğu için bunca çaba ve para sarfettiklerini vs. söyleyerek yine davetlilerin yanına gitmesini sağlıyor. Birlikte yemek, planlanan seremoniler ertesi gelin - damat nihayet odalarına çekiliyorlar. Justine, ilk gece beklentisi içinde soyunan, alnına bir öpücük kondurduğu damat Michael'i kendi başına bırakıp, çıkıyor. Patronunla kavga edip, şimdiye kadar söylemek isteyip söyleyememiş olduğunu düşündüğümüz her şeyi söylüyor. Sonra bahçede rastladığı, patronun kendi yanına asistan olarak yerleştirmeyi düşündüğü ve sürekli olarak peşinde

dolanan Tim'le sevişiyor. Aslında sevişme değil, tam bir ırza geçme bu. Tim bu ırza geçmenin nesnesi.

Ertesi sabah yaralanmış, mutsuz genç damat Michael'i bir taksi ile malikaneyi terk ederken görüyoruz.

Gecenin sonunda bütün yapay mutluluk resmi paramparça olmuştur.

Aslında bütün gece mutluluğu oynayanların hiç biri mutlu değildir. Depresif olan Justine, aslında „sağlıklı" olanlara – görünenlere - bir yandan bir tehdit, bir yandan da bir ayna ve çağrıdır.

III. İkinci Bölüm: Claire

Michael'in malikaneyi terk etmesinin ertesinde film ikinci bölüme atlıyor. İkinci bölümde Claire'ı daha yakından tanıyoruz. Claire maddi sorunları olmayan, yaşadığı büyük burjuva hayatını seven, Justine'in tersine iyimser olan, Justine'in depresyonunu anlamayan, onun bu hastalığı aşması için ona yardımcı olmaya çalışan bir genç kadındır. Hobi astronom kocası John ve 10 yaşlarındaki oğlu Leo ile mutlu, dertsiz bir hayat sürmektedir. Bu dertsiz hayatı gölgeleyen kimi bulutlar vardır. Biri kız kardeşi Justine'nin Claire için anlaşılmaz olan kötümserliğidir. Düğün ertesinde Justine'in hastalığı iyice depreşmiştir. Justine artık yalnız başına yaşama yetisini yitirmiş, bakıma muhtaç biri haline gelmiştir. Claire şimdi kardeşi Justine'nin onu yıkayan, yediren, içiren, ayağa kalkmasına, yürümesine, kısaca yaşamasına yardımcı olan, normal yaşamla bağını sağlayan bakıcısı, hayata köprüsüdür. Mutlu hayatın diğer bulutu ise, internet ve haberler üzerinden dünyaya yaklaştığı bildirilen Melankoli adlı gezegenin tehditidir. Bu gezegenin dünyayla çarpışması ve bütün hayatın sonlanması tehlikesi vardır. Neyse ki, hobi astronom olan kocası John yaptığı hesaplara göre Melankoli dünyayı teğet geçecektir. Endişeye, korkuya gerek yoktur. Bu arada biz gökte giderek büyüyen bir yıldızı önce John'un bahçeye kurduğu teleskop üzerinden, sonra çıplak gözle görmeye başlarız. Filmin ilk bölümünde de çok geri planda ve derinden his ettiğimiz bir sesin giderek duyulur hale geldiğini yaşarız. Hayvanların, bu arada Claire'in ahırındaki atların nasıl huysuzlandıklarını vb. görürüz. Claire'in korkularının giderek büyüdüğüne tanık oluruz. Başlangıçta Melankoli'nin dünyayı teğet geçeceğine bilimsel olarak emin olan John'un, bir süre sonra gerçeğin hiç de hesapladığı gibi olmadığını kavradığı noktada, en sevdiklerini bırakıp intihar edip çekip gittiğini görürüz. Dünyanın sonu yaklaşmaktadır artık. Ve burada Justine ve Claire arasındaki ilişkide rollerin giderek değiştiğini görürüz. Dünyanın sonu Justine için aslında hiç korkulacak bir şey değildir. Dünyanın sonu yaklaştıkça o bakıma muhtaç Justine yerini ne istediğini bilen, ve şimdi dünyanın sonunu bir tavşanın kendisini yutacak yılan karşısındaki paralize olmuş paniği içinde, ne yapacağını bilmez halde bekleyen Claire'e yardımcı olan, onu avutmaya çalışan bir kişiliğe bırakmıştır.

Ve beklenen sonu nasıl karşılamalı sorusuna cevabı veren de odur: İçine girenleri her türlü felaketten koruyacak sihirli mağara içinde karşılanacaktır son. Bu Justine'in yeğeni Leo'ya okuduğu-anlattığı masallardaki ve ona birlikte yapacakları konusunda sözler vermiş olduğu sihirli mağaradır. Son sahnelerde Leo ve Justine'i bir kızılderili çadırının taşıyıcı direklerini oluşturacak dalları toplarken, Leo'yu bir çakıyla dalları soyarken ve çadırın direklerini çatarken görürüz. Geri planda giderek büyüyen ve yavaş yavaş perdeyi kapsayan bir gezegen vardır. Justine-Leo- ve Claire sihirli mağaraya girerler. Elele tutuşurlar sevgiyle. Son büyük bir aydınlıktır.

„Dünyanın Sonu" aslında sinemanın çok kullanılan konularından biri. Onlarca çok gürültülü, çok özel efektli, çok masraflı dünyanın sonu felaket filmi var.

Lars von Trier „Melankoli"sinde dünyanın sonunu bugüne kadar bildiğimiz filmlerden çok farklı bir şekilde getiriyor. O bu sonu, aslında biri kötümser ve depresif, diğeri hayatı seven, iyimser, ruhsal olarak sağlıklı iki kız kardeşin ruhsal konumları ve durumları üzerinden, hiç bir gürültülü efekte, pyrotekniğe vb. ihtiyaç duymadan anlatıyor.

Ve bence bugüne kadarki sinema tarihinin - estetik ve sinema dili açısından - en güzel dünya sonunu sunuyor bize.

Melankoli'yi ben bir yanı ile depresyon denen hastalığın ne olduğunu bilen duyarlı bir sanatçının, bunu bir hastalık olarak değil, bir kapris, anlaşılmaz bir şey vs. olarak gören „normal" vatandaşlara bu hastalığı tanıtan, onlara bu hastalığı ciddiye alın çağrısı yapan bir film olarak gördüm. Burada Justine'i oynayan – ve Cannes'da bence gayet haklı olarak en iyi kadın oyuncu ödülünü alan - Kirsten Dunst rol yapmıyor, o Justine'i yaşıyor adeta.

„Batsın bu Dünya" filmi olarak Melankoli, aslında durumları en iyi olan, maddi bir zorlukları olmayan insanlar – Burjuvazi - somutunda gerçek mutluluk olmadığını, aslında mutluluğun kurallara göre oynanan (Düğün menajeri!) bir sahtekârlık olduğunu, toplumun gerçekte çürümüş olduğunu anlatan kötümser mi kötümser bir film. Anneyi oynayan Charlotte Rampling bir yerde „Bu dünya kötülükle, sahtekârlıkla dolu, onda savunulacak hiç bir şey yok" diyor." Justine' in de Claire'e onun artık sonun kaçınılmaz olarak geldiğini kavradığı ve sonu nasıl karşılama gerektiği derdine düştüğü yerde söylediği şu: „ Bu dünya kötü. Onun için yas tutmaya değmez!"

Tabii burada iyimser bir yorumla, Trier'in bu filmle burjuvazinin ve onun sisteminin umarsızlığını anlatttığı da söylenebilir. Ben Trier'in derdinin bu olduğunu sanmıyorum.

Fakat böyle „iyimser" okunduğunda da, tabii milyarlarca emekçiyi de burjuvazi ile birlikte yok etmek mi lazım diye sorma hakkımız olurdu.

Sonuç olarak Melankoli çok kötümser, usta işi, iyi bir film.

Aptalca bir „şaka" Ve Skandal bir Skandal...

Danimarkalı yönetmen Lars van Trier'in yeni Filmi „Melankoli" bu yıl Cannes'de hem en iyi yönetmen, hem en iyi film dallarında favori filmlerden biri idi. Sonunda filmin ilk gösteriminden sonra yapılan basın toplantısındaki „Skandal" ertesinde, festival yönetimi Lars von Trier'in festival katılım belgesini iptal ettiğini açıkladı.Yönetmeni Cannes film festival yönetimi tarafından istenmeyen kişi ilan edilen film, yalnızca Kirsten Dunst'ın en iyi kadın oyuncu ödülü ile döndü festivalden.

Neydi medyanın büyük bölümünde skandal olarak nitelenen ve sonuçta Lars von Trier'i festivalin sevgili çocuğu olmaktan çıkarıp, festival canavarına dönüştüren ve onu Cannes'dan kovdurtan basın toplantısında olan?

Aslında Trier yapıtlarıyla konuşan, onun dışında konuşmayı sevmeyen bir sinema sanatçısı. Bunu basın toplantısının ilk anından itibaren sorulara verdiği sinik cevaplarda görüyorsunuz.

(Basın toplantısının tümü için bkz: http://www.dailymotion.com/video/xirys9_press-conference-18-may-2011-festival-de-cannes-melancholia-lars-von-trier_shortfilms) Yalnızca filminin tanıtılması için bir sahne Cannes onun için. Ve evet basın toplantısı da bu pazarlama aracının olmazsa olmazı. Kerhen yapılan bir iş. Basın toplantısında kendine yönelen bütün sorulara verdiği, rahatsızlığını belirten sinik, alaycı cevaplarda Trier bunu gazetecilere his ettiriyor. Basın toplantısının sonunda gelen Alman kökeni ve filmdeki Gotik unsurlarla ve Nazi estetiği hakkında düşündükleri ilgili bir soruya : "Ben bir Yahudi idim. Ve bundan onur duyuyordum. Sonradan Nazi olduğumu öğrendim. Baba tarafından Alman, yani Nazi imişiz! Hartmann. (Bu söylenenlerin geri planı şöyle:1956 doğumlu Lars von Trier 1995 yılına kadar babasının annesinin kocası Danimarkalı Yahudi Ulf Trier olduğu bilgisi ile büyüyor. Annesi ölüm döşeğinde kendisine biyolojik babasının yanında çalıştığı Alman işveren J.Peter Emilius Hartmann olduğunu açıklıyor - BN.) Bayağı hoşuma gitti bu isim. Almanmışım yani. Bundan da onur duyuyorum. Hitler'i de anlıyorum yani. İyi bir oğlan (good gay) değil. Bayağı kötü şeyler de yapmış.Ama öyle Bunker'inde otururken filan düşünüyorum. Anlıyorum. Ama ikinci dünya savaşından yana değilim ha. (...) (Kirsten Dunst'a dönüp, gülerek) Şimdi nasıl çıkacağım bunun içinden ? (Bir gazeteci bağırıyor: Başka bir soruyla) Yok yok. Albert Speer mesela. Ben beğeniyorum onu. Allahın en yetenekli kullarından biri. (Gülerek ve ellerini teslim olma biçiminde kaldırarak.) "Okay..Ben Naziyim! „ diyerek cevap veriyor. Basın toplantısının sonunda bir de üstüne tüy dikiyor bu söylediklerinin: „ Gazeteciler için nihai çözüm üzerine düşünülmeli bence".

Lars von Trier'in bu sözleri, onların hangi bağlamda, hangi ortamda, nasıl söylendiklerinden koparılıp birebir ciddiye alındığında, burada Nazizm propagandası yapan biriyle karşı karşıyayız. Aslında basın toplantısını izleyen herkes, Lars von Trier'in orda Nazi olduğu „itirafının" alay olduğunu, onun o soruyu soran(lar) a yönelik, ön yargılarını gözden geçirmeye sinik bir çağrı olduğunu görebilir. Fakat uluslararası medya – bu arada Cannes festival yönetimi, Lars von Trier'in bu söylediklerini ciddiye alıp, ciddi ciddi tavır takındılar; kendilerini bu „Nazi Propaganda"sından ayırdılar vs.

Biraz aptalca, provokatif bir alay; Lars von Trier'in başına böyle bela oldu. Aslında bu olay enternasyonal film cemaatinin humor anlayışının, satir anlayışının sığlığını, darlığını gösterme açısından kötü de olmadı.

Lars von Trier'e gelince. O kasım ayı ortasında şu açıklamayı yaptı :

„ Çarşamba akşamı Danimarka polisi ifademi aldı, (...) Nedeni benim Cannes'de Mayıs 2011 de yapılan basın toplantısında söylediklerim. Oradaki sözlerimin Fransa'daki savaş suçlarını aklama yasağına ters olup olmadığı inceleniyormuş. Bu kadar ağır bir suçlama karşısında ben görüyorum ki, ben kendimi doğru dürüst ifade etme yeteneğinden yoksunum. Bu yüzden de bugünden başlayarak artık kamuya yönelik hiç bir açıklama yapmama, hiç bir röportaj vermeme kararı aldım."

Bu yine „şaka" değilse, doğru bir karar bence. Lars von Trier filmleri ile konuşsa yeter!

Olmasa da olur....

ONE DAY

| BİR GÜN
(İngiltere 2011)
Yönetmen: Lone Scherfig
Senaryo: David Nicholls
Oyuncular: Anne Hathaway, Jim Sturgess, Romola Garai, Jamie Sives, Rafe Spall, Ken Stott, Jodie Whittaker vd.

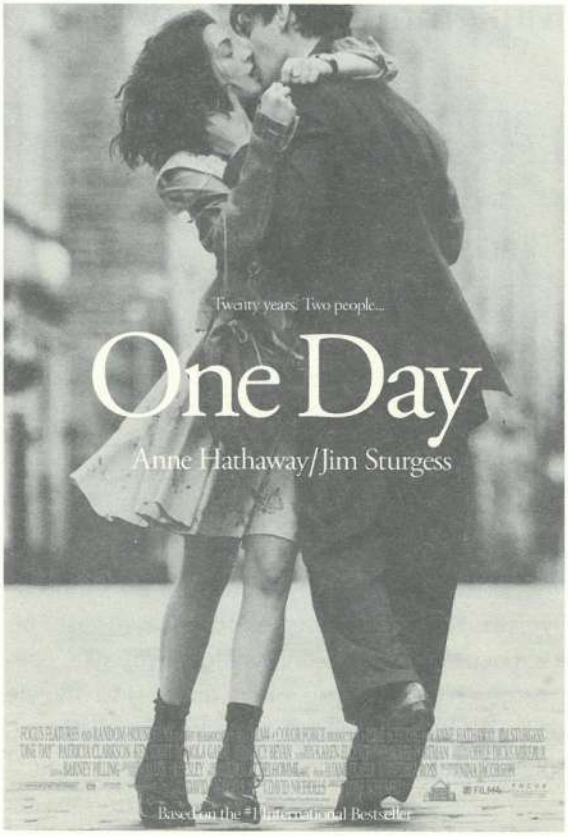

Öykü bir 15 temmuz günü başlıyor. Emma'nın (Anne Hathaway) kalabalık bir trafikte bisikleti ile yolda, bir sokağa saparken görüntüleri ile başlıyor.

Sonra 20 yıl geriye, 20 Temmuz 1988 e atlıyoruz. Emma ve Dexter'in (Jim Sturgess) mezuniyet gününe. Emma ile Dexter aynı kolejde, aynı sınıfta okumalarına rağmen birbirine yabancı iki genç. Aslında iki ayrı sınıfın, gieleceğe yönelik iki ayrı yaşam planının insanları. Mezuniyet töreni ertesinde yapılan kutlamalarda kafalar iyice sarhoş ve dumanlıyken yatıyor bu iki gevnç birbiriyle. Ertesi günü kendilerine geldiklerinde bir önceki gecenin aslında bir anlamı olmadığını, yalnızca arkadaş kalmak istediklerini açıklıyorlar.

Sonra 20 yıl boyunca 15 Temmuz'larda bu ikilinin hayatlarını izliyoruz.

Ve görüyoruz ki, aslında o ilk 15 temmuz her ikisi için de, ilk 16 Temmuz'da birbirlerine söylediklerinden çok daha fazla anlama sahiptir. Emma bunun çok daha önce farkına varıyor. Dexter'in farkına varması için ise çok yükseklerden düşmesi, sürünmesi gerekiyor. Sonunda – mutsuz evlilikler ertesi - birbirlerine ihtiyaçları olduğunu kavrıyor ikisi de.

Birlikte yaşamaya başlıyorlar. Çok kısa bir mutluluk ertesi, filmin başına dönüyoruz. Emma, onu evinde bekleyen Dexter'e doğru bisikletiyle yoldadır....

Lone Scherfig „Yeni Başlayanlar için İtalyanca" isimli romantik komedisinden tanıdığımız bir yönetmen. David Nicholls „çok satan"lar listelerinin abonesi romantik kitaplar üreten bir yazar. Bu iki başarılı ana akım sanatçısı, anda genç oyuncular içinde en sevilenlerden iki oyuncuyu da ekiplerine aldıklarında ortaya ne çıkar? İyi yazılmış, iyi oynanmış, keyifle izleyip sonra unutabileceğiniz „hoş" bir film.

Mükemmel bir Oda oyunu:

Carnage

| Katliam Tanrısı
(Almanya/Fransa)
Yönetmen: Roman Polanski
Senaryo: Yasmine Reza, Roman Polanski
Oyuncular: Jodie Foster (Penelope Longstreet), Kate Winslet (Nancy Cowan), Christoph Waltz (Alan Cowan), John C. Reilly (Michael Longstreet)

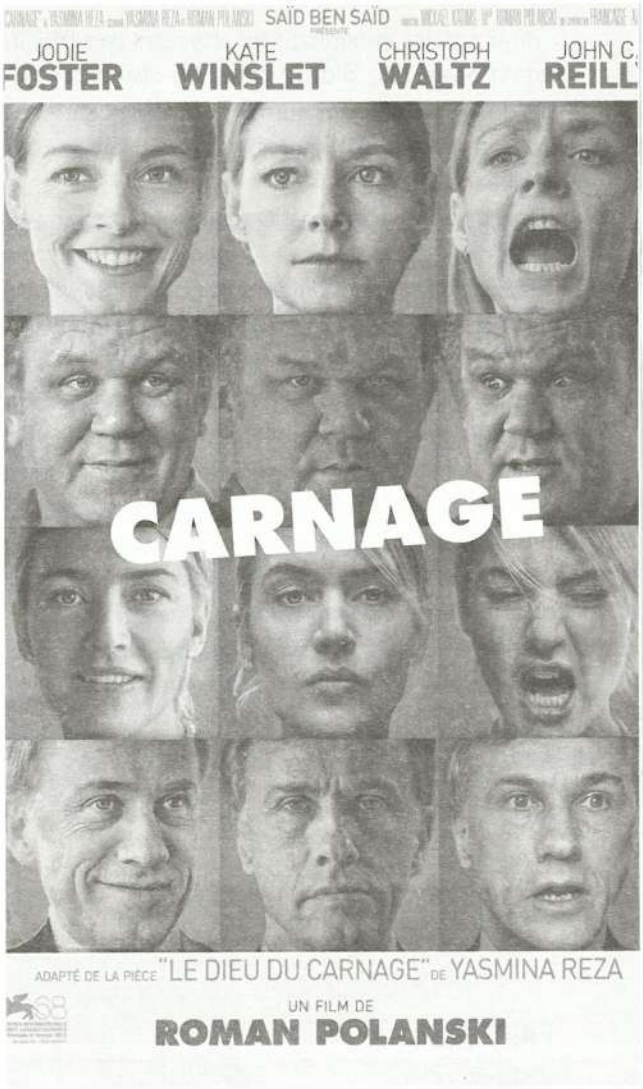

Girişte uzak çekim-geniş planla Brooklyn „Bridge Park, - New York'da bir sahne izliyoruz: 11 yaşında bir erkek çocuk, aynı yaşta bir kaç çocukla atışıyor. Sonra elindeki sopayla üzerine gelen birine vurup, bisikletini devirip öfkeyle ordan uzaklaşıyor. Diğer çocuklar heyacanla vurulan çocuğun etrafını alıyorlar.

Burdan filmin bundan sonraki tek mekanı olan bir ev içine atlıyoruz. Penelope Longstreet (Jodie Foster), bilgisayar başında bir açıklama yazıyor. Bir yandan yazıyor. Bir yandan yazdıklarını okuyor. Arkasında iki kadın bir erkek var.

Erkeklerden biri Penelope'nin kocası Michael (John C. Reilly). Penelope ve Michael'in başta kavgada uzaktan gördüğümüz çocuklardan „zarara uğrayan", iki dişi kırılan, dudağı yarılan çocuğun ebeveynleri olduğunu; diğer çiftin Alan (Christoph Waltz) und Nancy Cowen (Kate Winslet) in ise sopayla vuran çocuğun anne babası olduğunu; çiftlerin sorunu uygar bir biçimde mahkemeye filan taşımadan kendi aralarında halletmek üzere Longstreetlerin evinde buluştuklarını öğreniyoruz.

Biraz pazarlıktan sonra – örneğin fail'in avukat olduğunu öğreneceğimiz babasının müdahelesi üzerine „sopayla silahlanmış" ifadesi yerine - „elindeki sopayla" geçiriliyor vb.-

bir ortak açıklamada anlaşılıyor. Cowen çifti tam çıkacakken, davet üzerine bir kahve içimi kalıyorlar...

Sohbete başlanıyor. Sohbet büyük bir ilaç tekelinin avukatlığını yapan Alan'a gelen telefonlarla sürekli kesiliyor. Alan onlarca hastanın zehirlenmesine sebep olan bir ilaç hakkında, bu konuda söylenenlerin yakında yapılacak şirket ortakları genel kurulunu etkilemek için uydurulmuş yalanlar ve komplo olduğu yönlü bir basın açıklaması yaptırmak ile uğraşıyor. Sohbet ilerleyip, olan olayın değerlendirilmesi konusunda çelişmeler açıkça ortaya çıkmaya başlayınca, uygarlık cilası yavaş yavaş dökülmeye; karşılıklı suçlama ve hakaretlerin, aşağılamaların dozu artmaya başlıyor. Bu arada süreç içinde ilginç ittifaklar -kurulup bozuluyor. Sonunda en başta üzerinde anlaşılmış olan kimin fail/kimin kurban olduğu konusundaki asgari müşterek de kalkıyor ortadan. İşler açıkça bağırıp çağırmalara ,açık tehditlere, çiçeklere yönelik de olsa, şiddete kadar varıyor.

Film ismini tartışmanın geldiği bir noktada Michael'in yaptığı bir "itiraf"tan alıyor. Michael artık iplerin koptuğu noktada, aslında kendisinin

bu toplantıyı hiç de istemediğini, bundan hiç bir şey çıkmayacağını zaten bildiğini, kendisinin "katliam tanrısı"na inandığını, insanların kaba kuvvet ve katliamdan başka dilden anlamadıklarını belirtiyor. Uygarlık filan hikaye, yalnızca bir cila, kazı, altından vahşet ve katliam çıkar diyor.

Film,Yasmine Reza'nın aynı isimli tiyatro oyununun birebir uyarlaması. Diyaloglar mükemmel. Oyun –her dört oyuncu açısından da - hem tiyatro, hem sinema oyuncularına ders olarak okutulacak kadar mükemmel.

Carnage çok iyi bir tiyatro uyarlaması, zevkle seyredilebilir mükemmel bir oda oyunu.

KÖTÜ....

La piel que habito

| İçinde yasadığım Ten
(İspanya 2011)
Yönetmen: Pedro Almodóvar
Senaryo: Pedro Almodóvar, Thierry Jonquet (Roman
Oyuncular: JAntonio Banderas, Elena Anaya, Blanca Suárez, Marisa Paredes, Fernando Cayo vd.

La piel que habito Pedro Almodóvar'ın son filmi. Benim için Almodovar en ağdalısından Yeşilçam dramalarına rahmet okutan öykülerin anlatıcısı bir sinemacı.

La piel que habito' da da yine acayip bir öykü anlatıyor:

Plastik Cerrahi uzmanı Dr. Robert Ledgard (Antonio Banderas) acıya, yanmaya dayanıklı bir suni deri/ten üretme peşinde. Vera (Elena Anaya) bu voyeur/sapık doktorun evinin mahzenindeki bir odada tuttuğu ve monitorlar üzerinden sürekli izlediği kobayı. Evde bunlar dışında bir de Marilia (Marisa Paredes) isimli bir çalışan var. Dr.Ledgard'ın sekreteri, yardımcısı, vekilharcı, sağ kolu. Günün birinde eve kaplan kostümüne bürünmüş bir tip geliyor. Yalvar yakar kapıyı açtırıyor. Marilia'yı bağlayıp, Eva'nın ırzına geçiyor. O tam işini yaparken üzerine Ledgarda geliyor. Tipi vuruyor. Sonra cesedi yok ediyor. Öğreniyoruz ki:

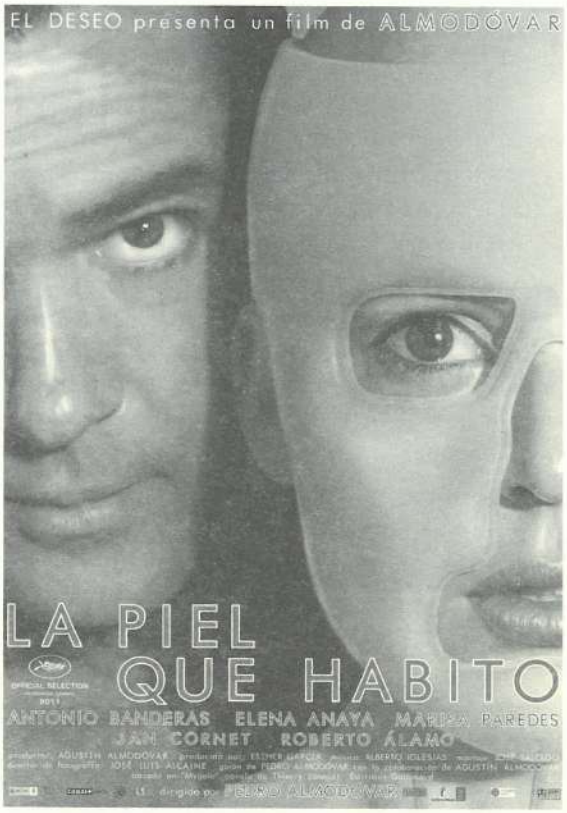

Bu gelen tip Robert Ledgardın erkek kardeşi imiş. Marilia da ikisinin de – hizmetçi olarak çalıştığı evde evin beyine zoraki metreslik yapan annesi imiş. Robert Legrand'ın çok sevdiği eşi kardeşi ile kendisini aldatmış. Kardeşi ve eşi arabayla kaçarken, araba kazasında araba yanmış. Robert'in eşinin vücudunda büyük yanıklar oluşmuş. Bunun üzerine Robert çok sevdiği eşini yeniden yaratmak üzere suni deri üzerine çalışmaya başlamış. Fakat kadın acıyla dayanamayarak evin üst katından atlayıp intihar etmiş. Kadın intihar ederken Legrand'ın yine çok sevdiği çocuğu bahçede oynuyormuş. Anası onun ayakları önüne düşüp can vermiş. Bu kız da, babası ile gittiği partide bir gencin cinsel tacizine uğramış ve o da intihar etmiş. Robert Legrand kızına cinsel tacizde bulunan genci kaçırıp, işkence ile öldürerek intikamını almış...

İşte ben aynı zamanda kötü oynanan, kötü anlatılan öyküye buraya kadar dayandım. Ondan sonra birlikte sinemaya gittiğim, zaten filmin önemli bir bölümünde gözlerini kapatarak –izleyen- arkadaşımla birlikte çıktım filmden. Yıllardan beri ilk kez sonunu beklemeye dayanamadığım bir film oldu La piel que habito.

Aman uzağında durun.

30.11.2011

Felsefe Hesap Soruyor

M. Şehmus Güzel

Felsefenin dinle ve dinin felsefeyle hesaplaşması, tartışması, rekabet etmesi, kavgaya tutuşması yeni değil. Eskilere, çok eskilere dayanıyor.

Felsefe, dünyaya bakışı, yorumu dinsel etkiden sıyırmaya, kurtarmaya, özgürleştirmeye çalışan ugraş olunca ister istemez aynı alanı önceden «doldurmuş», etkisi altına almış olan dinle bilek güreşi kaçınılmazdı.

Felsefî uğraş ile ve onun sayesinde, dünyaya, şeylere, olaylara, varlıklara ilişkin dinsel ve mitik (efsanevî, efsanelere dayalı) açıklamalar, yanıtlar, yorumlar aşıldı. Yavaş yavaş.

Eski Yunan'da filozoflar işe, felsefî işe, önce doğayı açıklayarak başladılar. Efsanelerin, uydurmaların, söylencelerin ötesine geçmeyi başararak. Bu eylem, bu felsefî ugraş, dünyanın dinsel ve mitik kavramlaştırılmasıyla kopuşu simgeliyor. Dinsel ve mitik düşünce biçiminden, alışkanlığından «akıl», «us» ve deneyim üzerine kurulu/dayalı düşünce biçimine geçiş böyle yaşandı. Dinden özgürleşmenin işaretleri böyle verildi. Bu elbette herkesin aynı anda, aynı hızda ve aynı biçimde « geçişi » başardığı anlımana gelmez. Hiç gelmez. Dahası benzeri başka alanlarda, benzeri birçok konuda olduğu gibi, bu alanda da git-geller yaşandı.

İşin başında ve bugün felsefe terimi yepyeni bir düşünce biçimini simgeliyor(du) artık : «Bilgenin dostluğu». Daha önce dinler, efsaneler, söylenceler, uydurmalar sorulara yanıt verirken artık filozoflar felsefeleriyle bu işi üstleniyorlar(dı). Bu konuda bizim de söyleceklerimiz var diyorlar(dı).

Felsefî biçimde düşünmek böylece doğuyordu: Düşünmek, anlamak, anladığını anlamak.

Bir süre sonra laiklik ve onun kuramsallaştırılmasıyla tanışılacak süreçe giriliyordu buradan geçerek.

Felsefe, felsefî ugraş, akıl ve düşünmekle, dünyaya bakışla, dünya görüşüyle ilgili olunca dinle çatışması doğaldı, kaçınılmazdı. Filozofların dinin ötesinde veya dine karşı dünyayı yorumlamaya kalkışmaları hesaplaşmanın nedenlerinden biri oldu. Din, felsefenin ortadan kaldırılması için filozoflara karşı ciddi bir biçimde mücadale başlattı. Filozoflar da o zaman kendilerini savunmak zorunda kaldılar. Bu gerekliydi de : Filozofların dine karşı olmaları, dinle hesaplaşmaları neredeyse her dönem sürdü. Örneğin Nietzche açık açık «tanrı düşmanı»dır, Heidegger «tanrı tanımaz»dır. Daha önceki ve sonraki dönemlerde de başka pek çok örnek verilebilir.

İnsanlık tarihinde, din, sorgulamadan inanmışlık

anlamında, sık sık cehaletin ve şiddetin kaynağı oldu. Körükörüne inanmışlık sonucu yaratılan ve birçok zaman diliminde birçok bölgede derin travmalara, trajedilere, dramlara yol açan din savaşları bu bağlamda anımsanabilir. Aydın-lanma felsefesinin böylesine kanlı din savaşlarını izleyen bir dönemde doğması, ortaya atılması bir rastlantı olmamalı. Öyle bir zaman diliminde yaşanılıyordu ki artık «İnsana, bilime, tekniğine inanmak» zarureti kendisini dayatıyordu. Elbette bu ihtiyacı düşünsel boyutuyla kuramsallaştıranlara da gerek vardı : Voltaire ve öncülleri bu alanda mutlaka anımsanmalı burada.

Dine, efsanelere, söylencelere, uydurmalara, hurafelere karşı «müspet ilim» mücadelesi böyle başladı. Görül(e)meyen, elle dokunulamayan, denenmesi olanaksız söylencelere, uydurmalara, savlara dayalı sorgulamasız inanmışlıklar yerine somut, belgelere ve bilgilere dayalı, denenmeleri mümkün inancın, bilincin, bilimin geçmesi için. Bu mücadele uzun solukludur.

Elbette zaman zaman bilimin «mücadeleyi kazandığı» ve gidişin hep «müspet» yönde olacağının sanıldığı oldu. Ama uzun dönem tarihi süreç «geriye dönüşlerin» de mümkünlüğünü acı ve sert bir rüzgar gibi hatırlattı. Gözlerimizin önüne serdi, seriyor.

Evet bu mücadele sürüyor.

Bu mücadelede devletler de, değişik nedenlerle ve kimi kez dinsel kaygılarla da, felsefeyi önlemek istediler, istiyorlar, isterler. Bu bağlamda devletlerin felsefeye karşı dini desteklemeleri şaşırtıcı değil. Devlet ve onunla birlikte bir kurum olarak (Batı örneğini alırsak sadece bu amaçla yaratılan) aile, ordu, okul ve benzerleri felsefenin «kendi alanlarına», «kendi sınırları içine» girmesini önlemek için ellerinden geleni arkalarına koymadılar, koymuyorlar.

Mücadele sürüyor evet.

Ama ne yaparlarsa yapsınlar bu mücadele, bu hesaplaşma aralıksız sürecek, sürdüğünü de günümüzde apaçık görüyoruz.

136 sayfa, Kardelen Yayıncılık, İstanbul, 2011.

Gölgem

Hüseyin KARTAL

Gölgem
Bedenimin misafiri
Fırtına ertesi yorgunluğum
Kal
Kal orda
Maviye çalıncaya dek
Çocukların yüzü
Kavgaya akıncaya dek
Gül yüzlü
Kadınlar
Kal
Kal orda
Kal ki
Karanlıklar yırtılsın
Gökyüzünden düşen yıldızlarla

Kal ki
Dağların doruklarındaki
Türküler sarsın gecelerimizi

Gölgem
Yürüyen öfkem
Alnı terli işçim
Afrikalı mültecim
Gölgem
Kurşun seslerine alışık çırağım
Kal
Kal orda

Aşka ve umuda akıncaya dek
Nehirler,
Pusulalar
Kavgayı gösterip
Yeniden kuruluncaya dek
sokaklar
Kal
Kal ki
Beraber öpelim Dicle'nin
yanaklarından
Adıyaman'da
Terkedilmiş bir köyün
sessizliğinde
Demleyelim çayları
Gelenlere hoş geldiniz der
gibi...

Levent Uğur'dan "Dünya Alfabesi"

Güney YILMAZ

Levent Uğur'un ilk şiir kitabı Dünya Alfabesi adıyla çıktı.

Yıllarca Levent Uğur'un yazdığı şiirleri okudum ve dinledim. İyi yazabildiği kadar, yazdığı şiirleri çok iyi okuyabilen de bir şair Levent Uğur. Onu dinlerken şiirinin her sözcüğünün tadına varabilirsiniz. Hiçbir sözcük, hiçbir imge anlamını yitirmeden sizi sımsıkı sarar ve alfabenin ilk sekiz harfinin "özgürlük" olması, zaman'ın "illa ki göğsünden vurulması" gibi coşkulu bir sonla dinleyeni mest eder.

Levent Uğur'u tanıdığımdan beri bir kitabının olmamasını hep yadırgadım. Çünkü şiir yazan o kadar insan (ki kendilerine şair diyemeyeceğim) kitap çıkarmak için canla başla uğraşıyor da, Levent Uğur neden kitap çıkarmıyor... Elbette cevabını bildiğim ama yine de anlamak istemediğim bir şeydi bu. Onun öyle çoğunluk gibi önde, göz önünde olmak, kendini ön plana koymak gibi bir isteği yoktu. Belki de ona hayatın gözünün önünde olmak yetiyordu. Tüm gerçekliği ve yalınlığı ile insanların içinde olmak, hayatı tüm gelişmeleri, entrikaları, sahtekarlıkları, yalan-dolanları ile anlamaya çalışmak, politik duruşunun ilkeleri ışığında yeniden anlamlandırmak yeterli geliyordu.

Kapitalizmin yarattığı bu lanetli ortama rağmen ilkelerinden, toplumsal gerçekçi sanat anlayışından ve savunduğu görüşlerden vazgeçmemiş bir şair Levent Uğur.

Bu kitap gecikmiş te olsa artık elimizde. En az yarısını daha önceleri okumuş olmama rağmen, dönüp hepsini yeniden okudum. Size de okumanızı tavsiye ederim.

Kitabı kitapevlerinden, Güney Kültür Merkezlerinden temin edebilir veya aşağıdaki adresten isteyebilirsiniz.

Adres:
Karahan Kitabevi Yayınları
info@karahankitabevi.com
Çakmak Cd. Çakmak Plaza No: 40/44 Seyhan/Adana
0322 363 05 84 - 0322 363 57 79

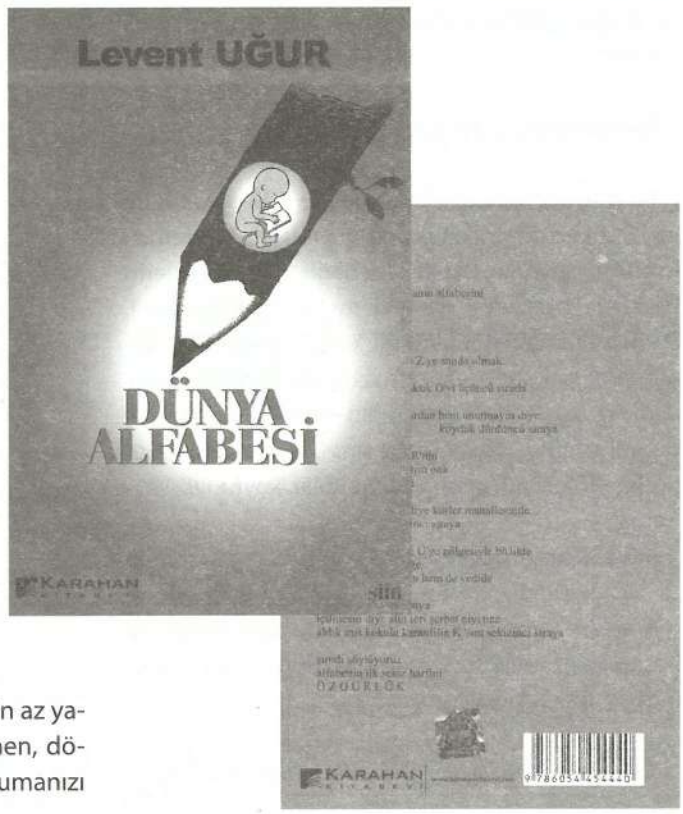

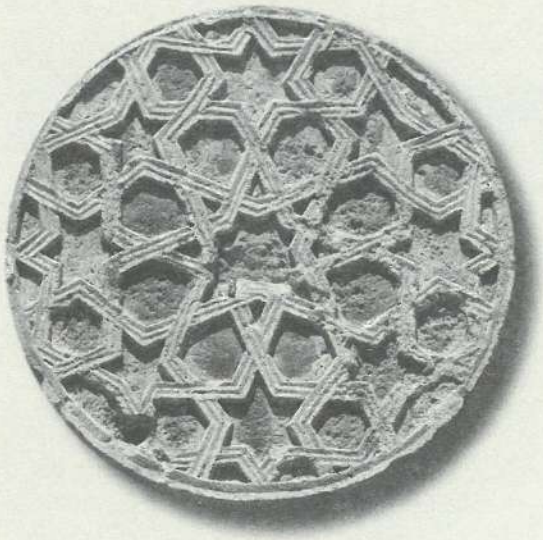

KIR ZİNCİRLERİNİ

Nesrin ERDOĞMUŞ

Tüm kendini tutsak hissedenlere...

Kır zincirlerini sarıl hayata
Bırak herşeyi akışına
Tut,tut dalından ağacı
Tut bir daha bırakma
Yaşam ağır diyorsun
Sarıl dalına kopma
Yaşam zalim diyorsun
Güçlü ol sakın bırakma...

3.14

Nevin KOÇOĞLU

benzer mi ana rahmine
erkek yüreği
genişler mi
içine alır mı seni
korur mu
sarar mı
yanar mı
gerektiğinde kanar mı

sorgular mı
ağlar mı
yarattığı pompei'ye
vebalini alır mı üzerine
hesaplar mı yanlışlarını
üç nokta on dört inceliğinde
yuvarlamadan pi'yi üç'e

suçluyu işaret eden parmağı
döner mi hiç kendine
ya da burkulur mu yüreği
ektiği ağulu güllere

duyun dünyanın bütün erkekleri
haykırıyorum işte
kadınım ama
ağzımdan çıkan her söz
ayet hükmünde

KALBİM

Metin FIRAT

KALBİM!
Gizli bir
Hazinenin saklandığı;

Biri korsanlar tarafından
Kan dökülerek alınmış
Diğeri dolunaylı bir gecede
Bir hamalın koynundan çalınmış

İki parçaya ayrılmış
Bir harita değil.

KALBİM!
Tüm iç çatışmalarda
Dışa vurumcu
Bir ressam...

3- 4 Ağustos 2011 / İSTANBUL

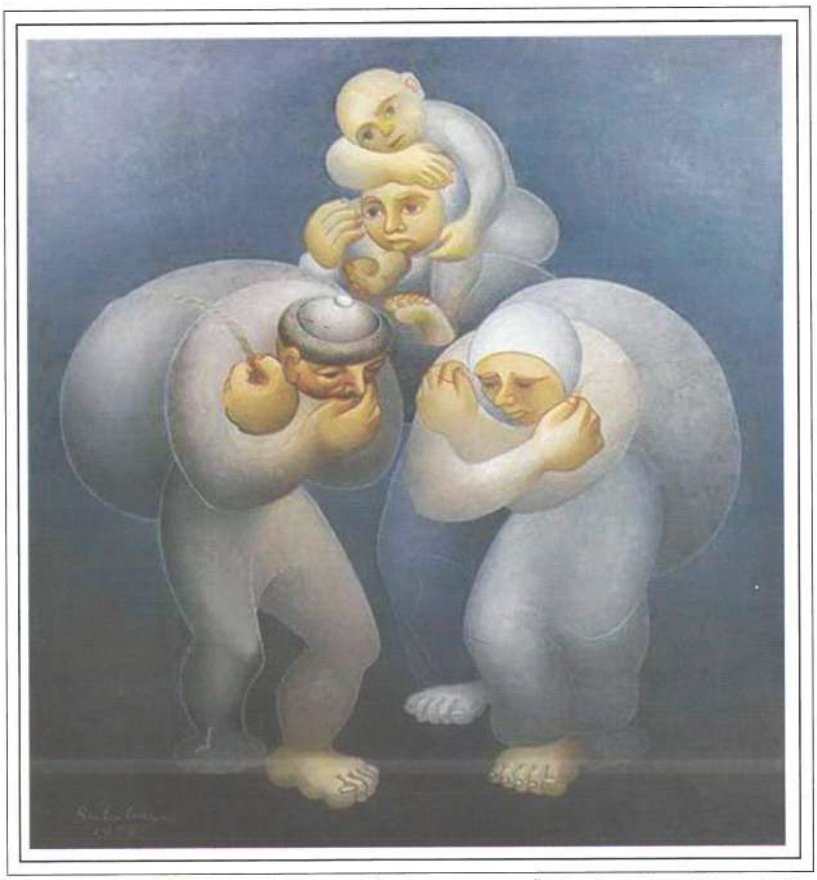

İbrahim BALABAN - GÖÇ (Duralet üzerine yağlı boya-1972)

GÜNEY
ÜÇ AYLIK KÜLTÜR • SANAT • EDEBİYAT DERGİSİ